

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Tolga kommune

Arkivsak: 25/203
Møtedato/tid: 26.05.2025 kl. 13.00-16.00
Møtested: Tolga, kommunehuset, formannskapssalen 2. etasje

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Brandt på telefon 468 22 369 eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 20.05.2025

Einar Hilmarsen (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
20/25	Virksomhetsbesøk - Kontrollutvalget besøker enhet for bo og mestring
21/25	Rapport fra forvaltningsrevisjon - brukere med sammensatte behov
22/25	Bestilling av forvaltningsrevisjon
23/25	Orientering fra kommunedirektøren om økonomiforvaltningen - Kommunens finansielle stilling for første tertial
24/25	Orientering om vertskommunesamarbeidet Nav Østerdalen - bemanningssituasjon med mer
25/25	Revidering av års- og møteplan for 2025
26/25	Folkevalgteopplæring - aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet
27/25	Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak
28/25	Referatsaker
29/25	Innspill til kontrollarbeidet
30/25	Godkjenning av møteprotokoll

Virksomhetsbesøk - Kontrollutvalget besøker enhet for bo og mestring

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

20/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/145 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen fra virksomhetsbesøket ved enhet bo og mestring, til orientering.

Saksopplysninger

For at kontrollutvalget skal bli bedre kjent med kommunens virksomheter, og for at ansatte i kommunen skal bli kjent med kontrollutvalget, planlegges det besøk til ulike kommunale enheter.

Kontrollutvalget vedtok i møtet den 28.04.2025 i sak 12/25 følgende:

Kontrollutvalget ønsker å gjennomføre virksomhetsbesøket ved enhet for enhet for bosetning og inkludering i tråd med de innspill og føringer som fremkom under behandlingen av denne saken.

Kontrollutvalget ønsker å besøke enhet for bo og mestring. Utvalget ønsker bl.a. orientering om enheten og driften

Kommunedirektøren og de han utpeker vil orientere utvalget i tråd med vedtak.

Vurderinger og konklusjon

Kontrollutvalget oppfordres til å ta informasjon og opplysninger som utvalget får, til orientering.

Rapport fra forvaltningsrevisjon - brukere med sammensatte behov

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

21/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/148 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget legger fram rapport fra forvaltningsrevisjon til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Styrke systematikken i saksbehandlingen med tanke på:
 - i. Tildelingskriterier
 - ii. Rutiner for saksbehandling
 - iii. Sikre et reelt samtykke
 - b. Sikre tydelige ansvarsforhold og beslutningsmyndighet i saksbehandlingen.
 - c. Sikre system for å tilby individuell plan.
 - d. Integrere vurdering av barnets beste i all saksbehandling.
 - e. Sikre system for evaluering av tjenesten.
 - f. Vurdere behov og kapasitet i aktivitetstilbudet.
 - g. Styrke systematikken i brukermedvirkning.
 - h. Sikre rettssikkerhet ved tildeling av kommunale boliger.
 - i. Utarbeide og implementere en vedlikeholdsplan for kommunale boliger.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren orientere kontrollutvalget skriftlig om hvordan kommunen arbeider med å innarbeide anbefalingene i punkt 1 i kommunens rutiner og forvaltningspraksis innen 18.11.2025.

Vedlegg

Rapport fra forvaltningsrevisjon - brukere med sammensatte behov

Sak fra kontrollutvalget til uttalelse fra kommunedirektøren

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon innenfor virksomhetsområdet helse og omsorg, se sak 12/24 behandlet i møtet 08.04.2024. Bestillingen er gjort på grunnlag av plan for forvaltningsrevisjon 2019- 2023 vedtatt av kommunestyret.

Kontrollutvalget vedtok prosjektplanen i sak 19/24 i kontrollutvalgets møte den 13.05.2024. Forvaltningsrevisjonen ble her avgrenset til tjenester innenfor velferdsområdet i kommunen for brukere med sammensatte behov i alderen 18 til 66 år.

I denne saken legges frem endelig rapport fra forvaltningsrevisjonen.

Revisor utarbeidet tre problemstillinger som skulle besvares. For hver problemstilling er det utledet revisjonskriterier som revisor skal knytte vurderinger til. Disse vurderinger leder frem til en konklusjon. Denne konklusjonen svarer da ut problemstillingen

Problemstilling 1 - Har Tolga kommune en tilfredsstillende praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov?

Revisor har sett på kommunens praksis og vurdert denne opp i mot gjeldende regelverk og retningslinjer. Revisor vurderer at kommunen:

- Har system som i hovedsak sikrer forsvarlig saksbehandling av helse- og omsorgstjenester, men systemet har noen svakheter.
- Saksbehandler nye søknader om helse- og omsorgstjenester i henhold til regelverket. Kommunen kartlegger hjelpebehovet, tildeler tjenester basert på brukerens behov, fattet enkeltvedtak ved tildeling av helse- og omsorgstjenester, sikrer at vedtaket er skriftlig og begrunnet og opplyser om klageadgang og innsynsrett.
- Sikrer brukermedvirkning i tildeling og utforming av helse- og omsorgstjenester.
- *Ikke* sikrer at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved saker som involverer barn.
- *Ikke* sikrer at tjenestetilbudet systematisk endres i samsvar med endringer i den enkeltes behov for helse- og omsorgstjenester.
- Har system som sikrer forsvarlig saksbehandling av individuell plan og koordinator, men rutinen snevrer inn hvem som har rett til individuell plan i henhold til regelverket.
- Tilbyr i hovedsak individuell plan til brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester, men har *ikke* etablert et system for å ivareta initiativplikten.
- Tilbyr koordinator for brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.
- Delvis bruker individuell plan som et aktivt styringsverktøy.

Revisor konkluderer med at Tolga kommune har iverksatt flere tiltak for å forbedre saksbehandlingen og oppfølgingen av brukere med sammensatte behov, blant annet gjennom etablering av forvaltningskontor og tydeligere ansvarsbeskrivelser. Det er positivt at kommunen har igangsatt forbedringsarbeid, men manglende systematikk og enkelte brudd på saksbehandlingsreglene kan medføre at rettssikkerheten ikke alltid er tilstrekkelig ivaretatt. Forvaltningskontoret har styrket strukturen i saksbehandlingen. Revisor ser svakheter knyttet til uklarhet rundt hvem som har beslutningsmyndighet i tildelingsprosessen og utfordringer knyttet til samtykke ved søknad om tjenester. Manglende oppdaterte tildelingskriterier og fraværet av rutiner for revurderinger av behov svekker rettssikkerheten for brukerne. Kommunen er i en prosess med å evaluere tildelingskriteriene og etablere rutiner for saksbehandling.

Problemstilling 2 - Legger kommunen til rette for forsvarlige pleie- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov?

Revisor har sett på kommunens praksis og vurdert denne opp i mot gjeldende regelverk, vedtak og retningslinjer. Revisor vurderer at kommunen:

- Tilbyr personlig assistanse, inkludert praktisk bistand og støttekontakt.
- Tilbyr aktivitetstilbud til brukere som har behov for deltakelse i meningsfulle aktiviteter.
- Tilbyr dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens.
- Sikrer delvis brukermedvirkning ved gjennomføring og evaluering av dagtilbud.
- *Ikke* har en oppdatert oversikt over tilstanden til kommunale boliger og behovet for vedlikehold.
- *Ikke* har en vedlikeholdsplan for kommunale boliger med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader
- Vurderer om søker er å regne som vanskeligstilt på boligmarkedet.
- *Ikke* fattet enkeltvedtak om innvilgelse eller avslag på søknad om bistand til bolig.
- Bistår med å skaffe egnede boliger til personer som trenger det.
- Sikrer delvis brukermedvirkning ved bistand om bolig.

Revisor konkluderer med at Tolga kommune har etablert flere tiltak for å legge til rette for tildeling av forsvarlige helse- og omsorgstjenester innenfor aktivitetstilbud og bolig, men det er noen svakheter.

Det er positivt at aktivitetstilbud finnes for ulike brukergrupper, men tilbudene er begrenset i omfang, og brukermedvirkning er kun delvis ivarettatt. Støttekontaktordningen er tilgjengelig, men utfordringer med rekruttering av støttekontakter kan begrense tilbudet.

Når det gjelder kommunale boliger, mangler kommunen en oppdatert oversikt over boligtilstand og en systematisk vedlikeholdsplan. Dette svekker muligheten for å sikre boligenes forsvarlighet over tid. Tildelingen av kommunale boliger skjer uten enkeltvedtak, noe som ikke er i henhold til regelverket, og som begrenser søkeres rettssikkerhet og klagemuligheter. Kommunen mangler boliger i dag, og salg av boliger kan ytterligere begrense Brukere med sammensatte behov tilgangen på tilpassede boliger for vanskeligstilte brukere. For å sikre forsvarlige tjenester bør kommunen forbedre systematikken i tildeling, oppfølging og vedlikehold av boliger.

Anbefalinger

På grunnlag av konklusjonene til begge problemstillingene anbefaler revisor følgende forbedringer:

- Styrke systematikken i saksbehandlingen
 - Tildelingskriterier
 - Rutiner for saksbehandling
 - Sikre et reelt samtykke
- Sikre tydelige ansvarsforhold og beslutningsmyndighet i saksbehandlingen
- Sikre system for å tilby individuell plan
- Integrere vurdering av barnets beste i all saksbehandling
- Sikre system for evaluering av tjeneste
- Vurdere behov og kapasitet i aktivitetstilbudet
- Styrke systematikken i brukermedvirkning
- Sikre rettssikkerhet ved tildeling av kommunale boliger
- Utarbeide og implementere en vedlikeholdsplan for kommunale boliger

Høringsvar og uttalelse fra kommunedirektøren

Kommunedirektøren har avgitt høringssvar til rapporten. Høringssvaret er vedlagt rapporten, se side 55. Kommunedirektøren er i tillegg gitt anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken og vedtak fattes, se vedlegg. Kommunedirektøren har ikke sendt en skriftlig uttalelse til saken innen 19.05.2025. Kommunedirektøren er likevel gitt anledning til å uttale seg muntlig i kontrollutvalgets møte den 26.5.2025.

Vurdering og konklusjon

Rapporten er i tråd med kontrollutvalgets bestilling og prosjektplanen. Revisors vurderinger er omfattende og grundige, og gir godt grunnlag for å konkludere. Forvaltningsrevisjon gir nødvendig og nyttig informasjon som kan bidra til læring og forbedring. Anbefalingene fra revisor kan derfor bidra til kommunens arbeid med å utvikle og forbedre tjenesten.

Sekretariatet anbefaler at utvalget oversender rapporten til behandling i kommunestyret.

Brukere med sammensatte behov

18-66 år

Tolga kommune
Forvaltningsrevisjon

2025

FR1303

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Tolga kommunes kontrollutvalg i perioden oktober 2024 til april 2025.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Trondheim, 28.04.2025

Merete M. Montero

Oppdragsansvarlig revisor

Anne Grete Wold

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har på oppdrag fra kontrollutvalget gjennomført forvaltningsrevisjon om Tolga kommunes oppfølging av brukere med sammensatte behov. Revisjonen har særlig sett på saksbehandling og tjenestetilbud innenfor helse og omsorg, bolig og aktivitet. Datagrunnlaget består av dokumentgjennomgang, intervjuer med ledere, samt analyser av vedtak for et utvalg brukere.

Revisjonen viser at kommunen har iverksatt tiltak for å styrke saksbehandlingen, blant annet ved å etablere forvaltningskontor og utvikle rutiner for vedtaksprosesser. Likevel er det fortsatt svakheter i systematisk oppfølging, rolleavklaringer og dokumentasjon. Flere vedtak mangler, og praksis for revurdering av tjenestebehov er ikke tilstrekkelig forankret i faste rutiner. Dette kan svekke rettssikkerheten for brukere med omfattende og langvarige behov.

På boligområdet peker revisjonen på manglende oversikt over tilstand, fravær av vedlikeholdsplan og at det ikke fattes vedtak ved tildeling av bolig, slik regelverket krever. Tilpasning skjer i noen grad. Når det gjelder aktivitetstilbud, finnes det flere lavterskeltilbud, men det kan være utfordringer med å tilby dagaktiviteter tilpasset ulike målgrupper.

Revisjonen viser at det er bevissthet om utfordringene, og flere forbedringstiltak er i gang. For å styrke kvalitet og rettssikkerhet, anbefales det at kommunen videreutvikler systemer for kartlegging, vedtak, medvirkning og koordinering – slik at tjenestene i større grad tilpasses den enkeltes behov og rettigheter.

Revisor anbefaler følgende forbedringer:

- Styrke systematikken i saksbehandlingen
 - Tildelingskriterier
 - Rutiner for saksbehandling
 - Sikre et reelt samtykke
- Sikre tydelige ansvarsforhold og beslutningsmyndighet i saksbehandlingen
- Sikre system for å tilby individuell plan
- Integrere vurdering av barnets beste i all saksbehandling
- Sikre system for evaluering av tjenester
- Vurdere behov og kapasitet i aktivitetstilbudet
- Styrke systematikken i brukermedvirkning
- Sikre rettssikkerhet ved tildeling av kommunale boliger
- Utarbeide og implementere en vedlikeholdsplan for kommunale boliger

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	7
1.1 Bestilling.....	7
1.2 Problemstillinger.....	7
1.3 Saksbehandling av helse – og omsorgstjenester.....	8
1.4 Kommunens ansvar for brukere med sammensatte behov	8
1.4.1 Nærmere om brukergruppen	9
1.5 Kommunens organisering	11
1.6 Metode	11
1.7 Uttalelse om rapport.....	14
2 Tildeling av tjenester	15
2.1 Problemstilling.....	15
2.2 Revisjonskriterier.....	15
2.3 Funn og vurderinger.....	16
2.3.1 System for forsvarlig saksbehandling.....	16
2.3.2 Saksbehandling av saker	18
2.3.3 Revurdering av behov	23
2.3.4 Helhetlig tilbud	25
2.4 Konklusjon.....	30
2.5 Anbefalinger	31
3 Bolig og aktivitetstilbud.....	32
3.1 Problemstilling.....	32
3.2 Revisjonskriterier.....	32
3.3 Funn og vurderinger.....	33
3.3.1 Aktivitetstilbud.....	33
3.3.2 Egnen bolig.....	35
3.4 Konklusjon.....	39
3.5 Anbefalinger	40
Kilder	41
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	43
Problemstilling om tildeling av tjenester.....	44
Problemstilling om aktivitetstilbud og bolig	50
Vedlegg 2 – Uttalelse	55

Figurer

Figur 1.	Organisasjonskart Tolga kommune	11
Figur 2.	Gjennomgang av åtte enkeltvedtak	20

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Tolga kommune bestilte den 08.04.2024, sak 12/24, en forvaltningsrevisjon innenfor helse og omsorg. Kontrollutvalget ønsket at det ble sett på utfordringer knyttet til bygningsmassen og tilrettelegging av tilbudet til brukere med sammensatte behov. I kontrollutvalgets møte 13.05.2024, sak 19/24, ble forslag til problemstillinger diskutert. Kontrollutvalget behandlet revisors prosjektplan i møte 07.10.2024, sak 24/24.

Prosjektet ble bestilt med utgangspunkt i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024.

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger blir besvart i rapporten:

- Har Tolga kommune en tilfredsstillende praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov?

Aktuelle tema er:

- Kartlegging av behov
 - Tilbud tilpasset individuelle behov
 - Enkeltvedtak
 - Evaluering av tjenester
 - Brukermedvirkning
- Legger kommunen til rette for forsvarlige pleie- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov?

Aktuelle tema er:

- Egnede bolig
- Aktivitetstilbud

Prosjektet er avgrenset til tjenester innenfor velferdsområdet i kommunen.

Videre er prosjektet i utgangspunktet avgrenset til voksne brukere mellom 18-67 med sammensatte behov, som mottar flere ulike typer kommunale tjenester, men uten at denne avgrensningen blir strengt håndtert.

1.3 Saksbehandling av helse – og omsorgstjenester

Ifølge helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 er kommunen forpliktet til å tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester til alle som bor eller oppholder seg innenfor kommunegrensene. Dette ansvaret gjelder alle pasient- og brukergrupper. Det fordrer en aktiv innsats for å planlegge, utføre, evaluere og justere tjenestetilbudet slik at det møter lovens krav.

En forsvarlig saksbehandling er kjernen i forvaltningsretten, og skal beskytte interessene til alle involverte parter gjennom saksbehandlingsprosessen. Dette prinsippet krever at saker behandles grundig, rettferdig og effektivt, og at saken er tilstrekkelig godt belyst for beslutninger blir tatt. Forvaltningsloven § 11 pålegger også kommunene en plikt til å veilede sine innbyggere, for å sikre at de kan ivareta sine interesser på best mulig måte.

1.4 Kommunens ansvar for brukere med sammensatte behov

Personer med sammensatte behov kjennetegnes ved at de har symptomer og faktorer som er vevd sammen¹. I tillegg til helsemessige utfordringer, kan vedkommende ha utfordringer knyttet til sosial fungeringsevne og håndtering av dagliglivet. Dette kan for eksempel være utfordringer knyttet til bolig, økonomi, aktivitet og meningsfull fritid, tannhelse og ernæring.

Norske kommuner har et omfattende ansvar for å sikre at personer med sammensatte behov får nødvendige helse- og omsorgstjenester². Kommunen skal sørge for at brukere med sammensatte behov mottar et helhetlig tjenestetilbud som dekker alle nødvendige helse- og omsorgstjenester, og som er tilpasset brukerens behov. Dette krever ofte tverrfaglig samarbeid, individuell planlegging og koordinerte tjenester på tvers av ulike sektorer.

Brukere har rett til medvirkning, informasjon og samtykke³. Brukere og pårørende skal involveres aktivt i planlegging, gjennomføring og evaluering av tjenestene. Tjenestene skal

¹ Helsedirektoratets veileder – oppfølging av personer med store og sammensatte behov

² Helse- og omsorgstjenesteloven

³ Pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 3 og 4

være basert på hva brukeren opplever som viktig i sitt liv. Dette innebærer blant annet å fokusere på brukerens funksjon og ikke bare diagnoser.

For brukere under 67 år er det ofte behov for opplæring, arbeidstrening og rehabilitering. Brukerne skal få tilbud om tjenester som fremmer selvstendighet og muligheter for å delta i arbeidslivet. Dette inkluderer arbeidsrettede tiltak (statlig tiltak)⁴, rehabilitering og habilitering⁵. For brukere under 67 år er det også fokus på aktivitetstilbud som kan inkludere fritidsaktiviteter, sport, kultur og andre sosiale aktiviteter. Disse tilbudene er viktige for å fremme sosial inkludering og personlig utvikling⁶.

Kommunen har plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til personer som trenger dette for å skaffe eller beholde en egnet bolig⁷. Personer med sammensatte behov kan ha behov for tilrettelagte boliger med nødvendig bemanning og støttefunksjoner.

Videre skal kommunen ha systemer for ledelse og kvalitetsforbedring som sikrer at tjenestene er i tråd med lovpålagte krav og god praksis⁸. Kommunen skal ha systemer for å håndtere avvik og forbedre tjenestene kontinuerlig. Kommunen skal regelmessig evaluere tjenestene og bruke tilbakemeldinger fra brukere og pårørende for å forbedre tilbudet.

Det er ytterligere informasjon om regelverket i vedlegg 1, der revisjonskriterier er utledet.

1.4.1 Nærmere om brukergruppen

Brukergruppen i denne revisjonen omfatter personer i aldersgruppen 18–66 år som har behov for helhetlige og koordinerte tjenester fra flere sektorer eller fagområder, på grunn av utfordringer som påvirker deres daglige funksjonsevne og livskvalitet. Revisor har tatt utgangspunkt i Helsedirektoratets veileder om oppfølging av personer med store og sammensatte behov for definering av brukergruppen, men har ikke avgrenset til kun denne gruppen. Revisor definerer begrepet vidt, for å omfavne en stor nok gruppe til å kunne anonymisere. Det er ikke kun brukere med store behov som er omfattet, men også brukere med behov for flere kommunale tjenester innenfor velferdsområdet.

⁴ Tiltaksforskriften kapittel 14 om varig tilrettelagt arbeid

⁵ Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator

⁶ Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2

⁷ Boligsosialloven

⁸ Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

Revisor har satt opp følgende felles kjennetegn for gruppen:

- Tilstedeværelse av to eller flere helseproblemer over flere måneder.
- Behovene er ofte langvarige og komplekse, og det er nødvendig med samhandling mellom flere aktører for å sikre et helhetlig og forsvarlig tjenestetilbud.
- Brukerne kan ha utfordringer knyttet til selvstendig mestring av dagliglivets aktiviteter og deltakelse i samfunnet, som krever tilrettelegging og individuell oppfølging.

Eksempel på utfordringer:

- Helseutfordringer
 - Kroniske somatiske eller psykiske lidelser.
 - Nevrologiske tilstander.
 - Rusrelaterte problemer eller avhengighet.
- Funksjonsnedsettelse
 - Fysiske.
 - Kognitive.
 - Sensoriske⁹.
- Sosiale utfordringer
 - Vansker med å oppnå stabil bolig, økonomisk selvstendighet eller sosial inkludering.
 - Mangel på bolig.
 - Økonomiske utfordringer.
 - Sosial ekskludering.

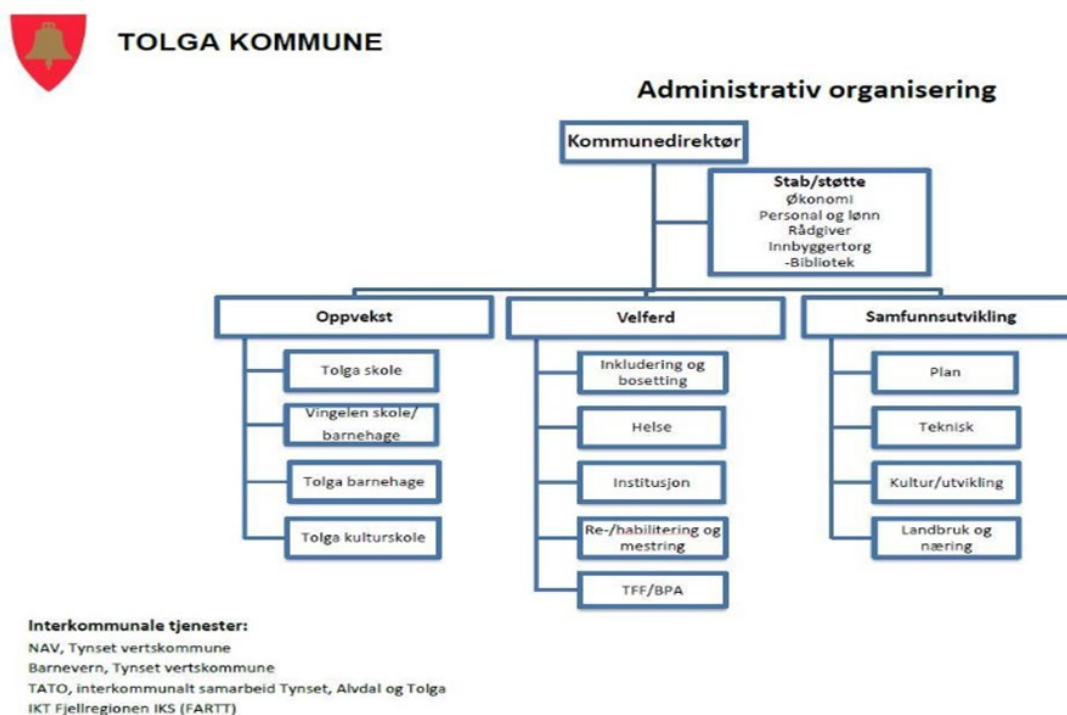
⁹ Tap av sanser som hørsel, syn osv.

1.5 Kommunens organisering

I Tolga kommune er velferdssektoren organisert direkte under kommunedirektør, og ledet av kommunalsjef. Det er dette området som primært er gjenstand for revisjon i dette prosjektet. Nedenfor er organisasjonskartet for Tolga kommune, som viser den administrative organiseringen.

Figur 1. Organisasjonskart Tolga kommune

Organisasjonskart Tolga kommune

Kilde: Tolga kommune

1.6 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001¹⁰. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Tolga kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet, som til sammen gir et bredt oversiktsbilde over hvordan kommunen ivaretar brukere med sammensatte behov.

¹⁰ [RSK 001](#)

Intervju

Intervju som datametode spiller en viktig rolle i forvaltningsrevisjon, ved at det gir revisor mulighet til å innhente informasjon direkte fra nøkkelpersoner. Denne tilnærmingen muliggjør en dypere forståelse av interne prosesser, beslutningstaking og tjenesteyting for revisjonsområdet. Gjennom intervju kan revisor utforske nyanser og perspektiver som ikke alltid er tydelige i skriftlige dokumenter eller kvantitative data. Intervju gir også mulighet til en dynamisk tilpasning av spørsmål basert på respondentens svar, noe som kan avdekke nye informasjonsområder og bidra til en mer helhetlig analyse.

Det er gjennomført oppstartsmøte med kommunedirektøren, kommunalsjef velferd, enhetsleder miljøtjenesten, enhetsleder ved Tolga omsorgstun og merkantilt ansatt. Microsoft Teams ble benyttet til oppstartsmøtet.

Det er gjennomført intervju med kommunalsjef velferd, de fire enhetslederne innenfor velferd, to saksbehandlere ved forvaltningskontoret, systemkoordinator ved koordinerende enhet og teknisk sjef. Ansatte ble i hovedsak intervjuet fysisk ved Tolga omsorgstun, mens to av intervjuene ble gjennomført på Microsoft Teams.

Intervjuene ble gjennomført etter en delvis strukturert intervjuguide. Informantene fikk ikke tilsendt spørsmålene på forhånd, kun prosjektplanen. For alle intervjuene er det skrevet referater. Enhetsleder for helse har ikke godkjent referatet, til tross for påminnelser per epost og tekstmelding. Revisor har ikke benyttet data fra dette intervjuet. Øvrige referater er godkjent av intervjuobjektet. Rapporten benytter kun verifiserte intervjudata.

Dokumentgjennomgang

Dokumentgjennomgang er en verdifull metode for revisor når man undersøker saksbehandling og tildeling av tjenester, da metoden gir en konkret og objektiv innsikt i organisasjonens praksis. Ved å analysere dokumenter og journaler kan revisor se hvordan retningslinjer og prosedyrer blir anvendt i praksis, identifisere eventuelle avvik fra etablerte standarder og retningslinjer, og vurdere kvaliteten på saksbehandlingen.

Revisor har fått tilgang til kommunens kvalitetssystem Compilo. Der har revisor kunne innhente kommunens rutiner for tildeling av tjenester innenfor velferd og øvrige aktuelle rutiner innenfor området.

Revisor ønsket å gå gjennom journaler for å se på elementer knyttet til saksbehandlingen av tjenester til brukerne som er definert som brukere med sammensatte behov. Revisor definerte hvilke brukere som var aktuelle overfor kommunen, og har fått tilgang til en liste over alle

aktuelle brukere. På listen står 15 brukere. Kommunen har spesifisert hvilken type tjeneste vedkommende har, når tjenesten ble startet opp, dato for vedtak og når siste faglige vurdering (kartlegging av behov) er gjort. Det fremgår også der vedtak og faglig vurdering mangler. Det er noen få brukere som er over og under 18-66 år. Etter ønske fra administrasjonen har revisor inkludert disse i undersøkelsen.

Revisor har fått skriftlig kopi av enkeltvedtakene om tildeling av tjenester og de administrative vedtakene for tjenestene som brukerne mottar. Revisor mottok også seks eksempler på beslutninger om individuelle planer og koordinator.

Revisor har også fått tilgang til kommunens journalsystem, Cosdoc. Det var planlagt å undersøke elementer ved saksbehandlingen, som kartlegging av behov og enkeltvedtak. Ettersom nødvendig dokumentasjon ble oversendt i skriftlig form, var det ikke behov for å gjøre separate søk i journalsystemet. Det var videre planlagt å undersøke dokumentasjon i tilknytning til individuell plan og koordinator, men denne dokumentasjonen ligger i systemet Visma Flyt Samspill, som revisor ikke har spurt om tilgang til. Journalgjennomgangen på dette området ble derfor erstattet med spørsmål på epost til systemkoordinator rundt temaet.

Vurdering av metode

Vi har gjennomført forvaltningsrevisjonen med metoder som er tilpasset problemstillingene.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene. Revisor finner ikke vesentlige uoverensstemmelser mellom de ulike delene av datamaterialet, og vi vurderer derfor dataenes pålitelighet som god.

Vi har gjennomgått relevante dokumenter som bidrar til å svare ut revisjonskriteriene. Mulige svakheter er at dokumentene ikke alltid viser hvordan tiltakene fungerer i praksis, eller at de mangler detaljert informasjon. Valget av intervju som metode skyldes behovet for å forstå praksisen knyttet til de problemstillingene som er undersøkt. Derfor var det viktig å intervjuere ledere fra de ulike enhetene innenfor velferd. På den måten har vi fått dybdeinformasjon som ikke hadde vært like enkelt å fange opp i for eksempel en ren rutinegjennomgang. Revisor er ikke av den oppfatning at manglende godkjenning av ett av referatene har betydning for datagrunnlaget.

Revisor planla i utgangspunktet å gjennomføre journalgjennomgang i kommunens fagsystemer for å blant annet vurdere dokumentasjon av kartlegginger, vedtak og individuell plan. Ettersom revisor fikk oversendt relevant dokumentasjon direkte, ble behovet for gjennomgang i journalsystemet CosDoc redusert. Dette effektiviserte datainnhenting, men

kan samtidig innebære en viss risiko for at dokumentasjon ikke er fullstendig, siden det er kommunen som har gjennomgått materialet. Fordi oversikten også viser hvilke mangler som foreligger, vurderer revisor at denne risikoen er liten.

Når det gjelder individuell plan og koordinator, er dokumentasjonen på dette området basert på e-postdialog med systemkoordinator, noe som gir innsikt i praksis, men ikke direkte innsyn i journalførte planer. Det kan derfor ikke utelukkes at enkelte forhold i dokumentasjonen ikke er fanget opp, og det bør tas høyde for dette ved tolkning av funnene.

Revisor har ikke gjennomført intervju med brukere eller undersøkt dokumentasjon av brukermedvirkning i journalsystemet, ut over det som var dokumentert i det administrative vedtaket og enkeltvedtaket. Vi kunne fått ytterligere informasjon hvis vi hadde gjort dette.

Revisor vil takke kommunen for god tilrettelegging og imøtekommenhet i gjennomføringen av revisjonen.

1.7 Uttalelse om rapport

En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren for uttalelse 04.04.2025. Revisor mottok uttalelse i epost av 23.04.2025. Uttalelsen har ikke medført endringer i revisors rapport.

Uttalelsen ligger vedlagt i vedlegg 2.

2 TILDELING AV TJENESTER

I dette kapittelet undersøker vi kommunens praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov.

2.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet tildeling av tjenester:

- Har Tolga kommune en tilfredsstillende praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov?

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

Saksbehandling av helse – og omsorgstjenester

- Kommunen bør ha system som sikrer forsvarlig saksbehandling av helse- og omsorgstjenester.
- Kommunen skal saksbehandle søknader i tråd med regelverket
 - kartlegge hjelpebehovet
 - tildele tjenester basert på brukerens behov
 - fatte enkeltvedtak ved tildeling av helse- og omsorgstjenester
 - sikre at vedtaket er skriftlig og begrunnet
 - sikre at vedtaket inneholder opplysninger om klageadgang og innsynsrett
- Kommunen skal sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved saker som involverer barn.
- Kommunen skal sikre brukermedvirkning i tildeling og utforming av helse- og omsorgstjenester.
- Kommunen skal sikre at tjenestetilbudet endres i samsvar med endringer i den enkeltes behov for helse – og omsorgstjenester

Individuell plan og koordinator

- Kommunen bør ha system som sikrer forsvarlig saksbehandling av individuell plan og koordinator.
- Kommunen skal tilby individuell plan til brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.

- Kommunen skal tilby koordinator for brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.
- Individuell plan skal være et aktivt styringsverktøy

Utleddningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

2.3 Funn og vurderinger

I dette kapittelet presenteres data og vurderinger om saksbehandling av tildeling av helse- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov.

2.3.1 System for forsvarlig saksbehandling

Funn - Forvaltningskontorets rutiner

Forvaltningskontoret ble opprettet i oktober 2024, og har fått myndighet til å saksbehandle søknader om helse- og omsorgstjenester. Tidligere lå denne myndigheten til den enkelte enhetsleder, og intervjuinformasjon tyder på at det var en nedprioritert oppgave.

Forvaltningskontoret består av to saksbehandlere, som saksbehandler i 50 % av sine fulltidsstillinger.

Forvaltningskontoret skal kartlegge behovet til brukeren, fatte enkeltvedtak og håndtere eventuelle klager. Dette er nedfelt i kommunens dokument «ansvarsfordeling forvaltningskontor og sektor velferd». Det er gjort unntak for tjenesten rus og psykiatrisk helsetjeneste, som selv skal foreta kartleggingene.

Det er utformet et søknadsskjema som kan benyttes til å søke om omsorgstjenester, som ligger tilgjengelig på kommunens hjemmeside. På søknadsskjemaet kan søker krysse av for hvilke tjenester man søker om, og tjenestene er delt inn i tre kategorier med underkategorier. Videre skal brukeren fylle ut bakgrunn for søknaden; faktiske forhold, diagnose/funksjonsnivå, hva tjenesten vil bety for vedkommende og hvilken periode man ønsker tjenester. Når brukeren signerer søknaden, signeres det samtidig på et samtykke til at omsorgsetaten kan innhente nødvendige opplysninger for å behandle søknaden. Det er samme felt for signering av søknad og signering av samtykke. Videre er det ikke mer informasjon knyttet til hva samtykket innebærer, hvordan opplysningene blir behandlet eller tilbaketrekking av samtykke.

Ved kartlegging skal forvaltningskontoret benytte IPLOS¹¹. Det er mal for kartleggingen i journalsystemet.

Det er ikke etablert rutiner for saksbehandlingen. Ifølge kommunalsjef velferd er disse under utarbeidelse, med bakgrunn i rutinene til en nabokommune, men de må tilpasses før kommunen kan iverksette dem.

Tolga kommunestyre vedtok 28.01.2021 kriterier for tildeling av tjenester innen pleie og omsorg, som tar utgangspunkt i omsorgstrappen. Enhetslederne forteller at disse er utdatert, og har høsten 2024 laget utkast til nye tildelingskriterier. Utkast til nye kriterier er ikke vedtatt per januar 2025.

Det er etablert faste drøftingsmøter, som skal sikre tverrfaglig vurdering før det fattes vedtak. Dette er ukentlige møter med saksbehandlerne ved forvaltningskontoret, systemkoordinator for individuell plan og enhetsledere innenfor velferd. Øvrige funksjoner innkalles etter behov. Det blir dokumentert fra møtene om hvem som gjør hva, og lagret i journalsystemet. Saksbehandlerne og enhetsledere påpeker at det er uklart hvem som har den endelige beslutningsmyndigheten for tildeling av tjenester. Forvaltningskontoret skal formelt saksbehandle søknader om helse- og omsorgstjenester, men det er usikkerhet om det er enhetslederne eller forvaltningskontoret som har siste ordet i vedtaksprosessen. Kommunalsjefen for velferd har i intervju uttalt at beslutningsmyndigheten ligger hos enhetslederne. Det fremgår ikke av dokumentet ansvarsfordeling mellom forvaltningskontor og sektor velferd hvem som har siste ordet.

I journalsystemet ligger mal for enkeltvedtak.

Forvaltningskontoret opplyser at de har jobbet med å skille mellom lavterskeltilbud og tjenester som krever vedtak.

¹¹ IPLOS brukes for å gjøre en funksjonsvurdering av brukerne, om deres aktiviteter i dagliglivet, kroppsfunksjoner og noen kognitive funksjoner, om personens ressurser og funksjon på registreringstidspunktet og grad av behov for bistand og helsehjelp

Revisors vurdering av saksbehandlingsrutiner

Nedenfor vurderes data opp mot revisjonskriteriene.

Kommunen har system som i hovedsak sikrer forsvarlig saksbehandling av helse- og omsorgstjenester, men systemet har noen svakheter.

Ved opprettelsen av forvaltningskontoret, sikrer kommunen nå en mer systematisk saksbehandling enn de gjorde tidligere. Det er tverrfaglige drøftingsmøter, noe som revisor vurderer vil bidra til å styrke kvaliteten i saksbehandlingen og sikre et helhetlig tilbud.

Informasjon fra intervjuene tyder på at tildelingskriteriene er utdaterte, og nye kriterier er ikke vedtatt. Dette kan føre til ulik praksis i saksbehandlingen og svekke rettssikkerheten for brukerne. Manglende oppdaterte tildelingskriterier kan også føre til mer tid brukt på skjønnsmessige vurderinger, noe som kan gjøre saksbehandlingen mer tidkrevende.

Søknadsskjema sikrer en strukturert søknadsprosess. Brukerne gir samtykke til innhenting av opplysninger, men det er ikke spesifisert hvilke opplysninger som innhentes, fra hvem de eventuelt innhentes fra eller hvordan de brukes. Det er en svakhet ved skjemaet at det ikke er mulig å søke om kommunale helse- og omsorgstjenester uten samtidig å gi samtykke. Dette kan være problematisk sett opp mot prinsippet om frivillig og informert samtykke.

Saksbehandling av søknader mangler klare retningslinjer, og det er uklart hvem som har beslutningsmyndighet.

2.3.2 Saksbehandling av saker

Funn - Kartlegging av behov

Kommunalsjefen sier i intervju at det tidligere har vært en praksis at mange tjenester ble tildelt uten gyldige vedtak, og at opprettelsen av forvaltningskontoret skulle sikre at kartlegging og vurdering blir gjort på en mer lovmessig måte. Saksbehandlerne ved forvaltningskontoret bekrefter at det tidligere har vært en praksis der mange brukere ikke hadde formelle vedtak, og at kartlegging av behov i mange tilfeller ikke har vært en fast del av saksbehandlingen.

Praksis etter opprettelsen av forvaltningskontoret, er at forvaltningskontoret mottar en søknad om helse- og omsorgstjenester, som skannes i CosDoc. Deretter blir det gjort en rask vurdering og en kartlegging, enten av saksbehandlerne selv eller av en primærkontakt som kjenner brukeren godt.

Forvaltningskontoret har innført et ukentlig inntaksmøte der søknader blir vurdert og det bestemmes hvem som skal gjennomføre kartlegging.

Saksbehandlerne bruker IPLOS¹² som utgangspunkt for kartleggingen, men sier de ønsker bedre verktøy. Videre er det utformet et hjelpeark ved kartlegging med 12 ulike tema. Eksempel på tema er fysisk og psykisk helse, hygiene, boforhold og sosiale forhold. Søkeren skal også svare på hva som er viktig for vedkommende.

Ifølge enhetsleder for miljøtjenesten¹³ er det noen brukere som ikke ønsker tjenester, og kartlegging kan være en del av en motivasjonsprosess.

Revisor har mottatt liste over brukere med sammensatte behov. Listen viser type tjeneste, oppstart for tjenesten, dato for vedtak og når faglig vurdering (kartlegging av behov) sist ble utført. Oversikten viser at det per januar 2025 er gjennomført faglig vurdering for 9 av 15 brukere i 2024. De andre brukerne mangler eller har gamle kartlegginger av behov.

Funn - Enkeltvedtak

Brev til bruker med enkeltvedtak følger mal i journalsystemet. Malen har følgende punkter:

- Vedtak
- Egenbetaling
- Målsetting
- Begrunnelse
- Klage
- Innsynsrett
- Pasient- og brukerombudet

Kommunen har også et internt dokument som inneholder det administrative vedtaket. Det administrative vedtaket har informasjon om hvem som er ansvarlig for saken og møtedato for diskusjon rundt søknaden. Her fremgår det informasjon fra kartleggingen som er gjort, i tillegg til det som dokumenteres i enkeltvedtaket.

Tolga kommune har utformet et skjema søker kan benytte for krav om innsyn i sak eller journal. Skjemaet skal sendes til forvaltningskontoret. Forvaltningskontoret skal videreformidle kravet om innsyn til journalansvarlig for det aktuelle området.

¹² Et vurderingsverktøy som brukes for å gjøre en funksjonsvurdering av brukerne

¹³ Ivaretar tjenester til brukere med funksjonsnedsettelse

Listen med oversikt over brukere med sammensatte behov, viser at det per januar 2025 mangler vedtak på seks kommunale helse- og omsorgstjenester.

Tabellen nedenfor viser utdrag av lovkravene til enkeltvedtak og resultatene av gjennomgangen av enkeltvedtak for brukere med sammensatte behov. Figuren er en oppsummering av revisors gjennomgang. Grønn hake viser at lovkravet er oppfylt, mens rødt kryss viser at det er mangler i vedtakene. Stjerne i tabellen viser at revisor har merknader til innholdet, som beskrives nedenfor figuren. Revisor har kun vurdert enkeltvedtak som er fattet etter juli 2024. Revisor har gjennomgått vedtak om tildeling av tjenester for åtte ulike brukere.

Figur 2. Gjennomgang av åtte enkeltvedtak

Brukerens rett til å bli hørt	
Er brukerens synspunkter dokumentert?	✓ *
Formkrav til enkeltvedtak	
Er vedtaket skriftlig og tydelig formulert?	✓
Inneholder vedtaket en klar begrunnelse som viser hvordan kartleggingen er brukt som grunnlag?	✓
Er tiltakets innhold, omfang og organisering spesifisert?	✓
Viser vedtaket til relevant lovgrunnlag?	✓
Klageadgang	
Informerer kommunen om klageadgang i henhold til forvaltningsloven § 28?	✓
Er klagefristen tydelig angitt?	✓
Er det opplyst hvordan og hvor klagen skal sendes, samt hvem som behandler den?	✓
Opplyst om rett til å se saksdokumenter?	✓

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Brukerens synspunkter er dokumentert i de sakene der brukeren har mulighet til å gjøre seg forstått.

Gjennomgang av enkeltvedtakene viser at det er sammenheng mellom kartleggingen som er foretatt og tjenesten som blir tildelt.

Flere intervjuobjekter opplyser at det er svært få klager på vedtak, og at dette kan skyldes at brukerne stort sett får innvilget tjenestene de søker om.

Funn - Brukermedvirkning

I kommunens kvalitetssystem er en prosedyre for brukermedvirkning. I denne fremgår det at brukeren skal få medvirke under planlegging, utforming, utøving og evaluering av tjenesten.

Ifølge prosedyren skal brukermedvirkning ivaretas i kartleggingssamtale/hjembesøk under søknadsprosessen. Forvaltningskontoret har et punkt i kartleggingsverktøyet som spør: «*Hva er viktig for deg?*», for å fange opp brukerens ønsker og behov.

Videre fremgår det av prosedyren at aktuelle tiltak og tjenester skal vurderes i samråd med bruker, før kommunenes tiltaksteam fatter vedtak i saken. I vedtaket skal brukerens standpunkt synliggjøres. Gjennomgåtte vedtak viser at brukerens synspunkter er dokumentert.

Miljøtjenesten oppgir at brukermedvirkning ikke er like enkelt for alle, da noen brukere ikke har forutsetninger for å uttrykke behov. I disse tilfellene blir tillitspersoner eller pårørende involvert.

Funn - Barnets beste

Prinsippet om barnets beste er et grunnleggende hensyn i saksbehandling som omhandler barn, for å sikre at alle beslutninger som berører barn fremmer deres velferd og utvikling. Dette prinsippet er forankret i Barnekonvensjonen og Grunnlovens § 104. Det må framgå av beslutningsgrunnlaget hvordan barns interesser har blitt undersøkt og vurdert, og hvilken vekt de har blitt tillagt.

Det ligger ikke rutiner som omhandler vurdering av barnets beste i Compilo. Malene gir ikke veiledning for hvordan «barnets beste» skal vurderes, eller hvordan barnets perspektiv skal tas inn i disse vurderingene.

En journalgjennomgang viser at flere av vedtakene berører barn. Ved gjennomgang av vedtakene har revisor undersøkt i hvilken grad barnets beste er vurdert som et grunnleggende hensyn der barn var involvert. I gjennomgangen fant revisor ingen dokumentasjon på at det er gjort en vurdering av barnets beste, verken i vedtakene eller i den administrative saksbehandlingen.

Revisor vurdering av saksbehandling av saker

Nedenfor vurderes data opp mot revisjonskriteriene.

Kommunen saksbehandler nye søknader om helse- og omsorgstjenester i henhold til regelverket:

- kartlegger hjelpebehovet
- tildeler tjenester basert på brukerens behov
- fattet enkeltvedtak ved tildeling av helse- og omsorgstjenester
- sikrer at vedtaket er skriftlig og begrunnet
- opplyser om klageadgang og innsynsrett

Kommunen har innført rutiner for kartlegging av hjelpebehov, men det er fortsatt en del gamle og manglende vurderinger i journalene. Det er positivt at kommunen er i gang med å sikre kartlegginger for alle brukere.

Enkeltvedtakene som er fattet etter juli 2024 oppfyller lovkravene. Kommunen yter fortsatt tjenester uten formelle vedtak. Kommunen må sikre at alle tjenester blir tildelt gjennom gyldige enkeltvedtak.

Brukernes innsynsrett og klageadgang i henhold til forvaltningsloven er ivaretatt i vedtaksmaler og egne skjemaer

Kommunen sikrer brukermedvirkning i tildeling og utforming av helse- og omsorgstjenester.

Kommunen har innarbeidet brukermedvirkning i sine rutiner og systemer, både i kartlegging og vedtak.

Brukermedvirkning er synlig i vedtakene, noe som viser at kommunen dokumenterer brukerens ønsker og behov i tildelingsprosessen.

Kommunen sikrer ikke at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved saker som involverer barn.

Kommunen har ikke rutiner som sikrer at barnets beste blir vurdert i saksbehandlingen.

Revisors vurdering er at barnets beste i liten grad vurderes i saker der barn er involvert. Det fremgår ikke av vedtakene eller den dokumenterte saksbehandlingen hvordan barnets beste er vurdert, eller hvilken vekt hensynet er tillagt. Revisor understreker at det ikke er gjennomført en fullstendig gjennomgang av alle saker som omhandler barn, men i de sakene som er gjennomgått, fremkommer det ikke vurderinger knyttet til barnets beste. Fravær av slike vurderinger kan ha alvorlige konsekvenser for barns rettigheter og velferd.

2.3.3 Revurdering av behov

Funn - Systematiske kartlegginger

Ifølge dokumentet ansvarsfordeling mellom forvaltningskontor og sektor velferd, er det enhetenes ansvar å revurdere kartlegging av behov og vedtak. Enhetene har også ansvar for å samhandle på tvers av enheter og profesjoner for å sikre gode og helhetlige tjenester.

Flere ledere og saksbehandlere peker på at det ikke finnes en fast rutine for jevnlig kartlegging av behov for helse- og omsorgstjenester. Det er ikke rutiner for hvor ofte vedtak skal vurderes.

Det står følgende i prosedyren for brukermedvirkning:

For de ulike tjenesteområdene er det noe ulik praksis knyttet til revurdering og/eller evaluering. En del vedtak er utformet på en slik måte at tjenesten avsluttes når begrunnelsen for innvilgelse bortfaller, f.eks. – til såret er grodd. Ved korte vedtak, som det for eksempel er en del av innen psykisk helsearbeid, gjøres evalueringer sammen med bruker før vedtak fornyes eller eventuelt avsluttes. For brukere med langvarige behov, f.eks. innen hjemmetjenesten, på institusjon eller funksjonshemming – kan det fattes langtidsvedtak. Disse omgjøres kun ved større endringer, da vedtakene er utformet med rom for mindre justeringer. Ved store endringer, eller dersom en tjeneste avsluttes før vedtaket går ut, vil imidlertid nytt vedtak eller avsluttende vedtak fattes.

I intervjuer blir det fortalt at endringer i tjenester skjer basert på observasjoner fra ansatte, men det varierer hvor systematisk disse blir innrapportert. I enkelte tilfeller skjer ikke ny kartlegging før en ansatt melder fra om endringer, og det er uklart om dette alltid følges opp med en formell vedtaksgjennomgang.

Systemkoordinator opplyser at i saker der brukeren har en ansvarsgruppe¹⁴, er det vanlig at deltakerne melder inn behov for ytterligere tjenester. Dersom brukeren ikke ønsker å ta kontakt med aktuell tjeneste selv, er det koordinator som etablerer dialog med tjenesten.

Saksbehandlerne ved forvaltningskontoret bekrefter at det er mange gamle vedtak som ikke har blitt oppdatert, og at revurderinger skjer sporadisk uten en fast plan.

Flere revisor intervjuet trekker frem at mange vedtak er gamle og har ingen sluttdato, noe som betyr at tjenester kan fortsette i mange år uten en vurdering av om de fortsatt er nødvendige eller om omfanget er riktig. Enhetsleder ved omsorgstunet sier at noen brukere kan ha omsorgslønn eller praktisk bistand i mange år uten at behovet blir formelt vurdert.

Saksbehandlerne ved forvaltningskontoret sier at de har begynt å gjennomgå eldre vedtak, spesielt på praktisk bistand, fordi mange brukere har hatt uendrede tjenester i lang tid. Dette er en stor jobb.

Forvaltningskontoret jobber med å etablere bedre rutiner for jevnlig kartlegging, men dette er fortsatt i en tidlig fase.

Revisors vurdering av revurdering av behov

Kommunen sikrer ikke at tjenestetilbudet systematisk endres i samsvar med endringer i den enkeltes behov for helse- og omsorgstjenester.

Kommunen oppfyller ikke fullt ut kravet om å sikre at tjenestetilbudet tilpasses endrede behov.

Kommunen har fordelt ansvaret for revurdering, men mangler rutiner for å sikre at dette faktisk skjer regelmessig.

Det finnes ingen faste rutiner for systematisk revurdering av tjenester. Endringer i tjenester skjer hovedsakelig basert på observasjoner fra ansatte, men dette er ikke en systematisk prosess. Tjenester for brukere med langvarige behov kan fortsette i årevis uten formell vurdering, noe som kan føre til at tjenestene ikke blir tilpasset endrede behov. Mange vedtak har ingen sluttdato. Dette tyder på at kommunen ikke systematisk sikrer at tjenestene endres i samsvar med brukernes behov.

¹⁴ En ansvarsgruppe er et tverrfaglig samarbeidsteam bestående av bruker, pårørende og relevante tjenesteytere som møtes jevnlig for å samordne og følge opp brukerens behov.

Tildelingskriteriene er under revisjon, noe som kan bidra til en mer systematisk tilnærming til jevnlig kartlegging. Kommunen har påbegynt et forbedringsarbeid på området, men dette er fortsatt i en tidlig fase og ikke implementert i organisasjonen.

2.3.4 Helhetlig tilbud

Funn - Ansvarsroller

I Tolga kommune er det koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering som har et hovedansvar for å sikre helhetlige og koordinerte tilbud til brukere med behov for tjenester fra flere enheter.

Koordinerende enhet består av sektorleder velferd, enhetsleder for re-/habilitering og mestring, sektorleder oppvekst, leder for NAV og ergoterapitjenesten. Ergoterapitjenesten er systemkoordinator for individuell plan.

Koordinerende enhet skal blant annet legge til rette for brukermedvirkning og ha et overordnet ansvar for individuell plan og koordinator. Dette innebærer:

- Motta meldinger om behov for individuell plan og koordinator
- Utarbeide rutiner for arbeidet med individuell plan og koordinator
- Oppnevne koordinator
- Kompetanseheving om individuell plan og koordinator
- Opplæring og veiledning av koordinatorene

Videre skal koordinerende enhet bidra til samarbeid på tvers av fagområder, nivåer og sektorer.

Funn - Rutiner for individuell plan og opprettelse av koordinator

I rutine for individuell plan i Tolga kommune er ansvar og saksgang for individuell plan beskrevet.

Ansvar for individuell plan ligger hos koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering og systemkoordinator for individuell plan.

Videre følger det av rutinen at det er personer med behov for tjenester fra mer enn tre tjenesteytere i over seks måneder som har rett til koordinator og individuell plan.

I rutinen er det beskrevet hvilken oppfølging koordinatoren skal sørge for. Videre er det beskrevet prosedyre for opprettelse av koordinator, skifte av koordinator og prosedyre som

skal sikre fremdrift i arbeidet med individuell plan. Det er også beskrevet hvordan avslutning av individuell plan skal foregå.

Ifølge systemkoordinator ved den koordinerende enheten er det som regel personell i tjenesten som tar initiativ til individuell plan, dersom de vurderer at dette kan være hensiktsmessig for brukeren. Vurderingen og brukerens ønsker dokumenteres i journalen. Revisor finner imidlertid ikke at ansvar og prosess for dette er beskrevet i kommunens rutiner.

Tolga kommune har utarbeidet en prosedyre for saksbehandling av henvendelser om individuell plan og/eller koordinator. I prosedyren ligger blant annet innhenting av samtykke, kartlegging og vurdering av om vedkommende har rett til individuell plan og prosedyrer knyttet til journalsystemet. Ifølge systemkoordinator benyttes samtykkeskjema.

Tolga kommune har utarbeidet en veileder for personlige koordinatorene. I veilederen er det stikkord for hva kartleggingen bør inneholde; blant annet sosialt nettverk, mat, arbeid, bolig, helsemessig og økonomi. Systemkoordinator forteller at behov og samarbeidspartnere blir kartlagt. Brukere eller pårørende er med i utarbeidelse av planen.

Veilederen for personlige koordinatorene i Tolga kommune gir utfyllende informasjon til personlige koordinatorene om rollen og informasjon for å kunne ivareta brukeren. Systemkoordinator arrangerer arbeidssamling for koordinatorene to ganger i året, som skal trygge de i bruk av individuell plan.

Funn - Saksbehandling av individuell plan og koordinator

På søknadsskjema om omsorgstjenester i Tolga kommune er det mulig å huke av for individuell plan og/eller koordinator. Søknader om individuell plan behandles av koordinerende enhet. Det er koordinerende enhet som kartlegger brukerens behov. Når kartleggingen er gjennomført, blir brukeren spurt om vedkommende ønsker å delta i møte i koordinerende enhet hvor søknaden skal behandles. Som regel ønsker ikke brukeren dette. Med bakgrunn i kartleggingen foretar koordinerende enhet en beslutning. Systemkoordinator har foreslått å legge beslutningsmyndighet for individuell plan til forvaltningskontoret, men er usikker på om det er i strid med regelverket.

Tolga kommune har utformet en mal for beslutning om individuell plan og koordinator, som revisor har fått overlevert. I malen er punktene begrunnelse og klage. Punktene som skal fylles ut i beslutningen er dato for henvendelse om individuell plan og hvem som er oppnevnt som koordinator. En gjennomgang av beslutninger om individuell plan viser at begrunnelsen er identisk for alle beslutninger.

Under kapittelet 'klagerett' opplyses det om hjemmel for klage, hva som kan påklages og hvordan, samt klagefrist. Det opplyses også om hvem klagen skal sendes til.

I Compilo ligger samtykkeerklæring for individuell plan og personlig koordinator. Det er informasjon i skjemaet om hva samtykket innebærer. Brukeren kan definere hva det gis samtykke til, hvilke instanser det kan innhentes informasjon fra og hvem som skal få informasjon om vedkommende.

Systemkoordinator beskriver utfordringer med at mange brukere eller pårørende ikke deltar aktivt i utarbeidelsen av individuelle planer, selv om de ønsker å ha en plan. Dette fører til at planen ofte ikke oppleves som brukerens eget verktøy, slik hensikten er. Som en konsekvens blir brukermedvirkningen i praksis redusert, og individuell plan brukes i større grad av tjenesteapparatet enn av brukeren selv.

Videre forteller systemkoordinator at det er vanskelig å få finne noen som både kan og vil være koordinator. Videre forteller systemkoordinator at det har vært vanskelig å få arbeidet med koordinator forankret i ledelsen, og systemkoordinator jobber mye alene med utfordringene.

Funn - Implementering og oppfølging av individuell plan

Tolga kommune bruker Flyt Samspill for fremdrift av individuell plan. Flyt Samspill er et samhandlingsverktøy som skal bidra til enklere tverrfaglig samhandling i kommunen¹⁵. Ifølge veilederen for personlige koordinatører skal systemet sikre at de ulike plandeltakerne kun får tilgang til den informasjonen som planeier har gitt samtykke til.

Ifølge systemkoordinator gir brukeren selv elektronisk samtykke i Visma Flyt Samspill til de fagpersoner som skal samarbeide rundt personen om mål og tiltak i tilknytning til individuell plan. Brukeren kan selv stanse samtykke eller forlenge tid for samtykke.

Systemkoordinator har inntrykk av at det er godt samarbeid rundt brukerne, både innenfor velferd og oppvekst. Systemkoordinator forteller at individuell plan ikke benyttes som et verktøy av de ulike tjenestene. Det avholdes ansvarsgruppemøter¹⁶, der koordinator og de ulike tjenestene møtes. Systemkoordinator anbefaler koordinatorene å ha planen på storskjerm, for å bevisstgjøre tjenestene om hvordan planen skal og kan brukes. Systemkoordinator har inntrykk av at tiltak som diskuteres i ansvarsgruppemøter blir fulgt opp.

¹⁵ [Flyt Samspill | Effektivt samhandlingsverktøy for bedre samarbeid](#)

¹⁶ Et ansvarsgruppemøte er et tverrfaglig samarbeidsmøte der relevante aktører samles for å koordinere og tilrettelegge tjenester for en person med sammensatte behov.

Leder for bosetting og inkludering har inntrykk av at tiltakene i individuell plan blir fulgt opp, men at det kan ta tid når mange involverte parter skal koordineres.

Per januar 2025 er det ifølge systemkoordinator utarbeidet 11 individuelle planer. Det er én bruker som kun har koordinator. Revisor har fått overlevert beslutning for seks individuelle planer og koordinator, der alle har fått oppnevnt koordinator. Ifølge systemkoordinator kan det være flere som har behov for individuell plan.

På listen over brukere med sammensatte behov er det åtte av 15 brukere som ikke har individuell plan. Individuell plan er et frivillig verktøy.

Revisors vurdering av helhetlig tilbud

Kommunen har system som sikrer forsvarlig saksbehandling av individuell plan og koordinator, men rutinen snevrer inn hvem som har rett til individuell plan i henhold til regelverket.

Revisor finner det positivt at kommunen har en beskrevet hvem som har ansvaret for å saksbehandle individuell plan.

Systemkoordinator har reist spørsmål om saksbehandling av individuell plan kan overføres til forvaltningskontoret. Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-3 har koordinerende enhet det overordnede ansvaret for arbeidet med individuell plan i en kommune. Enheten skal også ha ansvar for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator.

Ifølge Helsedirektoratets veileder *Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator* stiller regelverket ingen krav om at koordinerende enhet må være en egen organisatorisk enhet. Koordinerende funksjon kan organiseres på ulike måter, for eksempel som et team, en navngitt koordinator, eller som en del av ordinær virksomhet. Det er dermed ikke i strid med regelverket at forvaltningskontoret behandler søknader om individuell plan, forutsatt at kommunen har delegert denne myndigheten. Det er likevel en forutsetning at koordinerende enhet fortsatt har ansvar for koordinering og oppfølging av planarbeidet.

Revisors vurdering er at det er etablert et system for skal sikre forsvarlig saksbehandling av individuell plan og koordinator. En utfordring er mangelfull individuell begrunnelse og at brukerens begrensede deltakelse svekker kvaliteten og legitimiteten til prosessen. Videre er revisors vurdering at brukermedvirkning er formelt ivaretatt, mens praksisen tyder på at mange brukere ikke deltar aktivt. Dette reduserer planens funksjon som et individuelt tilpasset verktøy.

Det blir fattet beslutning om individuell plan, noe som er i tråd med regelverket. Reglene om enkeltvedtak gjelder ikke for avgjørelser om individuell plan, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-7 første ledd. Avgjørelser om individuell plan kan likevel påklages på lik linje med enkeltvedtak, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 7-2. Dette blir det opplyst om i kommunens beslutning.

Revisor vil påpeke at ifølge kommunens rutiner er det brukere med tre eller flere tjenester i over seks måneder som har rett på individuell plan. Kommunens rutine snevrer dermed inn hvem som har rett til individuell plan etter regelverket. Det står følgende forarbeidene til helse- og omsorgstjenesteloven¹⁷ :

«Med behov for «langvarige tjenester» menes at behovet må ha en viss varighet, men det kreves ikke at behovet skal være varig eller strekke seg over et bestemt antall måneder eller år. Det må i alle tilfeller foretas en konkret vurdering av pasientens eller brukerens behov for individuell plan.

Med behov for «koordinerte tjenester» menes at behovet må gjelde to eller flere helse- og omsorgstjenester, det vil si tjenester fra forskjellige tjenesteytere, og at tjenestene bør ses i sammenheng.»

Kommunens praksis kan dermed føre til at enkelte brukere ikke får oppfylt sin rett til individuell plan, til tross for at de har behov for langvarige og koordinerte tjenester.

Kommunen tilbyr i hovedsak individuell plan til brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester, men har ikke etablert et system for å ivareta initiativplikten.

Kommunen har en plikt til å tilby individuell plan til brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester og som ønsker en slik plan, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 7-1. Dette er noe kommunen skal ta initiativ til.

Revisors vurdering er at det er data som tyder på at ansatte innenfor tjenestene tar initiativ til individuell plan, men at dette skjer på en tilfeldig måte, og at praksisen verken er systematisert eller forankret i rutiner. Dermed er det en risiko for at brukere med rett til individuell plan ikke får tilbud, og at kommunen dermed ikke oppfyller sin lovpålagte initiativplikt.

¹⁷ Prop. 91 L (2010-2011) s. 499

Intervjuinformasjon tyder på at det kan være brukere som burde hatt individuell plan, men som ikke har fått det. Revisor har ikke dokumentasjon på hvorfor brukerne ikke har individuell plan, og understreker at individuell plan er frivillig.

Kommunen tilbyr koordinator for brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.

Kommunen har en prosedyre for oppnevning av koordinator. Samtidig er det en risiko for at brukere med rett til koordinator ikke får dette tilbudet i praksis. Det opplyses at det er vanskelig å finne ansatte som både kan og vil påta seg koordinatorrollen, og det er sårbart at systemkoordinator må håndtere disse utfordringene alene, uten tydelig forankring i ledelsen. Journalgjennomgang viser likevel at de brukerne som er undersøkt, har fått oppnevnt koordinator.

Individuell plan er delvis et aktivt styringsverktøy

Selv om det finnes et digitalt verktøy for samhandling, brukes individuell plan i varierende grad som et aktivt styringsverktøy i tjenestene. Dette svekker planens funksjon som et dynamisk verktøy for å koordinere tjenester og tiltak.

2.4 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Tolga kommune har iverksatt flere tiltak for å forbedre saksbehandlingen og oppfølgingen av brukere med sammensatte behov, blant annet gjennom etablering av forvaltningskontor og tydeligere ansvarsbeskrivelser. Det er positivt at kommunen har igangsatt forbedringsarbeid, men manglende systematikk og enkelte brudd på saksbehandlingsreglene kan medføre at rettssikkerheten ikke alltid er tilstrekkelig ivaretatt.

Forvaltningskontoret har styrket strukturen i saksbehandlingen. Revisor ser svakheter knyttet til uklarhet rundt hvem som har beslutningsmyndighet i tildelingsprosessen og utfordringer knyttet til samtykke ved søknad om tjenester. Manglende oppdaterte tildelingskriterier og fraværet av rutiner for revurderinger av behov svekker rettssikkerheten for brukerne. Kommunen er i en prosess med å evaluere tildelingskriteriene og etablere rutiner for saksbehandling.

Flere tjenester ytes fortsatt uten gyldige enkeltvedtak, noe som er i strid med lovkrav. Forvaltningskontoret arbeider for å rette opp i dette. Videre konkluderer revisor med at kommunen ikke sikrer at barnets beste vurderes i saksbehandling som involverer barn.

Brukermedvirkning er innarbeidet i rutiner og vedtak.

Kommunen har etablert system som skal sikre helhetlige tjenester for brukere med sammensatte behov. Individuell plan er en del av kommunens system, men brukes i varierende grad som et aktivt styringsverktøy. Data tyder på at kommunen mangler system for å fange opp at alle som kan ha behov for en plan får dette tilbudet. Tilgang på koordinatorene er også en utfordring.

2.5 Anbefalinger

Revisor anbefaler følgende forbedringer:

- Styrke systematikken i saksbehandlingen
 - Tildelingskriterier
 - Rutiner for saksbehandling
 - Sikre et reelt samtykke
- Sikre tydelige ansvarsforhold og beslutningsmyndighet i saksbehandlingen
- Sikre system for å tilby individuell plan
- Integrere vurdering av barnets beste i all saksbehandling
- Sikre system for evaluering av tjenester

3 BOLIG OG AKTIVITETSTILBUD

I dette kapittelet beskriver vi kommunens praksis for utvalgte tiltak til brukere med sammensatte behov.

3.1 Problemstilling

Det er utarbeidet følgende problemstilling for temaet aktivitetstilbud og bolig:

- Legger kommunen til rette for forsvarlige pleie- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Aktivitetstilbud
 - Egned bolig

3.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

Aktivitetstilbud

- Kommunen skal tilby personlig assistanse, inkludert praktisk bistand og støttekontakt
- Kommunen bør tilby aktivitetstilbud til brukere som har behov for deltakelse i meningsfulle aktiviteter.
- Kommunen skal tilby dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens
- Kommunen skal sikre brukermedvirkning ved gjennomføring og evaluering av dagtilbud.

Bolig

- Kommunen bør ha en oppdatert oversikt over tilstanden til kommunale boliger og behovet for vedlikehold i boligene.
- Kommunen bør ha en vedlikeholdsplan for kommunale boliger med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader.
- Kommunen skal vurdere om søker er å regne som vanskeligstilt på boligmarkedet.
- Kommunen skal fatte enkeltvedtak om innvilgelse eller avslag på søknad bistand til bolig.
- Kommunen skal bistå med å skaffe egnede boliger til personer som trenger det.
- Kommunen skal sikre brukermedvirkning ved bistand.

Utledningen av revisjonskriteriene finnes i vedlegg 1.

3.3 Funn og vurderinger

Nedenfor presenteres revisors funn og vurderinger knyttet til aktivitetstilbud og bolig.

3.3.1 Aktivitetstilbud

Funn - Personlig assistanse

På kommunens søknadsskjema kan det hukes av for hjemmehjelp. Forvaltningskontoret behandler søknader om praktisk bistand, og vurderingene gjøres blant annet basert på IPLOS-systemet, som brukes til å kartlegge funksjonsnivå og hjelpebehov. På listen over brukere er det ni som har vedtak om praktisk bistand. Eksempel på innvilget praktisk bistand er rengjøring, klesvask, bo-veiledning og handling.

På kommunens søknadsskjema kan det hukes av for fritidskontakt/støttekontakt. Intervjuinformasjon forteller at kommunen tilbyr støttekontakt til personer som har behov for hjelp til å delta i sosiale og fritidsaktiviteter. Støttekontaktordningen skal bidra til at brukere får en mer aktiv og meningsfull hverdag. På listen over brukere er det tre som har vedtak om støttekontakt.

Funn - Dagtilbud

Kommunen har etablert dagtilbud for enkelte brukergrupper, spesielt innen tjenester for funksjonshemmede. Miljøtjenesten tilbyr aktiviteter som skal bidra til økt deltakelse og sosial inkludering, som for eksempel matlaging og svømming. Miljøtjenesten formidler alle tilbud til brukerne og eventuelle støttekontakter. Andre innbyggere er også velkommen dersom de passer inn i gruppen. Aktivitetene er lavterskel og det blir ikke fattet vedtak.

Dagtilbud for beboere på omsorgstunet og hjemmeboende mennesker gjennomføres i regi av omsorgstunet to dager i uken. Tilbudet er ikke bare for dem med demensdiagnose. Eksempel på aktiviteter er andakt, bilturer, gåturer, planting, fysisk aktivitet, spill og mat. Hjemmeboende kan bli hentet og kjørt hjem etter aktivitet. Det blir fattet vedtak om aktiviteter etter søknad.

Frivillighetssentralen har faste aktiviteter på omsorgstunet. Eksempel er bingo og sangstund. Det er flere brukere som deltar i frivillighet og foreninger på fritiden, men kommunen har ikke et formelt samarbeid med frivilligheten.

Kommunen tilbyr støttekontakt, som kan bistå brukere med å delta i fritidsaktiviteter. Det er mange tilknyttet miljøtjenesten som har støttekontakt, men også beboere ved omsorgstunet og hjemmeboende. Intervjuinformasjon tyder på at det kan være vanskelig å finne personer

som kan være støttekontakter. Kommunen må arbeide for å finne dette, hvis vedkommende ikke har eget nettverk.

Som et kommunalt tilbud til personer med behov for dagaktivitet har Tolga kommune finansiert VTA-plasser¹⁸ (inntil to samtidig) hos TOS Asvo. Bakgrunnen er at kommunen ikke har et eget dagtilbud. Ifølge intervjuinformasjon har ikke kommunen et tilstrekkelig antall brukere til å opprette og drifte et eget dagsenter.

Det blir av noen intervjuobjekt trukket frem at de gjerne skulle hatt flere aktiviteter, og de håper å få til dette på sikt.

Funn - Brukermedvirkning

Kommunen har en generell prosedyre for brukermedvirkning i helse- og omsorgstjenestene. Prosedyren legger vekt på at brukerne skal involveres i planlegging, utforming, utøving og evaluering av tjenestetilbud, men det er ikke spesifikt nevnt hvordan dette gjelder for aktivitetstilbud.

Ifølge leder for miljøtjenesten kan aktuelle tilbud bli diskutert for brukere som har ansvarsgrupper.

Ifølge intervjuinformasjon har ikke brukerne medvirket i utforming av tjenestene. Det er planlagt en brukerundersøkelse våren 2025, der brukerne skal få formidlet sine ønsker.

¹⁸ Et i hovedsak statlig finansiert arbeidstilbud for personer med uførepensjon som har behov for en tilrettelagt arbeidsplass med oppfølging og bistand.

Revisors vurdering av aktivitetstilbud

Nedenfor vurderes data opp mot revisjonskriteriene.

Kommunen tilbyr personlig assistanse, inkludert praktisk bistand og støttekontakt.

Kommunen tilbyr både praktisk bistand og støttekontakt. Utfordringer med rekruttering kan imidlertid begrense tilgangen til støttekontaktordningen.

Kommunen tilbyr aktivitetstilbud til brukere som har behov for deltakelse i meningsfulle aktiviteter.

Kommunen tilbyr dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens.

Kommunen sikrer delvis brukermedvirkning ved gjennomføring og evaluering av dagtilbud.

Kommunen tilbyr dagaktiviteter for flere grupper, men tilbudet er begrenset i omfang. Det kan være udekkede behov for enkelte brukere. Det er positivt at kommunen sørger for kommunal plass hos vekstbedrift og skaffer dagtilbud hos nabokommunen.

Gjennom intervjuene kommer det fram ulike synspunkter på om aktivitetstilbudet i kommunen er tilstrekkelig. Generelt ser det ut til at det finnes tilbud, men at kapasitet, tilgjengelighet og tilpasning kan være utfordringer.

Kommunen har et dagtilbud som inkluderer hjemmeboende eldre med demens, som innebærer sosiale, kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter.

Kommunen har rutine for å sikre brukermedvirkning. Et forbedringspotensiale er å sikre brukermedvirkning i evaluering av dagtilbud. Kommunen har planlagt en brukerundersøkelse, men det fremstår som om brukerne ikke har hatt reell påvirkning på tilbudet hittil.

3.3.2 Eget bolig

Funn - Vedlikehold av kommunale boliger

Tolga kommune har en boligsosial plan for perioden 2019-2025. Planen inneholder en oversikt over kommunalt disponerte boliger, inkludert både eide og innleide boliger. Ifølge planen har enkelte boliger lav standard og vil kreve betydelig oppgradering for å opprettholde en forsvarlig boligmasse. Planen peker på behovet for en gjennomgang av boligmassen, men det

er ikke spesifisert om det allerede er gjennomført en systematisk vurdering av tilstanden til hver enkelt bolig. Det er i planen ikke inkludert en detaljert tilstandsrapport eller en konkret vurdering av hvor mange boliger som trenger oppgradering.

Det ble gjennomført en verdivurdering av kommunale boliger i 2017, og denne har vært rapportert til folkevalgt nivå. Det er imidlertid uklart om denne vurderingen er oppdatert eller om kommunen planlegger en ny kartlegging av boligtilstanden.

I boligsosial plan nevnes det at kommunen bør ha en vedlikeholdsstrategi for kommunale boliger, men det er ikke presentert en konkret vedlikeholdsplan i den boligsosiale planen. Ifølge intervjuobjekter har ikke kommunen en vedlikeholdsplan for kommunale boliger. Vedlikehold skjer hovedsakelig etter behov, men det foreligger ingen langsiktig strategi for hvordan vedlikehold skal gjennomføres eller hvilke boliger som skal prioriteres.

Teknisk sjef forteller at standarden på de kommunale boligene varierer betydelig. Noen boliger er moderne og oppgradert etter gjeldende krav, mens andre er eldre og nedslitte. Teknisk sjef oppgir at enkelte boliger har fått utskifting av vinduer og etterisolering, men at standarden generelt varierer fra svært lav til høy kvalitet. Det er ikke satt noen tydelige mål for hvilken standard boligene skal ha.

Kommunen har begrensede ressurser til vedlikehold, og det er fattet vedtak om å selge flere av de kommunale boligene. Dette påvirker hvor mye penger som brukes på oppgraderinger og tilpasninger. Teknisk sjef opplyser at vedlikehold og tilpasninger kun blir gjennomført dersom det er helt nødvendig.

Funn - Tildeling av kommunal bolig

Innbyggere som har behov for kommunal bolig kan sende inn en søknad, der de skal gi en kort beskrivelse av sitt boligbehov. Søknadsskjema er tilgjengelig på kommunens hjemmeside. Kommunale tjenester har også mulighet til å kontakte teknisk enhet dersom de har brukere med behov for bolig.

Søknaden vurderes av en tildelingskomité, som består av kommunalsjef velferd, teknisk sjef og en rådgiver fra inkludering og bosetting. Kommunen har ikke spesifikke rutiner for tildeling av kommunale boliger til vanskeligstilte, men tar utgangspunkt i de ordinære tildelingskriteriene. Kommunalt eid bolig med husleie er definert som trinn fire i omsorgstrappen i kommunens kriterier for tildeling av tjenester. Det er laget kriterier for ulike tjenester, som dagtilbud, hjemmetjenester, omsorgsbolig og institusjonsplass. Det er ikke laget kriterier for kommunal bolig.

Tildelingskomiteen gjør en helhetsvurdering av søkerens behov, basert på søknaden og eventuelt utfyllende informasjon om noen i komiteen har kjennskap til brukerens situasjon fra før. Det blir vurdert om søker har rett til hjelp fra kommunen. Det skrives notater fra møtene, som arkiveres i en perm.

Det fattes ikke enkeltvedtak om innvilgelse eller avslag på søknad om kommunal bolig. Ifølge kommunalsjef for velferd får søkeren svar fra kommunen, før eventuelt kontrakt underskrives.

Noen boliger blir bevisst ikke tildelt søkere med lav bo-kompetanse, siden eldre og nedslitte boliger kan være mer krevende å bo i for slike leietakere.

Ifølge kommunalsjef for velferd har kommunen for lite boliger, og kapasiteten er sprengt. De har måttet ty til det private markedet de siste to årene. Ifølge enhetsleder for bosetting og inkludering er det begrenset tilgang av private sentrumsnære boliger.

Funn - Tilpasning av bolig

Dersom det oppstår behov for tilpasninger i boligen, blir dette vurdert i samarbeid med ergoterapeut og andre faginstanser. Ergoterapeut har utformet en sjekkliste for vurdering av bolig/hjemmeforhold. Sjekklisten er delt inn i temaene generelt, bad/toalett, trapper, andre forhold og annet.

Det er begrenset hvor mye tilpasning kommunen gjennomfører, særlig fordi det er vedtatt at flere boliger skal selges. Revisor har fått eksempler på tilpasninger som er gjort.

Endringer i brukerens behov kan føre til at det vurderes flytting til en annen kommunal bolig. Slike vurderinger gjøres ved behov, men det finnes ingen systematisk oppfølging eller faste rutiner for jevnlig evaluering av boligbehov. Vurderingen er uformell og blir ikke gjort som del av en fast rutine.

Funn - Brukermedvirkning

I søknadsskjemaet er et av punktene som skal fylles ut «boligønske». Her kan søkeren legge inn ønsker om antall rom og beliggenhet.

Det blir ikke fattet enkeltvedtak om innvilgelse eller avslag på søknaden, noe som gjør at søkeren ikke har formelle klagemuligheter.

Revisors vurdering av bolig

Nedenfor vurderes data opp mot revisjonskriteriene.

Kommunen har ikke en oppdatert oversikt over tilstanden til kommunale boliger og behovet for vedlikehold.

Kommunen har ikke en vedlikeholdsplan for kommunale boliger med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader.

Revisors vurdering er at kommunens vedlikehold av kommunale boliger fremstår som tilfeldig og uten en helhetlig strategi eller systematisk oppfølging. Mangelen på en vedlikeholdsplan og en oppdatert oversikt over boligtilstanden gjør det utfordrende å prioritere vedlikehold og sikre at boligene er i forsvarlig stand. Videre er revisors vurdering at kommunens strategi om å selge flere av boligene kan ha konsekvenser for langsiktig boligsosial planlegging og tilgjengeligheten av boliger til vanskeligstilte grupper.

En systematisk vedlikeholdsplan er viktig for å sikre at boligene holder en tilfredsstillende standard over tid og for å prioritere nødvendige utbedringer. Mangelen på oppdatert informasjon kan gjøre det vanskelig å planlegge og prioritere vedlikeholdsarbeid på en effektiv måte. Uten en systematisk tilnærming er det fare for at nødvendig vedlikehold utsettes, noe som kan føre til forverret boligstandard over tid.

Kommunen vurderer om søker er å regne som vanskeligstilt på boligmarkedet.

Kommunen fattet ikke enkeltvedtak om innvilgelse eller avslag på søknad om bistand til bolig.

Kommunen bistår med å skaffe egnede boliger til personer som trenger det.

Kommunen sikrer delvis brukermedvirkning ved bistand om bolig.

Revisors vurdering er at tildelingen av bistand til bolig boliger mangler viktige forvaltningsmessige prinsipper som enkeltvedtak, tydelige tildelingskriterier og systematisk oppfølging. Dette kan føre til at søkere opplever prosessen som lite gjennomiktig, og at det er uklart hvem som har krav på bolig og hvordan prioriteringer gjøres.

Revisor vurderer at fraværet av spesifikke rutiner, kombinert med at vurderinger i noen tilfeller bygger på kjennskap komitémedlemmer har til søkeren fra før, kan gi grunnlag for varierende praksis og skjønnsutøvelse som ikke er tilstrekkelig dokumentert eller etterprøvbar. Dette kan svekke både likebehandling og rettssikkerhet for søkerne, og skaper en risiko for at beslutninger ikke i tilstrekkelig grad bygger på objektive og etterprøvbare vurderinger. I tillegg kan det være utfordrende for brukere å forstå hvilke kriterier som legges til grunn, noe som svekker forutsigbarheten i ordningen.

Brukermedvirkning blir delvis ivaretatt, ved at brukeren får beskrive behov i søknad om tildeling av boliger. Manglende vedtak innebærer en kvalitetsutfordring, men også en rettssikkerhetsutfordring. Søkeren får ikke mulighet til å forstå, påvirke eller klage på avgjørelsen, noe som svekker rettssikkerheten.

Kommunen bistår med å skaffe boliger til personer som trenger det. Det er utfordringer når det kommer til kapasitet på kommunale boliger, og kommunen må benytte seg av det private boligmarkedet. Videre kan salg av boliger begrense muligheten til å tilby forsvarlige og tilpassede boliger til brukere med behov. Et moment er også at flere av boligene er i dårlig teknisk stand.

Revisors vurdering er at det skjer tilpasninger i enkelte tilfeller, men innenfor strenge økonomiske begrensninger. Det er ingen systematisk oppfølging av boligbehov over tid. Mangelen på faste rutiner for jevnlig evaluering kan føre til at noen brukere blir boende i boliger som ikke lenger er tilpasset deres behov.

3.4 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Tolga kommune har etablert flere tiltak for å legge til rette for tildeling av forsvarlige helse- og omsorgstjenester innenfor aktivitetstilbud og bolig, men det er noen svakheter.

Det er positivt at aktivitetstilbud finnes for ulike brukergrupper, men tilbudene er begrenset i omfang, og brukermedvirkning er kun delvis ivaretatt. Støttekontaktordningen er tilgjengelig, men utfordringer med rekruttering av støttekontakter kan begrense tilbudet.

Når det gjelder kommunale boliger, mangler kommunen en oppdatert oversikt over boligtilstand og en systematisk vedlikeholdsplan. Dette svekker muligheten for å sikre boligenes forsvarlighet over tid. Tildelingen av kommunale boliger skjer uten enkeltvedtak, noe som ikke er i henhold til regelverket, og som begrenser søkeres rettssikkerhet og klagemuligheter. Kommunen mangler boliger i dag, og salg av boliger kan ytterligere begrense

tilgangen på tilpassede boliger for vanskeligstilte brukere. For å sikre forsvarlige tjenester bør kommunen forbedre systematikken i tildeling, oppfølging og vedlikehold av boliger.

3.5 Anbefalinger

Revisor anbefaler følgende forbedringer:

- Vurdere behov og kapasitet i aktivitetstilbudet
- Styrke systematikken i brukermedvirkning
- Sikre rettssikkerhet ved tildeling av kommunale boliger
- Utarbeide og implementere en vedlikeholdsplan for kommunale boliger

KILDER

Lover

- Lov av 17. mai 1814 Kongeriket Noregs grunnlov
- Lov av 22. juni 2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 2. oktober 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov av 24. juni 2011 om kommunale helse- og omsorgstjenester mm. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov av 20. juni 2014 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)
- Lov av 27. juni 2008 om planlegging og bygge saksbehandling (plan og bygningsloven)
- Lov av 20. desember 2022 om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (boligsosialloven)

Forskrifter

- Forskrift 28. oktober 2016 nr. 1250 om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten (kvalitetsforskriften)
- Forskrift 27. juni 2003 nr. 792 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene
- Forskrift 16. desember 2011 nr. 1256 om habilitering, rehabilitering og koordinator
- Forskrift 22. juni 2022 nr. 1196 om individuell plan ved ytelser av velferdstjenester
- Forskrift 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten (Tiltaksforskriften)
- Forskrift 13. juni 2019 nr. 846 om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner

Internasjonale avtaler

- FNs barnekonvensjon (1989)

Offentlige utredninger og faglige rapporter

- NOU 2004:22 – Velholdte bygninger gir mer til alle

- NOU 2016:17 – På lik linje – Et helhetlig rettighetsperspektiv for personer med utviklingshemming
- Multiconsult og PwC (2008): Undersøkelse av tilstanden på kommuners og fylkeskommuners bygningsmasse (på oppdrag fra KS)

Veiledere og faglige anbefalinger

- Helsedirektoratet: Oppfølging av personer med store og sammensatte behov (2021)
- Helsedirektoratet: Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator (IS-2737)
- KS: Veileder i eiendomsforvaltning – For bedre vedlikehold og styring av kommunal bygningsmasse (2021)

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Lover

- Grunnloven av 17. mai 1814 § 104
- Lov 10. februar 1967 nr. 00 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)
- Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)
- Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov 20. desember 2022 nr. 121 om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (boligsosialloven)

Forskrifter

- Forskrift 28. oktober 2016 nr. 1250 om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten (kvalitetsforskriften)
- Forskrift 27. juni 2003 nr. 792 om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene
- Forskrift 16. desember 2011 nr. 1256 om habilitering, rehabilitering og koordinatør
- Forskrift 22. juni 2022 nr. 1196 om individuell plan ved ytelser av velferdstjenester

- Forskrift 20. desember 2002 nr. 1731 om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten (Tiltaksforskriften)
- Forskrift 13. juni 2019 nr. 846 om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner

Internasjonale avtaler

- FNs barnekonvensjon (1989), artikkel 3 nr. 1

Offentlige utredninger og fagrapporter

- NOU 2004:22 – *Velholdte bygninger gir mer til alle*
- NOU 2016:17 – *På lik linje – Et helhetlig rettighetsperspektiv for personer med utviklingshemming*
- Multiconsult og PwC (2008): *Undersøkelse av tilstanden på kommuners og fylkeskommuners bygningsmasse* (KS)

Veiledere og faglige anbefalinger

- Helsedirektoratet: *Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator* (IS-2737)
- Helsedirektoratet: *Oppfølging av personer med store og sammensatte behov* (2021)
- KS: *Veileder i eiendomsforvaltning – For bedre vedlikehold og styring av kommunal bygningsmasse* (2021)

Problemstilling om tildeling av tjenester

Internkontroll

Alle virksomheter som yter helsehjelp, skal sørge for at de krav som stilles i helselovgivningen oppfylles gjennom systematisk styring og kontinuerlig forbedringsarbeid¹⁹.

Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester, fremgår av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 (3. ledd): «*Kommunens ansvar innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav.*»

¹⁹ Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1

Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten (kvalitetsforskriften), gjelder for det kommunale arbeid med helse og omsorgstjenester. I forskriften § 4 defineres styringssystem som «den del av virksomhetens styring som omfatter hvordan virksomhetens aktiviteter planlegges, gjennomføres, evalueres og korrigeres i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av helse- og omsorgslovgivningen». Innholdet i kravet til styring konkretiseres i forskriftens²⁰ § 6 til 9.

Kvalitetssystem

Kvalitetsforskriftens § 3 om Oppgaver og innhold i tjenestene, sier følgende:

Kommunen skal etablere et system av prosedyrer som søker å sikre at:

- *tjenesteapparatet og tjenesteyterne kontinuerlig tilstreber at den enkelte bruker får de tjenester vedkommende har behov for til rett tid, og i henhold til individuell plan når slik finnes*
- *det gis et helhetlig, samordnet og fleksibelt tjenestetilbud som ivaretar kontinuitet i tjenesten*
- *brukere av pleie- og omsorgstjenester, og eventuelt pårørende/verge/hjelpeverge, medvirker ved utforming eller endring av tjenestetilbudet. Den enkelte bruker gis medbestemmelse i forbindelse med den daglige utførelse av tjenestene.*
- *For å løse de oppgaver som er nevnt foran skal kommunen utarbeide skriftlige nedfelte prosedyrer som søker å sikre at brukere av pleie- og omsorgstjenester får tilfredsstilt grunnleggende behov. Med det menes bl.a.:*
- *oppleve respekt, forutsigbarhet og trygghet i forhold til tjenestetilbudet*
- *selvstendighet og styring av eget liv*
- *fysiologiske behov som tilstrekkelig næring (mat og drikke), variert og helsefremmende kosthold og rimelig valgfrihet i forhold til mat*
- *sosiale behov som mulighet for samvær, sosial kontakt, fellesskap og aktivitet*
- *følge en normal livs- og døgnrytme, og unngå uønsket og unødige sengeopphold*
- *mulighet for ro og skjermet privatliv*
- *få ivare tatt personlig hygiene og naturlige funksjoner (toalett)*

²⁰ Forskrift ledelse i helse- og omsorgstjenesten

- *mulighet til selv å ivareta egenomsorg*
- *en verdig livsavslutning i trygge og rolige omgivelser*
- *nødvendig medisinsk undersøkelse og behandling, rehabilitering, pleie og omsorg tilpasset den enkeltes tilstand*
- *nødvendig tannbehandling og ivaretatt munnhygiene*
- *tilbud tilrettelagt for personer med demens og andre som selv har vanskelig for å formulere sine behov*
- *tilpasset hjelp ved måltider og nok tid og ro til å spise*
- *tilpasset hjelp ved av- og påkledning*
- *tilbud om eget rom ved langtidsopphold*
- *tilbud om varierte og tilpassede aktiviteter.*

Tildeling av helse og omsorgstjenester

Helse og omsorgstjenesteloven § 2-2 viser til at forvaltningsloven gjelder for all saksbehandling av helse og omsorgstjenester. Forvaltningsloven er primært ment for å sikre at forvaltningens myndighetsutøvelse ovenfor enkeltpersoner skjer på en rettferdig og forsvarlig måte. Forvaltningsorganene har en generell veiledningsplikt innen sitt saksområde etter paragraf § 11. Forvaltningsorganet skal aktivt vurdere private parters behov for veiledning. Ved forespørsel eller når sakens natur eller partens situasjon tilsier det, skal organet gi veiledning om gjeldende lover, forskrifter, vanlig praksis, samt saksbehandlingsregler, inkludert partenes rettigheter og plikter. Forvaltningsorganet bør også påpeke relevante omstendigheter som kan påvirke sakens utfall.

Forvaltningsorganet skal sikre at saken er tilstrekkelig opplyst (forvaltningsloven § 17). I dette ligger det at kommunen må sikre at de har relevante opplysninger før vedtak fattes. Det følger av pasient – og brukerrettighetsloven § 2-1 andre ledd at en bruker har rett til nødvendige helse – og omsorgstjenester fra kommunen. I dette ligger at kommunen må kartlegge brukerens behov, og tildele tjenester basert på brukerens behov.

Det følger av pasient – og brukerrettighetsloven § 3-1 at en bruker har rett til å medvirke ved gjennomføring av helse – og omsorgstjenester, og at tjenestetilbudet så langt som mulig skal utformes i samarbeid med bruker.

Prinsippet om barnets beste er et grunnleggende hensyn i saksbehandling som omhandler barn, for å sikre at alle beslutninger som berører barn fremmer deres velferd og utvikling. Dette prinsippet er forankret i Barnekonvensjonen og Grunnlovens § 104. Det må framgå av beslutningsgrunnlaget hvordan barns interesser har blitt undersøkt og vurdert, og hvilken vekt de har blitt tillagt.

Når forvaltningsorganet fattet et enkeltvedtak skal det som hovedregel være skriftlig (forvaltningsloven § 23), og det skal begrunnes. Begrunnelsen skal etter forvaltningsloven § 25 inneholde henvisninger til de relevant regelverk det bygger på og om nødvendig oppsummere regelverkets innhold eller hovedproblemstillingen vedtaket adresserer. Videre skal begrunnelsen opplyse om de faktiske forhold vedtaket bygger på. Viktige hensyn som har påvirket forvaltningens skjønnsutøvelse skal inkluderes i begrunnelsen.

Når forvaltningsorganet har fattet et vedtak er de forpliktet etter § 27 (forvaltningsloven) til å informere partene om vedtaket så raskt som mulig. Opplysningen om vedtaket skal inneholde informasjon om muligheten for å klage, inkludert klagefrist, klageinstans, prosedyre for klage og retten til innsyn i saksdokumenter. Enkeltvedtak kan etter § 28 (forvaltningsloven) klages inn til det overordnede forvaltningsorganet av en part. Dersom et forvaltningsorgan mottar en klage skal klagen undersøkes (forvaltningsloven § 33), og oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Dersom forvaltningsorganet ikke endrer eller opphever vedtaket, skal klagen sendes videre til en overordnet klageinstans.

Et enkeltvedtak er en avgjørelse om å gi rettigheter eller plikter til privatpersoner, og som treffes under utøving av offentlig myndighet, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene a og b. Kravene til enkeltvedtaket i den enkelte sak fremgår av forvaltningsloven kapittel V.

Kravene kan oppsummeres slik:

- Enkeltvedtaket skal være skriftlig
- Enkeltvedtaket skal begrunnes med følgende innhold
 - Redegjørelse for hvilke regler som er anvendt
 - Beskrivelse av hvilket faktum som er lagt til grunn for avgjørelsen
 - En redegjørelse for hvilke hovedhensyn som har vært avgjørende i skjønnsutøvelsen
- Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om klageadgang og innsynsrett

Helhetlige tjenester

Helhetlige helse- og omsorgstjenester er et grunnleggende prinsipp i norsk velferdspolitik, og skal sikre at brukere mottar koordinerte og tilpassede tjenester som ivaretar deres behov på tvers av sektorer og tjenesteområder. Lovgrunnlaget for individuell plan og koordinator følger av forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator, samt forskrift om individuell plan ved ytelser av velferdstjenester. Disse forskriftene operasjonaliserer pliktene som er fastsatt i helse- og omsorgstjenesteloven, pasient- og brukerrettighetsloven og annen relevant velferdslovgivning.

Ifølge veilederen Oppfølging av personer med store og sammensatte behov bør skriftlige rutiner om individuell plan og koordinator være en integrert del av kommunens kvalitetssystem.

Individuell plan som verktøy for koordinering og tilpasning

Ifølge helse – og omsorgstjenesteloven § 7-1 skal kommunen utarbeide en individuell plan for brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.

Individuell plan er et juridisk forankret virkemiddel for å sikre helhetlige og sammenhengende tjenester for brukere med behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester. Ifølge veilederen Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator utgitt av Helsedirektoratet kan individuell plan «beskrives både som et verktøy, i form av et planleggingsdokument, og en strukturert samarbeidsprosess.»

Etter forskrift om individuell plan ved ytelser av velferdstjenester §§ 4 og 5, har personer med behov for tjenester fra flere velferdsaktører rett til å få utarbeidet en individuell plan, så lenge de samtykker til dette. Brukeren har rett til å delta i arbeidet med sin individuelle plan, og kommunen skal legge til rette for dette.

Det er et krav etter forskrift om individuell plan ved ytelser av velferdstjenester § 9 (2) at individuell plan skal holdes oppdatert. I veilederen Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator av Helsedirektoratet står det følgende:

«Planen skal være et dynamisk verktøy som oppdateres i samsvar med endringer i behov og beslutninger gjennom planprosessen.»

Videre står det i veilederen:

«Planen skal til enhver tid gi helhetlig oversikt over mål, hvilke tjenester som ytes og hvem som er involvert i samarbeidet. Evalueringer skal sikre at en kontinuerlig fanger opp endringer og kan korrigere mål og tiltak i tråd med pasientens og brukerens behov.»

Planen skal oppdateres kontinuerlig og være et dynamisk verktøy i koordinering og målretting av tjenestetilbudet.

Koordinatorrollen

Det følger av helse – og omsorgstjenesteloven § 7-2 at kommunen skal tilby koordinator for brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.

Kommunen har etter forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator § 16 en plikt til å tilby en koordinator for personer som har behov for langvarige og koordinerte helse – og omsorgstjenester. Dette gjelder uavhengig av om pasienten eller brukeren ønsker individuell plan.

Koordinatorens rolle er sentral for å sikre at brukeren får en helhetlig oppfølging. Koordinatorens ansvar er å sikre samordning i tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan.

Utlede revisjonskriterier:

- Kommunen bør ha system som sikrer forsvarlig saksbehandling av helse- og omsorgstjenester.
- Kommunen skal saksbehandle søknader i tråd med regelverket
 - kartlegge hjelpebehovet
 - tildele tjenester basert på brukerens behov
 - fatte enkeltvedtak ved tildeling av helse- og omsorgstjenester
 - sikre at vedtaket er skriftlig og begrunnet
 - sikre at vedtaket inneholder opplysninger om klageadgang og innsynsrett
- Kommunen skal sikre brukermedvirkning i tildeling og utforming av helse- og omsorgstjenester.
- Kommunen skal sikre at barnets beste er et grunnleggende hensyn ved saker som involverer barn.
- Kommunen skal sikre at tjenestetilbudet endres i samsvar med endringer i den enkeltes behov for helse – og omsorgstjenester

- Kommunen bør ha system som sikrer forsvarlig saksbehandling av individuell plan og koordinator.
- Kommunen skal tilby individuell plan til brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.
- Kommunen skal tilby koordinator for brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester.
- Individuell plan skal være et aktivt styringsverktøy

Problemstilling om aktivitetstilbud og bolig

Bolig

Vedlikehold av kommunale boliger

Eier av offentlige bygg har ansvar for at gjeldende lovverk og forskriftskrav til bygningsmassen er ivarettatt. Regelverket som er bestemmende for bygningsmassen finnes i en rekke ulike lover og forskrifter, deriblant plan- og bygningsloven.

Plan- og bygningsloven bestemmer hvordan landets arealer skal brukes og reguleres, og inneholder krav til oppføring, drift og vedlikehold av bygninger. I § 1-4 første ledd er plikten til å påse at lovens bestemmelser overholdes i kommunen formulert: «Plan- og bygningsmyndighetene skal utføre de oppgaver som de har etter denne lov med tilhørende forskrifter, herunder påse at plan- og bygningslovgivningen overholdes i kommunen.»

Én av disse oppgavene er plikten til å holde byggverk og installasjoner i forsvarlig stand, som nedfelt i § 31-1. «Eieren eller den ansvarlige skal holde byggverk og installasjoner som reguleres av denne loven, i forsvarlig stand, slik at det ikke oppstår vesentlig ulempe for eller fare for skade på personer, eiendom eller miljø.»

Ifølge kommuneloven § 25-1 skal kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og regler følges. Internkontrollen skal være systematisk, ikke tilfeldig og hendelsesbasert, dokumentert i den formen og omfanget som er nødvendig, og være egnet til å avdekke og følge opp avvik.

Av bestemmelsene om internkontroll følger det at kommunen bør ha etablert et system som sikrer betryggende kontroll av eiendomsforvaltningen av kommunalt eid bygningsmasse, herunder vedlikehold. Hva dette innebærer i praksis, kan utledes nærmere fra NOU 2004:22

«Velholdte bygninger gir mer til alle»²¹, som har legitimitet i kommunesektoren. Selv om det ikke er direkte fastsatt i lov eller forskrift, finnes det flere dokumenter som gir faglige anerkjente føringer for hva som er god eiendomsforvaltning. Å etablere strategiske mål er grunnleggende i dette arbeidet, og bør være styrende for utvikling av bygningsmassen.

Multiconsult og PwC gjennomførte på oppdrag fra KS i 2008 en undersøkelse om tilstanden på kommuners og fylkeskommuners bygningsmasse. Rapporten avdekket et betydelig vedlikeholdsetterslep i kommune-Norge og framhevet – i likhet med konklusjonene i NOU2004:22 - viktigheten av å utarbeide en helhetlig eiendomsstrategi, hvor vedlikehold inngår som et vesentlig element.

Rapporten «Velholdte bygninger gir mer til alle» fremhever videre at det må stilles krav til eiendomsforvaltningens planleggings- og styringssystem for at eiendomsforvaltningen skal kunne foregå på en effektiv måte. Informasjon om tilstand og planlegging av tiltak er hovedkomponentene i et rasjonelt og målrettet system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen. Det kan derfor være et kriterium for god eiendomsforvaltning at et slikt system er etablert. Omfanget av nødvendig tilstandsinformasjon vil kunne variere fra kommune til kommune, og mellom aktørene eier, bruker og forvalter.

KS' veileder om bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold sier dette om kommunens ansvar for å rapportere til kommunestyret: «For å gjøre riktige prioriteringer trengs et godt beslutningsgrunnlag. Et minimumskrav til eiendomsforvalterne er at de rapporterer tilstand på all kommunal bygningsmasse, med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader. Rapporten kan og bør inngå i kommunens årsrapport.»

Fra dette utleder vi at kommunen bør ha en oppdatert oversikt over tilstand og vedlikeholdsbehov i sine bygg, og det bør være et system for å holde oversikten oppdatert. Videre, bør kommunen ha system for innmelding og oppfølging av vedlikeholdsbehov, samt en plan for vedlikehold av byggene. Vedlikeholdsbehov, nødvendige tiltak og kostnader bør gjøres synlig for kommunestyret.

Tildeling av kommunal bolig

Kommunene har hovedansvaret for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet, jf. lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (boligsosialloven). Formålet med loven er å

²¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet, «NOU 2004: 22 Velholdte bygninger gir mer til alle».

forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.

Det følger av boligsosialloven § 6 at kommunen har plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet. Det er kommunen som skal vurdere hvilken bistand som skal gis, og bistandens art og omfang skal tilpasses den enkeltes behov. Det står følgende om innholdet i bistanden:

«Bistanden kan blant annet gå ut på å gi råd og veiledning om økonomi, bomestring, statlige og kommunale tjenestetilbud eller andre forhold av betydning for bosituasjonen. Kommunen kan også gi praktisk bistand, slik som hjelp til å søke støtte-, låne- og tilskuddsordninger eller kommunalt disponert bolig, bistand i en konkret kjøps- eller leieprosess eller bistand til å forebygge utkastelse.

Plikten til å gi individuelt tilpasset bistand omfatter også bistand til å skaffe boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonsnedsettelse eller av andre årsaker.»

Boligsosialloven § 7 inneholder regler for saksbehandling og klage ved søknad om bistand fra kommunen:

«Når noen ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen, skal kommunen ta stilling til om personen er vanskeligstilt på boligmarkedet. En avgjørelse om å gi eller avslå bistand, er et enkeltvedtak. Hvis kommunen fatter vedtak om individuelt tilpasset bistand etter § 6, skal hovedinnholdet i bistanden angis i vedtaket. Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker. Ved klage over enkeltvedtak er statsforvalteren klageinstans.»

Utlede revisjonskriterier

- Kommunen bør ha en oppdatert oversikt over tilstanden til kommunale boliger og behovet for vedlikehold i boligene.
- Kommunen bør ha en vedlikeholdsplan for kommunale boliger med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader.
- Kommunen skal vurdere om søker er å regne som vanskeligstilt på boligmarkedet.
- Kommunen skal fatte enkeltvedtak om innvilgelse eller avslag på søknad bistand til bolig.
- Kommunen skal bistå med å skaffe egnede boliger til personer som trenger det.

- Kommunen skal sikre brukermedvirkning ved bistand.

Aktivitetstilbud

I Helse- og omsorgstjenestelovens § 3-3 heter det blant annet: *«Helse- og omsorgstjenesten skal arbeide for at det blir satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre og funksjonshemmede og andre som har behov for det»*. Dette ansvaret er en viktig del av kommunens helse- og omsorgstjenester og skal bidra til å styrke både enkeltpersoners og befolkningens samlede helse og livskvalitet. Bestemmelsen understreker behovet for konkrete velferds- og aktivitetstiltak rettet mot bestemte målgrupper og andre som har behov for det.

Kommunen skal legge til rette for fysisk aktivitet for personer med utviklingshemming. Helsedirektoratet skriver på sin hjemmeside²² at: «virksomhetsledere i helse- og omsorgstjenesten må sørge for at det legges til rette for at den enkelte tjenestemottaker kan være fysisk aktiv og opprettholde sitt funksjonsnivå, i samsvar med individuelle forutsetninger, behov og ønsker.»

Bestemmelsen er ikke utformet som en rett til velferds – og aktivitetstiltak for den enkelte bruker. Det er opp til kommunen å utforme slike tiltak, og vurdere hvem som har behov for dette.

Ifølge helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 skal kommunen tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Dagaktivitetstilbudet bør inneholde både sosiale, kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter. Personer med demens har likevel ikke en individuell rett til å motta dagaktivitetstilbud. Kommunen vurderer om et dagaktivitetstilbud er hensiktsmessig å tilby for personer med demens ut ifra den enkeltes behov.

Ifølge helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd punkt 6b skal kommunen tilby personlig assistanse, herunder praktisk bistand, opplæring og støttekontakt.

Kommunen har generelt sett ingen lovfestet plikt til å gi øvrige brukere et dagtilbud. Likevel kan innbyggere ha rett til tjenesten etter helse- og omsorgstjenesteloven §§1-1 og 3-1 og forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene §3. Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1. Videre følger det av den nevnte forskriften at kommunen plikter å ha skriftlige nedfelte prosedyrer som sikrer at brukere av pleie- og omsorgstjenester får

²² [Kommunen skal legge til rette for fysisk aktivitet for personer med utviklingshemming - Helsedirektoratet](#)

tilfredsstilt grunnleggende behov, herunder sosiale behov som mulighet for samvær, sosial kontakt, fellesskap og aktivitet.

I dialog med brukere og eventuelt pårørende, kan kommunen tilby brukeren oppfølgingen vedkommende har behov for i form av et dagtilbud. Kommunen kan tilby brukere et dagtilbud dersom vedkommende har behov for å få delta i meningsfulle aktiviteter. Vanlige grunner for å tilby dagtilbud kan være:

- Forebygging av ensomhet og sosial isolasjon
- Stimulering av kognitiv og fysisk funksjon
- Avlastning for pårørende
- Støtte til struktur i hverdagen
- Rehabilitering eller opptrening
- Mestring og utvikling
- Tilrettelegging for spesielle behov
- Meningsfull fritid

Kommunen har en plikt til å legge til rette for brukermedvirkning ved gjennomføring av helse – og omsorgstjenester, jf. pasient – og brukerrettighetsloven 3-1. Det følger av andre ledd at tjenestetilbudet så langt som mulig skal utformes i samarbeid med pasient eller bruker.

Videre følger det av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse – og omsorgstjenesten § 7 bokstav e at virksomheten skal sørge for å gjøre bruk av erfaringer fra pasienter, brukere og pårørende. Videre følger det av § 8 bokstav d at virksomheten skal vurdere virksomheten på bakgrunn av pasienter, brukere og pårørendes erfaringer.

Utlede revisjonskriterier

- Kommunen skal tilby personlig assistanse, inkludert praktisk bistand og støttekontakt
- Kommunen bør tilby aktivitetstilbud til brukere som har behov for deltakelse i meningsfulle aktiviteter.
- Kommunen skal tilby dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens
- Kommunen skal sikre brukermedvirkning ved gjennomføring og evaluering av dagtilbud.

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Sv: Rapport til uttalelse

Bård Sundmoen Aas <bard.sundmoen.aas@tolga.kommune.no>

Til Merete M. Montero; Siv Stuedal Sjøvold

Hvis det er problemer med hvordan denne meldingen vises, kan du klikke her for å vise den i en nettleser.

ons. 23.04.2025 12:54

Hei

Dette var en fylldig og god rapport- som belyser både våre styrker og svakheter.

Som det også beskrives i rapporten så jobber Tolga kommune nå bedre etter opprettelse av forvaltningskontoret. Vi driver allerede nå og reviderer tildelingskriteriene og hvem som er ansvarlig for vedtakene (beslutningsmyndig), og dette blir nok klart allerede neste uke.

Jeg har ellers ingen uttalelse til rapporten.

Med hilsen

Bård Sundmoen Aas

Kommunalsjef Velferd

Helse

Mobil: 90559465

Tolga kommune

Brugata 38

2540 Tolga

Telefon: 62 49 65 00

postmottak@tolga.kommune.no

Kommunedirektøren

Vår saksbehandler: Torbjørn Brandt, tlf. 930 65 722

E-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Deres ref.:

Vår ref.: 24/148-9

Oppgis ved alle henvendelser

Vår dato: 11.05.2025

Sak fra kontrollutvalget til uttalelse fra kommunedirektøren

Som en følge av kommuneloven og kravet om at saker skal være forsvarlig opplyst for vedtak fattes, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg i saker hvor kontrollutvalget *rapporterer til kommunestyret om resultatene av sitt kontrollarbeid*.¹

Kontrollutvalget skal behandle rapport fra forvaltningsrevisjon i kontrollutvalgets møte 26.05.2025.

På vegne av kontrollutvalget gir derfor sekretariatet kommunedirektøren anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken. Om kommunedirektøren ønsker å uttale seg utover det høringssvaret fra kommunedirektøren som er lagt ved rapporten, ber sekretariatet om en skriftlig uttalelse helst innen 19.5.2025.

Kommunedirektøren eller den kommunedirektøren utpeker, har i tillegg full anledning til å uttale seg muntlig når saken tas opp til behandling i selve møtet.

På forhånd takk

Med vennlig hilsen

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Vedlegg:

Rapport fra forvaltningsrevisjon - brukere med sammensatte behov

Rapport fra forvaltningsrevisjon - brukere med sammensatte behov

¹ Kommuneloven § 23-5

Bestilling av forvaltningsrevisjon

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

22/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 25/204 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon med tema kvalitet i tjenestetilbudet og ber sekretariatet legge frem en sak med forslag til problemstillinger til førstkommende møte.

Vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon 2024 - 2028

Saksopplysninger

Saken gjelder valg av område/tema som det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon av. Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale virksomhet. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak. Denne saken legges frem som en drøftingssak for kontrollutvalget hvor det velges et eller flere områder som det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon av.

Følgende prioriterte områder gjenstår i gjeldende plan:

- Kvalitet i tjenestetilbudet
- Kommunesamarbeid
- .Integrering og bosetting flyktninger
- Klima og Miljø
- Saksbehandling innen byggesak
- Vedlikeholdsetterslep

For en nærmere beskrivelse av det enkelte område, både prioriterte og uprioriterte vises det til vedlegg plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Vurdering og konklusjon

Utgangspunktet er at rekkefølgen for prioriteringene skal følges. Om det er endringer i risikobildet siden planen ble vedtatt, er det hensiktsmessig å kunne gjøre endringer i rekkefølgen. Det er derfor kommunestyret har delegert myndighet til kontrollutvalget til å gjøre endringer om risikobildet har endret seg.

Sekretariatet har ikke opplysninger om at risikobildet har endret seg vesentlig, og legger derfor frem saken med forslag til vedtak i tråd med planen.

Om kontrollutvalget har kjennskap til forhold som gjør at risikobildet for ett område med lavere prioritert har endret seg, kan kontrollutvalget vedta at det gjennomføres forvaltningsrevisjon av dette området.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon

2024-2028

Tolga kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har våren 2024 laget plan for forvaltningsrevisjon som gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planene midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planene bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av virksomheten i kommunen og selskapene som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planene basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse.

Ressurser

Kontrollutvalget har 185 timer i årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer rapporter etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter at arbeidet med rapporten er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Etter en forvaltningsrevisjon får kommunedirektøren rapporten på høring før den behandles i kontrollutvalget. Etter selskapskontroll får selskapets ledelse og/eller eierrepresentanten rapporten på høring før behandling i kontrollutvalget. Dersom eierskapskontrollen angår kommunedirektørens ansvarsområde, skal også kommunedirektøren høres før behandling i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger forvaltningsrevisjoner fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. Vinklingene er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon

Prioriterte områder	Beskrivelse av området
1. Kvalitet i tenestetilbudet	En utfordring Tolga kommune står ovenfor er at utgiftene pr innbygger som mottar helse og omsorgstjenester øker mer enn kommunen får i overføringer for å løse oppgavene. Ofte vil dette kunne føre til at tilbud utover det lovpålagte skaleres ned, dette som eksempelvis ulike lavterskeltilbud. Enkelte tjenester innen kommunehelsetjenesten har få ansatte, noe som gjør tjenestene sårbare ved fravær. Kommunen har lite ressurser innen psykisk helse og rus, samtidig som det oppleves noe økt etterspørsel. Brukerstyrt personlig assistanse har blitt en sammensatt og komplisert oppgave for kommunen og det brukes en relativt stor andel av velferdsbudsjettet for å gi brukere dette tilbudet. Statsforvalteren har i sitt kommunebilde av Tolga kommune klassifisert helse og omsorg i kategori rød. Dette etter blant vurderinger knyttet til kommunens kompetanse, demensomsorg og ernæringskartlegging
2. Kommune-samarbeid	Kommunalt oppgavefellesskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering. Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt. Kommunen deltar i mange interkommunale samarbeid og kjøper i tillegg tjenester fra slike samarbeid. Om lag 15,4 prosent av rammene i budsjettet er utgifter til tjenester som omfattes av disse samarbeidene. Flere viktige tjenester som barnevern, PPT, kommunepsykolog, legevakt, skolefaglig ansvarlig og krisesenter er noen av tjenestene som omfattes.

3. Integrering og bosetting flyktninger	Kommunen er med i KS-nettverket om bosetting og integrering, og jobbet godt og tverrfaglig med NAV. Det har vært utfordrende at store grupper mennesker skal integreres raskt og komme ut i arbeid. Mange kan ikke lese og skrive, og har traumatiske opplevelser med seg, noe som igjen kan gjøre det vanskelig å fungere i jobb. Stadig flere flykninger mottar ytelser fra NAV. Eksempler på problemstillinger en forvaltningsrevisjon kan bevare er: 1. Hvilket utdanningstilbud og hvilken språkopplæring gis til flykningene, og er tilbudet i samsvar med regelverket? 2. I hvilken grad kartlegges kompetanse og i hvilken grad blir denne gjort nytte av? 3. Hvilke hovedutfordringer står kommunen overfor i sitt integreringsarbeid, og hvilke tiltak og virkemidler benytter kommunen for å løse utfordringene? 4. Dekker integreringstilskuddet de kommunale utgifter? 5. Hvor stor del av av flykningene deltar i arbeidsliv og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram? 6. Har kommunen et tilfredsstillende samarbeid med NAV om integrering av flykninger?
4. Klima og Miljø	Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergripende forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima. Tolga kommune har vedtatt en felles klima- og energiplan med andre kommuner i Østerdalen og har i tillegg et eget klimabudsjett. Statsforvalteren har i sitt kommunebilde vurdert at Tolga kommune plasseres i risiko rød når det kommer til miljø. Dette begrunnes blant annet med at kommunen har lite ressurser til oppfølging av vannforvaltningsplanene, ikke følger deler av forurensningsforskriften og ikke tilfredsstiller den nasjonale målsettingen om andelen levert til materialgjenvinning mv.

5. Saksbehandlingen innen byggesak	Kommunen har hatt utfordringer med ressurssituasjonen innen byggesak. Selv om kommunen ikke opplever at det er flere saker eller fristbrudd, tilsier erfaringene at det stilles krav til en mer omfattende saksbehandling. Dette blant annet fordi sakene oppleves som mer komplisert. Marginale ressurser spiller også inn på kommunens forpliktelser innen tilsyns- og ulovlighetsoppfølging.
6. Vedlikeholds- etterslep	Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning. Tolga kommune har utfordringer med tanke på kapasitet på drikkevannet, og har per i dag ikke en reservevannkilde.

Uprioriterte områder	Forslag til tema/vinkling/innretning
• Økonomisk bærekraft	En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser. Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles. Kommunen sin økonomi er krevende, sett i lys SSBs forventning om synkende folketall. Kommunen håper på sikt at inntektene fra Tolga Kraft kan bidra i positiv retning. Kommunen utfordres dersom på endring og innovasjon for å få budsjettet til å gå opp. Kommunen fikk i 2021 og 2022 et positivt driftsresultat, men ett negativt driftsresultat i 2023.
• Barn med særlige behov	Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.
• Arbeidsgiverpolitik, ledelse og personalforvaltningen	Kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Dersom kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. Det kan også være en risiko for redusert kvalitet dersom kommunen ikke setter inn vikar ved fravær. Tolga kommune har på enkelte områder utfordringer med å rekruttere og beholde ansatte innenfor flere sektorer. Dette øker risikoen for at kommunen ikke har kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. [Forvaltningsrevisjon av IKT-sikkerhet og personvern i IKT Fjellregionen \(FARTT\)](#)
2. [Rapport eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS](#)
3. [Forvaltningsrevisjon om Tidlig innsats – samhandling mellom barnehage, skole og PPT](#)
4. [Forvaltningsrevisjon om internkontroll i helse og omsorgstjenesten](#)

Orientering fra kommunedirektøren om økonomiforvaltningen - Kommunens finansielle stilling for første tertial

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

23/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/145 - 11

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse om kommunens finansielle status for første tertial, til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget er pålagt i lov å utøve påseansvaret med blant annet økonomiforvaltningen. For å utøve dette påseansvaret har kontrollutvalget års- og møteplanen for 2025 satt opp at det ønsker orienteringer kommunens finansielle situasjon. Kontrollutvalget har derfor bedt kommunedirektøren om å orientere utvalget om kommunens finansielle stilling for først tertial til dette møtet.

Kommunedirektøren eller den kommunedirektøren utpeker vil orientere utvalget.

Vurdering og konklusjon

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta kommunedirektørens redegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging.

Orientering om vertskommunesamarbeidet Nav Østerdalen - bemanningssituasjon med mer

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

24/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/145 - 12

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar opplysningene som fremkommer i saken til orientering.
2. Kontrollutvalget ber kommunedirektøren orientere utvalget til førstkommende møte om vertskommunesamarbeidet Nav Østerdalen generelt, og kommunedirektørens vurderinger om samarbeidsløsninger og dialog spesielt.

Vedlegg

Saksutskrift av sak 22/25 behandlet i Tynset kontrollutvalg

Vedlegg til sak 22/25 behandlet i Tynset Kontrollutvalg

Saksopplysninger

I kontrollutvalgets møte 28.4.2025 i sak 10/25 behandlet kontrollutvalget sak som gjaldt vertskommunesamarbeidet. Det ble under behandling ført følgende i protokollen: *trollutvalget ber sekretariatet komme tilbake med en ny sak om det kommer frem opplysninger om bemanningssituasjon i orienteringssak til Tynset kontrollutvalg.*

Tynset kontrollutvalget ble i sitt møte 07.05.2025 orientert om bemanningssituasjonen, Vedlagt denne saken følger saksfremlegget påført behandling og vedtak, samt det vedlegg til saken.

Fra saksutskriften står følgende under behandling:

Kommunedirektøren orienterte om at dialogen i denne saken skjer til kommunedirektørene i samarbeidskommunene i kommunedirektørforum. I hvilken grad de formidler dette til sine kommunestyre, er ikke kommunedirektøren kjent med. Saken har vært oppe flere ganger i kommunedirektørforum. Det forsøkes å komme frem til omforente forslag, selv om vertskommunen kan stille krav. Det er startet et prosjekt med å finne frem til bedre dialog i samarbeidsløsninger som ligner på modellen som brukes i det interkommunale samarbeidet rundt Røros.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan be om en orientering fra kommunedirektøren og kommunedirektørens vurderinger om gjelder blant annet det om dialog og samarbeidsløsninger.

Orientering om bemanningssituasjonen i Nav Nord-Østerdal

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tynset kommune

Møtedato

07.05.2025

Saknr

22/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/226 - 27

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens informasjon om bemanningssituasjonen i Nav Nord-Østerdal til orientering.

Behandling:

Kommunedirektøren orienterte om at dialogen i denne saken skjer til kommunedirektørene i samarbeidskommunene i kommunedirektørforum. I hvilken grad de formidler dette til sine kommunestyre, er ikke kommunedirektøren kjent med.

Saken har vært oppe flere ganger i kommunedirektørforum. Det forsøkes å komme frem til omforente forslag, selv om vertskommunen kan stille krav.

Det er startet et prosjekt med å finne frem til bedre dialog i samarbeidsløsninger som ligner på modellen som brukes i det interkommunale samarbeidet rundt Røros.

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens informasjon om bemanningssituasjonen i Nav Nord-Østerdal til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget fikk i sitt møte den 13.mars i sak 15/25 en orientering fra Nav Nord-Østerdal. Et av temaene som ble tatt opp i orienteringen var tilgjengelighet og forsvarlige tjenester. I den sammenheng kom det opp at som følge av økte levekostnader og at flere opplever økonomiske utfordringer, så er det et økt press på de sosiale tjenestene i Nav-kontorene.

Det kom videre frem at det er kommunenes ansvar å sikre at de sosiale tjenestene er tilgjengelige for alle som trenger det, basert på de forutsetningene den enkelte har. Der som kommunen opplever økt pågang på de sosiale tjenestene, er det kommunens ansvar å sørge for at tjenesten er dimensjonert for å ivareta dette. Økt press på tjenestene kan utfordre muligheten til å yte forsvarlige tjenester. Det vil si å ivareta konkrete og individuelle vurderinger på en god nok måte, og å gi rett tjeneste til rett tid.

Nav Nord-Østerdal ga uttrykk for at de i liten grad får tid til å møte brukere ansikt til ansikt, eller kartlegge deres, barna og familiens behov godt nok. Kontrollutvalget oppfattet at Nav Nord-Østerdal ønsker flere ressurser fra samarbeidskommunene for å ivareta dette ansvaret på en bedre måte.

Etter orienteringen fattet kontrollutvalget dette vedtaket:

Kontrollutvalget tar informasjonen fra Nav Nord-Østerdal til orientering. Bekymringen rundt bemanningssituasjonen i Nav gjør at kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering i neste møte.

Kommunedirektøren har bekreftet at han kommer, og vil orientere om forespørselen.

For mer informasjon om det som fremkom under orienteringen, så vises det til vedlegget under sak 15/25 den 13. mars "Orientering fra Nav til kontrollutvalgene i FARTT-samarbeidet".

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalgets bekymring er hvordan informasjon om behov for flere ressurser går til samarbeidskommunene siden økningen i forespørsler om økonomisk sosialhjelp gjør at Nav ikke har kapasitet til å jobbe forbyggende. På denne bakgrunn er det bedt om at kommunedirektøren orienterer om hvordan behovet er kommunisert til samarbeidskommunene og kommunedirektørens vurdering av om innbyggerne får den tjenesten de har krav på.

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta kommunedirektørens redegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging.

Tjenesten for funksjonshemmede

Organisatorisk plassering

- Egen enhet innen sektor Helse
- Rapporterer til sektorleder Helse

Organisering

- Leder
 - 2 Avdelingsledere
 - 4 Teamledere
-
- TFF vil i løpet av de nærmeste år foreta en endring av organisering for å få en mer hensiktsmessig modell.

Oppbygging

- 6 ulike avdelinger
 - 3 boligavdelinger hvorav 1 er delvis avlastning
 - 1 Hjemmetjeneste for brukere bosatt andre steder
 - Dagsenter
 - Nattvakter

Tjenester

- Praktisk bistand
- Praktisk bistand opplæring
- Hjemmesykepleie
- Avlastning i institusjon
- Avlastning utenfor institusjon
- Dagsenter
- Støttekontakt

Brukergruppe

- 56 brukere med vedtak pr d.d.
Herav 36 med diagnose psykisk utviklingshemming (pr 01.01)
- 8 brukere omfattes av ordning ressurskrevende tjenester
- Brukere med behov av en viss størrelse er lokalisert i kommunale boliger rundt TFF dagsenter.
- Stort sprik i funksjonsnivå, men mange brukere med stort hjelpebehov

Personal

- Totalt 63,5 årsverk
- Ca 110 ansatte
- Ulike profesjoner
 - Høgskoleutdannede: Vernepleiere, barnevernspedagoger, sosionomer, barnehagelærere, sosialpedagoger, bachelor i pedagogikk
 - Fagutdannet: Helsefagarbeidere, Barne- og ungdomsarbeidere, aktivitører
 - En del ansatte uten formell utdanning men med lang erfaring

Rekruttering

- Tradisjonelle fora
 - Personer som begynner i det små og skolerer seg til yrket.
 - Ansatte skifter oftere jobb enn tidligere.
 - Mindre tilgjengelige søkere de senere år
- Turnus?
- Valgmuligheter for enkelte yrkesgrupper?

Bygningsstruktur

- Bofellesskap med 3-4 leiligheter og fellesareal – kommunale boliger for utleie
- 9 bofellesskap
- Avlastningsbolig
- Dagsenter med bl.a. basseng, sansesenter
- Nybygg under planlegging – ferdig innen 2 år.

Risikofaktorer

- Vold og trusler
 - Brukergruppe med begrenset kommunikasjonsferdigheter, «snakke med kroppen». Egne planer for opplæring: kurs teoretisk og praktisk.
- Bruk av hjelpemidler
 - Forflytning brukere, hjelpemidler brukerne sjøl benytter. Eget teoretisk kurs i forflytningsteknikk. Praktisk opplæring på alle hjelpemidler internt og eksternt.
- En del boliger dårlig tilrettelagt – ny bygningsstruktur vil avhjelpe.

Vedtak – oppfølging

- Alle brukere har enkeltvedtak som beskriver tjenestebehov
 - Vedtakskontor fatter tjenester det er behov for – praktisk bistand, hjemmesykepleie, dagsenter, avlastning, støttekontakt.
 - Oppfølging av vedtak i de enkelte avdelinger
 - Stor variasjon i vedtakstimer. Noen kun 1-2 timer pr uke, andre 2-1 oppfølging 24/7.
- 9 brukere har egne vedtak etter kapittel 9, bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming.

Oppfølging av vedtak - dokumentasjon

- Alle brukere har arbeidsplaner som beskriver det de skal ha bistand til.
- Dokumentasjon i EPJ (cosdoc) som alle ansatte bruker.
- Vedtak fattes i cosdoc.
- Brukere eller brukeres representanter søker og kan påklage vedtak

Revidering av års- og møteplan for 2025

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

25/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/328 - 27

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget vedtar års- og møteplan for gjenværende del av 2025.

Vedlegg

Forslag til revidert års og møteplan 2025

Saksopplysninger

Møter i kontrollutvalget holdes på de tidspunkt som er vedtatt av kontrollutvalget selv, eller når kontrollutvalgets leder finner det påkrevd, eller minst 1/3 av medlemmene krever det. Kontrollutvalgets møter holdes for åpne dører i henhold til kommuneloven §11-5. Det foreslås tre møter i første halvår og tre i siste halvår. For å systematisere kontrollutvalgets arbeid så er det utarbeidet en årsplan som viser hvilken strategi kontrollutvalget har for gjennomføringen av egenkontrollen. Siden det er et nytt kontrollutvalg, så er arbeidet lagt opp i tråd med hvordan kontrollutvalget i Røros tidligere har arbeidet. Det legges opp til en gjennomgang av planen slik at utvalget kan tilpasse strategi og planlagte aktiviteter ut fra sine ønsker.

Vurdering og konklusjon

Årsplanen må anses som en skisse over de aktiviteter kontrollutvalget vil ta for seg i løpet av året, utvalget står fritt til å ta bort orienteringer som ikke er lovpålagte og til å ta inn nye om utvalget finner behov for det.

Som følge av at vedtatt møtedato:

- 19.5.2025 ikke passer for hverken virksomhetsbesøk eller administrasjonen - omberammes dette til 26.05.2025
- 8.9. faller på valgdagen - omberammes dette til 15.9.2025
- 10.11. som siste møte og en noe tidlig avslutning på møteåret - skyves dette møtet til 1. 12.2025.

Sekretariatet har sondert om datoene passer for utvalgets medlemmer på epost og det har ikke kommet innvendinger. Endringer og omberamninger av vedtatte møtedatoer bør likevel vedtas i en egen sak og i ett møte.

Sekretariatet anbefaler utvalget å vedta vedlagt forslag til revidert års og møteplan for gjenværende del av 2025.

Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Kontrollutvalget
Tolga kommune

Års- og møteplan
2025

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE	2
INNLEDNING	3
1 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET	4
1.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET	4
1.2 KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT	4
1.3 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT	4
1.4 REVISJONEN	5
2 KONTROLLUTVALGETS PLANLAGTE AKTIVITET	5
2.1 REGNSKAPSREVISJON	5
2.2 FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLLER	6
2.2.1 FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLL	6
2.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER	7
2.4 GENERELT OM KONTROLL MED FORVALTNINGEN	7
2.4.1 ORIENTERING FRA POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE	7
2.4.2 BEFARING/BESØK	7
2.4.3 SAMORDNING AV KONTROLL	8
2.4.4 HENVENDELSER FRA PUBLIKUM	8
2.5 SAKER TIL KOMMUNESTYRET OG RAPPORTERING	8
2.6 KOMPETANSEUTVIKLING OG INFORMASJON	9
3 KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2025	9
Vedlegg - møteplan for 2025	

INNLEDNING

Kommunen forvalter betydelige ressurser på vegne av innbyggerne og utøver et stort regionalpolitisk skjønn. Den kommunale tjenesteproduksjonen berører mange og har en stor bredde, noe som medfører et utstrakt behov for styring og kontroll. Egenkontrollen er et viktig element i det lokale folkestyret, og hensikten er å styrke allmenhetens tillit til forvaltningen. Det skjer gjennom å følge med på at kommunen når de mål som er satt innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser.

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. Arbeidet styres av kommunelovens §§ 22, 23 og 24, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner.

God dialog og informasjonsutveksling er sentralt for å lykkes med samspillet mellom kommunestyret og kontrollutvalget. Kontrollutvalget ønsker med dette å legge til rette for en god og åpen dialog slik at det kan skapes en forståelse for hvordan og hvorfor oppgavene gjennomføres. Det er også viktig å tydeliggjøre den klare ansvars- og oppgavefordelingen mellom kontrollutvalget, sekretariatet, administrasjonen og revisjonen.

Kontrollutvalgets oppgaver er omfattende, og knytter seg til kontroll med den kommunale forvaltningen, med revisjonens arbeid og med kommunale selskap. Dette innebærer å iverksette forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser i kommunen, samt påse at kommunens regnskap blir betryggende revidert.

En årsplan er et av kontrollutvalgets viktigste styringsdokumenter for å planlegge en god og riktig egenkontroll som er tilpasset kontrollutvalgets ressurser.

Kontrollutvalget

1 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

1.1 MØTER I KONTROLLUTVALGET

Møtene i kontrollutvalget er åpne. Møtene vil kun lukkes for deler av en sak eller for en sak i helhet hvor dette følger av i lov. Møtene gjennomføres på kommunehuset og vil som et klart utgangspunkt ikke legges utenfor kommunens grenser.

Kun unntaksvis vil møter kunne bli avholdt som fjernmøte og da kun for de tilfeller hvor det foreligger et særlig tvingende behov.

Det legges opp til 6 møter i 2025. Et av disse arrangeres som et fellesmøte med de andre kontrollutvalg i forbindelse med orienteringer knyttet til vertskommunesamarbeid og samordning med andre kontrollutvalg i forbindelse med å gjennomføre felles forvaltningsrevisjoner. Kontroller som gjennomføres i felleskap innebærer ofte ressurs- og kostnadsbesparelser.

I årsplanens kapittel 3 er aktiviteter og møtedatoer lagt ved som vedlegg.

Kommunens ordfører og revisor har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter, og kan få protokollert sine merknader.

1.2 KONTROLLUTVALGETS BUDSJETT

Kontrollutvalget utarbeider budsjett og økonomiplan for det kontrollarbeidet som ved lov og forskrift er lagt til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget behandler budsjettet og økonomiplanen vanligvis i september. Budsjettforslaget og forslag til økonomiplan sendes over til kommunen og følger den ordinære behandling om kommunens samlede budsjetter, både til formannskapet og til endelig behandling i kommunestyret.

Budsjettforslaget setter rammen for kontrollutvalgets virksomhet. Budsjett er ment å dekke lønn og godtgjøring til utvalgets medlemmer (fastsatt av kommunestyret), drift (kurs, reiseutgifter med mer), kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester.

1.3 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT

Sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget skal være uavhengig fra kommunens administrasjon og revisjon.

Kommune eier Konsek Trøndelag IKS (Konsek). Konsek som har som oppgave å dekke sekretariatfunksjonen for kontrollutvalget. Sekretariatet yter rådgivning til utvalget, utreder saker og skriver saksfremlegg, fasiliteter møteavvikling, praktisk tilrettelegging før, i og etter møter, bistår i faglig opplæring med tanke på kontrollarbeidet mv.

For tiden er Torbjørn Brandt oppdragsansvarlig sekretær for Tolga kontrollutvalg.

1.4 REVISJONEN

Tolga kommune er eier av Revisjon Midt-Norge SA(RMN). RMN leverer regnskapsrevisjonstjenester, risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og andre undersøkelser.

Monika Sundt er oppdragsansvarlig regnskapsrevisor for 2025.

Johannes Nestvold utvalgets kontaktperson hos RMN.

For den enkelte forvaltningsrevisjon utpekes en oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor.

2 KONTROLLUTVALGETS PLANLAGTE AKTIVITET

2.1 REGNSKAPSREVISJON

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at det foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av loven, god kommunal revisjonsskikk og avtalen som foreligger med revisor. Revisor legger årlig frem:

- Uavhengighetserklæring
- Revisjonsstrategi
- Risiko- og vesentlighetsvurdering for gjennomføring av forenklet etterlevelseskontroll
- Attestasjonsuttalelse for forenklet etterlevelseskontroll
- Revisjonsberetninger
- Revisjonsnotat/tilbakemeldingsbrev/årsoppgjørnotat
- Nummererte brev (om revisor finner dette påkrevd)

Kontrollutvalget vil i tillegg gjennomføre et årlig evalueringsmøte for å vurdere samhandlingen mellom aktørene og oppdragsavtalen for å vurdere om revisjonsarbeidet foregår i tråd med oppdragsavtalen og kontrollutvalgets påse-ansvar.

På bakgrunn av kommunens årsregnskap, årsmelding og revisors beretning (ev. også nummererte brev) gir kontrollutvalget en uttalelse til kommunestyret, med kopi til formannskapet. Kontrollutvalget gir også en egen uttalelse for eventuelle kommunale foretak om disse finnes. Aktivitetene tilknyttet regnskapsrevisjonen vises i møteplanen.

Revisor skriver nummerte brev til kontrollutvalget når det er forhold som skal påpekes, og kontrollutvalget vil følge med på at dette blir fulgt opp. Eventuelle nummererte brev som ikke blir godt nok fulgt opp av kommunen, sendes kommunestyret for videre behandling. Dersom revisor har andre merknader vil kontrollutvalget vurdere om og hvordan det skal følges opp.

2.2 FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLLER

Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjoner i kommunen og i selskapene som kommunen har eierinteresser i.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll for 2025 - 2028.

Planen ligger til grunn for utvalgets arbeid for bestilling av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For at utvalget til enhver tid kan velge ut de mest aktuelle områdene, så har kontrollutvalget fått delegert myndighet til å endre rekkefølgen.

Dersom det oppstår akutte behov som ikke inngår i planen, vil kontrollutvalget varsle om det. Kontrollutvalget imøteser eventuelle bestillinger fra kommunestyret.

2.2.1 FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget vil få følgende forvaltningsrevisjonsrapporter til behandling i 2025:

- Brukere med sammensatte behov

Utvalget tar sikte på å bestille en eierskapskontroll og en forvaltningsrevisjon i løpet av 2025. Når kontrollutvalget har bestilt en eierskapskontroll eller en forvaltningsrevisjon vil revisor utarbeide en prosjektplan. Prosjektplanen legges fram for utvalget. Dette gjøres for å sikre at prosjektet er i tråd med kontrollutvalgets bestilling.

Når eierskapskontrollen eller forvaltningsrevisjonen er ferdig leverer revisor en rapport til kontrollutvalget. Kontrollutvalget behandler rapporten og sendes rapporten over til behandling i kommunestyret. Kontrollutvalget legger fram rapporten med forslag til vedtak til kommunestyret.

Om kommunestyre vedtar at rapportens anbefalinger skal følges opp kan kommunestyret også vedta at kontrollutvalget skal bli orientert om denne oppfølgingen, vanligvis 6 til 12 måneder etter rapporten ble behandlet.

2.2.2 OPPFØLGING AV TIDLIGERE FORVALTNINGSREVISJONER OG EIERSKAPSKONTROLLER

Om kommunestyre vedtar at rapportens anbefalinger skal følges opp kan kommunestyret også vedta at kontrollutvalget skal bli orientert om denne oppfølgingen, vanligvis 6 til 12 måneder etter rapporten ble behandlet.

Det er kommunedirektøren som skal påse at anbefalingene blir iverksatt. Kommunedirektøren er den som orientere utvalget.

For eierskapskontrollene så følger kontrollutvalget opp disse på samme måte som for forvaltningsrevisjonene. Utvalget inviterer da eierrepresentanten og kommunedirektøren for en orientering om hvordan eventuelle tiltak og anbefalinger er fulgt opp.

2.4 GENERELT OM KONTROLL MED FORVALTNINGEN

Kontrollutvalget fører løpende kontroll med forvaltningen på vegne av kommunestyret.

Den generelle kontrollen med forvaltningen gjennomføres i hovedsak gjennom orienteringer fra administrasjonen. Det tas fortløpende stilling til om det foreligger behov for orientering fra kommunedirektøren.

Kontrollutvalget som organ eller leder kan velge å sette henvendelser til kontrollutvalget på saklisten. Kontrollutvalget selv kan vedta kontrollhandlinger på grunnlag av egne observasjoner, eller på grunnlag av saker hvor kommunen har vært omtalt i media.

Som et nytt satsingsområde vil kontrollutvalget gjennom året skaffe seg mer kunnskap om eierstyring og på den måten ha et bedre grunnlag for å ivareta påseansvaret med hvordan kommunen ivaretar sitt ansvar som eier i ulike selskap.

2.4.1 ORIENTERING FRA POLITISK OG ADMINISTRATIV LEDELSE

Kontrollutvalget ønsker spesielt at administrativ ledelse er til stede ved kontrollutvalgets møte når regnskap og årsberetning for foregående år skal behandles.

Erfaringsmessig viser det seg ellers å være nyttig og hensiktsmessig å be kommunedirektøren om orienteringer i ulike sammenhenger. Disse orienteringene bidrar til å avklare om det er nødvendig med videre oppfølging eller ikke. Slike orienteringen bidrar til at det ikke igangsettes unødige og ressurskrevende undersøkelser. Kontrollutvalget ønsker å forsette det gode samarbeidet med administrasjonen på dette området.

2.4.2 BEFARING/BESØK

For å bli kjent med den kommunale forvaltningen, og for at ansatte i kommunen skal bli kjent med kontrollutvalget, vil utvalget besøke ulike virksomheter. Dette kan også

inkludere kommunale foretak og selskap. Kontrollutvalget vil planlegge å minst virksomhetsbesøk i 2025.

2.4.3 SAMORDNING AV KONTROLL

Forvaltningsrevisjoner og statlige tilsyn skal sees i sammenheng. Kontrollformene har et formål om å bidra til læring og forbedring, og kan bygges på hverandres arbeid.

Sekretariatet vil legge frem aktuelle og relevante tilsynsrapporter fra Statsforvalteren og andre statlige tilsynsorganer. Det er planlagt at dette kan gjøres gjennom en orientering fra kommunedirektøren i løpet av 2025.

Kommunelovens §30-7 sier at det statlige tilsynet skal ta hensyn til relevante forvaltningsrevisjoner og vurdere den samlede tilsynsmengden i kommunen. Sekretariatet vil sørge for å legge inn forvaltningsrevisjoner i den nasjonale tilsynskalenderen.

Statsforvalteren i Innlandet har ansvaret for å samordne kontroll og tilsyn. Kontrollutvalgets kontrollarbeid skal derfor samordnes med statsforvalteren sitt kontroll- og tilsynsarbeid. I tilfelle kontrollutvalget gjennomfører en kontroll som overlapper med en kontroll som gjennomføres av Statsforvalteren, skal statsforvalterens tilsyn vike i følge loven. For å sikre at slik overlapping ikke skjer, vil sekretariatet bidra inn mot Statsforvalteren.

2.4.4 HENVENDELSER FRA PUBLIKUM

Kontrollutvalget kan ta imot henvendelser fra publikum, men kontrollutvalget vil ikke opptre som et klageorgan, og har ikke avgjørelsesmyndighet på forvaltningsområdet.

Kontrollutvalget avgjør selv om den enkelte henvendelse er relevant for utvalget, og tar stilling til i hvilken form og grad henvendelsene fra publikum skal følges opp.

2.5 SAKER TIL KOMMUNESTYRET OG RAPPORTERING

Kontrollutvalget er kommunestyrets redskap for å føre løpende kontroll med forvaltningen på kommunestyrets vegne. I saker som krever beslutning, vil kontrollutvalget legge frem forslag til vedtak, dette følger av kontrollutvalgets innstillende myndighet i saker som er lagt til kontrollutvalget etter lov og forskrift.

Kontrollutvalget rapporterer om sin aktivitet direkte til kommunestyret, og det gjøres i hovedsak slik:

- Forvaltningsrevisjonsrapporter og rapporter etter eierskapskontroller oversendes når disse er behandlet i kontrollutvalget.
- Årsrapporten gjenspeiler kontrollutvalgets samlede aktiviteter. Rapporten for 2024 behandles i februar/mars i 2025, og oversendes deretter til kommunestyret til orientering.

- Årsplan for 2026 sendes kommunestyret til orientering slik at kommunestyret er kjent med hvordan kontrollutvalget planlegger å gjennomføre sin aktivitet.
- Viktige saker og forespørsler oversendes etter vedtak i kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Leder kan selv eller peke ut den som skal legge frem saker fra kontrollutvalget til behandling i kommunestyret. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

2.6 KOMPETANSEUTVIKLING OG INFORMASJON

For å sikre at utvalget sikrer seg en god rolleforståelse og innsikt i oppgaven, så vil kontrollutvalget delta på ulike samlinger som er innenfor budsjettets ramme.

Kontrollutvalget vil vurdere å delta på ulike kurs og konferanser gjennom året. Utvalget vil avgjøre hvor mange og på hvilke kurs når det nærmer seg påmeldingsfristen for det enkelt arrangement. Kontrollutvalgets budsjett vil sette rammer for omfanget av både hvor mange som kan delta og hvor mange kurs/konferanser det er mulig å være med på.

Av de mest aktuelle kurs og konferanser er:

- Nkrf sin kontrollutvalgskonferanse i januar 2025
- FKT sin kontrollutvalgskonferanse i juni 2025
- Konsek sin samling for kontrollutvalg november 2025

På sekretariatets hjemmeside, www.konsek.no er det enkel tilgang til kontrollutvalgets saksdokumenter.

3 KONTROLLUTVALGETS MØTEPLAN FOR 2025

Møteplanen er vedlagt, og gir en oversikt over behandlingen av faste saker aktiviteter.

Kontrollutvalget kan på eget initiativ å foreta endringer i planen og kan gjennomføre de kontrollhandlinger som utvalget mener er nødvendig.

Møteplan for kontrollutvalget 2025

		10.3.	28.4.	26.5.	15.9.	1.12.
Påse betryggende revidering	Kontrollutvalgets uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2024.		x			
	Rapport fra forenklet etterlevelseskontroll for 2024				x	
	Revisjonsnotat for regnskapsåret 2024				x	
	Revisjonsstrategi for revidering av regnskapsåret 2025					x
	Risikovurdering for etterlevelseskontroll for 2025					x
	Uavhengighetserklæring					x
Planlagte orienteringer fra kommunedirektøren	Tertialrapportering			x	x	
	Kommunens årsregnskap og årsberetning for 2024		x			
	Statlige tilsyn		x			
Kontrollutvalgets årsmelding for 2024	Sendes kommunestyret	x				
Budsjett	Budsjettkontroll 2025	x			x	
	Budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029				x	
Kontrollutvalgets årsplan 2026						x
Bestille forvaltningsrevisjon				(x)	(x)	
Bestille eierskapskontroll				(x)	(x)	
Prosjektplan forvaltningsrevisjon						x
Prosjektplan eierskapskontroll						x
Levering rapport				x		
Oppfølging av rapporter						x
Virksomhetsbesøk				x		
Evaluering						x

Folkevalgteopplæring - aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

26/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/442 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet, til orientering.

Vedlegg

Bernt svarer - Dokumenter er ikke organinterne når de er sendt ut av organet

Bernt svarer - Foreligger plikt om å innhente dokumenter unntatt offentlighet om rådmannen

Bernt svarer - Kritisk til kommunens reglement for presse og sosiale medier med mer

Bernt svarer - Kommunedirektorens møte-og-talerett, men ingen forslagsrett

Bernt svarer - Oppsigelsvern for utvalgsleder

Bernt svarer - Budsjettvedtak - hensyn må veies mot hverandre

Bernt svarer - Folkevalgte har krav på å bli varslet i rimelig tid før møtet

Saksopplysninger

For å gi kontrollutvalget kunnskap og kjennskap til den kommunale virksomhet, forvaltning og saksbehandling, legges det frem de nyeste artikler og tolkninger av aktuelle bestemmelser i lov, forskrift mv. Følgende artikler legges frem:

1. Bernt svarer - Dokumenter er ikke organinterne når de er sendt ut av organet
2. Bernt svarer - Foreligger plikt om å innhente dokumenter unntatt offentlighet om rådmannen
3. Bernt svarer - Kritisk til kommunens reglement for presse og sosiale medier med mer
4. Bernt svarer - Kommunedirektorens møte-og-talerett, men ingen forslagsrett
5. Bernt svarer - Oppsigelsvern for utvalgsleder
6. Bernt svarer - Budsjettvedtak - hensyn må veies mot hverandre
7. Bernt svarer - Folkevalgte har krav på å bli varslet i rimelig tid før møte

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta informasjon som fremkommer i de vedlagte dokumentene med seg i det videre kontrollarbeidet.

Regnskapet er ikke lenger internt når det har blitt sendt til revisor

Kommunal Rapport 07.04.2025 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan jeg få oversendt et regneark med kommuneregnskapet og når i arbeidsprosessen vil et slikt dokument være offentlig?

SPØRSMÅL: En journalist ba om å få oversendt et regneark for kommuneregnskapet.

Hen fikk avslag på innsyn i det dokumentet fra økonomisjefen, med denne begrunnelsen:

«Når det gjelder detaljer, og tall (hovedoversikter), fra regnskap i Excel, så er ikke det noe vi deler før det er ferdig revidert. De første som får det fullstendige grunnlaget er kontrollutvalget, da blir det offentliggjort og går videre. Så langt er dette intern saksbehandling, det er ikke å betrakte som ferdigstilt før vi har utkvittert alle spørsmål fra revisjonen, og revisjonen skal avgis sin beretning. Etter vår oppfatning kan vi derfor ikke se at vi har plikt til å dele regneark med kommuneregnskapet pr nå».

1: Er det et internt dokument?

2: Er det ikke definert som ferdigstilt før revisjonen har avgitt sin beretning?

SVAR: Spørsmålet gjelder altså rett til innsyn i «et regneark for kommuneregnskapet».

Utgangspunktet er etter [offentleglova § 4](#) at en slik oppstilling er et dokument som går inn under reglene om innsynsrett når det er enten er sendt ut av organet eller «ferdigstilt».

Økonomisjefen opplyser at når det gjelder «tall (hovedoversikter), fra regnskap i Excel, er ikke det noe vi deler før det er ferdig revidert», og at dokumentet «er ikke å betrakte som ferdigstilt før vi har utkvittert alle spørsmål fra revisjonen, og revisjonen skal avgis sin beretning».

Utgangspunktet er her at denne oppstillingen synes å fungere som et arbeidsdokument til bruk i prosessen med å utarbeide en endelig versjon av regnskapet som skal vedtas av kommunestyret ([kommuneloven § 14-2](#) første avsnitt, bokstav b). Dette skal skje på grunnlag av en vurdering fra revisor «om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift», en uttalelse fra kontrollutvalget, som har et generelt ansvar for å påse at «kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte», og innstilling fra formannskapet om godkjenning av regnskapet ([kommuneloven § 14-3](#) tredje avsnitt).

Oppstillingen det her er tale om, synes å inngå i en dialog med revisjonen, og det fremholdes at det «er ikke å betrakte som ferdigstilt før vi har utkvittert alle spørsmål fra revisjonen, og revisjonen skal avgis sin beretning». Kommunedirektøren fremholder at dette er «intern saksbehandling» og at «De første som får det fullstendige grunnlaget er kontrollutvalget, da blir det offentliggjort».

Utgangspunktet er her at selv om denne oppstillingen er utarbeidet som et internt arbeidsdokument, mister den sin karakter av internt dokument når den oversendes revisor til kommentar eller spørsmål, se [offentleglova § 16](#) første avsnitt bokstav c, der det sies at unntaksregelen i [§ 14](#) for organinterne dokumenter ikke gjelder «dokument frå eller til kommunale og fylkeskommunale kontrollutval, revisjonsorgan og klagenemnder».

Revisor er en selvstendig kontrollinstans med ansvar for å «vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift» ([kommuneloven § 24-5](#) andre avsnitt). Både utkastet til oppstilling i regnskapsarket og revisors kommentarer eller spørsmål er dermed offentlige saksdokumenter som bare kan unntas fra innsyn med hjemmel i unntaksbestemmelse i offentleglova. Noen slik generell unntaksregel har vi ikke der.

Men etter i [offentleglova § 5](#) andre avsnitt, andre setning, har vi en bestemmelse om adgang til å fastsette «Utsett innsyn» for «dokument som er utarbeidde av eller til ein revisor for ein kommune eller fylkeskommune, i saker som revisoren skal rapportere til kontrollutvalet». Den må kunne brukes her.

Dette unntaket gjelder imidlertid bare «inntil kontrollutvalet har motteke ein endeleg versjon av dokumentet». Det må bety at når årsregnskap er avgitt og sendt til videre behandling i folkevalgte organer, vil også slik tidligere korrespondanse mellom administrasjonen og revisor bli offentlig, herunder også tidligere utkast som senere er blitt justert. Det kan kanskje oppleves som ubehagelig for administrasjonen at slik foreløpige versjoner blir gjort offentlig, men det kan klart nok være situasjoner der det kan ha offentlig interesse for prosessen frem til endelig versjon av en slik oppstilling.

Mener kommunen har plikt til å innhente hemmelige dokumenter om rådmannen

Kommunal Rapport 25.03.2025

Porsgrunn kommune retter seg ikke etter Sivilombudets uttalelse om å innhente hemmelige dokumenter som kommunens advokat besitter. – Et saksdokument, mener jussprofessor.

Mener det er snakk om saksdokumenter

- Jussprofessor Bernt mener kommunen må innhente dokumenter fra KS-advokaten.
- Bernt mener dokumentene er viktige for saksbehandlingen mot rådmannen.
- Porsgrunn kommune har avvist å innhente dokumentene.
- Kommunen hevder de ikke har plikt til å innhente fra eksterne aktører.
- Bernt understreker at kommunen har ansvar for fullstendig saksgrunnlag.

En kommune kan ikke frasi seg ansvaret for å innhente dokumentene en ekstern aktør har produsert i et oppdrag for kommunen, sier jussprofessor emeritus Jan Fridthjof Bernt ved Universitetet i Bergen.

Har ikke dokumentene

[KS-advokat Øyvind Gjelstad besitter hemmelige dokumenter](#) som inneholder redegjørelser fra ansatte i Porsgrunn kommune om daværende rådmann Rose-Marie Christiansen. Kommunen har avslått innsyn i dokumentene fordi KS-advokaten ikke har oversendt dokumentene til kommunen. I slutten av januar kom Sivilombudet med en uttalelse til Porsgrunn kommune om å innhente dokumentet fra sin KS-advokat for å vurdere arkiv- og journalføringsplikt og innsynsrett. Dette har Porsgrunn kommune avvist å gjøre.

Vi har ikke disse dokumentene, og når vi ikke har dokumentene, kan vi ikke journalføre dem. Det er jo KS-advokatens dokumenter, ikke våre, har kommuneadvokat Randi Gro Thuland i Porsgrunn tidligere uttalt til Kommunal Rapport.

Har ansvaret

Jussprofessor Bernt peker på at kommunen har det fullstendige ansvaret for at de har alle relevante dokumenter i saken.

Kommunens advokat kan ikke nekte å oversende disse. Dette er en del av grunnlaget for kommunens vedtak og må være tilgjengelig for rettslig og politisk kontroll, sier Bernt.

Referat fra intervjuer

Vestfold og Telemark Revisjon har foretatt en forvaltningsrevisjon av «Rådmannssaken» i Porsgrunn. I rapporten vises det til at KS-advokat Øyvind Gjelstad to ganger hadde møte med ledere og ansatte i kommunen angående kritikken mot daværende rådmann.

I revisjonens rapport står det:

«Kommunens advokat hadde møter med ledere i kommunen 17. januar og 11. mars. I møtene ble lederne bedt om å redegjøre for bakgrunnen for bekymringsmeldingen. I tillegg til kommunalsjefene, ble også HR-sjef og virksomhetsleder service innkalt til møter og intervjuet».

Videre står det i revisjonens rapport at KS-advokaten deretter sendte referat fra samtalene med lederne og de ansatte til rådmannens advokat. Ifølge tidligere rådmann er dokumentet på rundt 100 sider.

Det er dette dokumentet Sivilombudet har bedt kommunen om å innhente.

Har ikke dokumentet

Kommunen har støttet seg på uttalelser fra KS-advokat Gjelstad som mener at Sivilombudet tar feil i si vurdering av saken.

«Dokumentene som en oppdragstaker engasjert av kommunen sender til en annen privat aktør, som i dette tilfelle, er ikke dokument som har kommet inn til eller gått ut av kommunen. Det er kun dokumenter som kommunen selv har mottatt eller sendt ut som kan underlegges journalføringsplikten», skriver kommuneadvokaten til Sivilombudet.

Kommunen viser videre til at de ikke har noen lovpålagt plikt til å innhente dokumenter fra en ekstern oppdragstaker.

Har en plikt

Jussprofessor Bernt mener at dokumentene KS-advokaten har produsert, som følge av intervjuer med ledelsen og ansatte i kommunen i forbindelse med bekymringer rundt rådmannen, klart må anses å være en del av saksgrunnlaget i personalsaken mot rådmannen.

Etter min oppfatning er dokumentet som KS-advokaten har produsert fra intervjuene med de ansatte helt klart å anse som saksdokumenter i kommunens forvaltningssak mot rådmannen. Kommunen har en plikt til å innhente alle relevante saksdokumenter som belyser saken. Denne plikten ser kommunen ikke ut til å ha oppfylt, sier Bernt.

Kommunal Rapport har bedt kommunedirektør Inger Anne Speilberg i Porsgrunn kommune om å kommentere uttalelsene fra professor Bernt. Kommunedirektøren uttaler at hun ikke har kommentarer utover det kommunen allerede har skrevet til Sivilombudet.

Stiller spørsmål

Bernt viser videre til at alle relevante saksdokumenter i en forvaltningssak skal innhentes for å gi forvaltningen et best mulig beslutningsgrunnlag. I denne saken mener professoren at kommunen ser ut til å ha relevante dokumenter i saken de ikke er villige til å innhente.

Kommunen skal sikre seg og journalføre all relevant dokumentasjon i saken. Hvis kommunen ikke har innhentet alle relevante dokumenter i advokatfirmaets saksbehandling, er det ikke mulig å ta stilling til om kommunen har hatt en forsvarlig saksbehandling på et dokumentert faktagrunnlag, sier Bernt.

Del av saksgrunnlaget

Han mener at denne saken er et eksempel på hvordan et forvaltningsorgan forsøker å utparsellere deler av saksbehandlingen av en forvaltningssak til en ekstern aktør, uten at organet tar ansvar for å kvalitetssikre og kontrollere holdbarheten av saksfremstillingen og de vurderingene som den eksterne aktøren gjør på vegne av forvaltningen.

Dokumentene KS-advokaten har produsert, eller har mottatt i sitt oppdrag for kommunen, er åpenbart en del av grunnlaget for advokatens saksutredning og anbefaling til kommunen, som ut fra dette inngikk en sluttavtale med rådmannen, sier Bernt.

Mulig å kontrollere

Han mener at dette er opplysninger som kommunen hadde et selvstendig ansvar for å kvalitetssikre da kommunen traff sitt vedtak i saken.

I kommunens arkiv skal det ligge et fullstendig saksgrunnlag, slik at det i ettertid er mulig å kontrollere dette. Dokumentene skal dermed befinne seg i kommunens arkiv, og kommunen har en plikt til å hente dem inn, sier Bernt.

Kommunen skulle vedta nytt pressereglement: – Kunne strupet infotilgangen

Kommunal Rapport 21.02.2025

Denne uken skulle administrasjonsutvalget i Holtålen vedta et revidert pressereglement, men droppet realitetsbehandlingen da saken kom på bordet. Jussprofessor Jan Fridthjof Bernt mener reglementet er egnet til å misforstås.

Oppsummering

- Professor Jan Fridthjof Bernt kritiserer kommunens nye pressereglement.
- Han mener reglementet er uklart og kan begrense informasjonstilgangen.
- Kommunedirektøren mener kritikken skyldes at reglementet leses uten kontekst.
- Det er problematisk at reglementet kan skremme ansatte fra å varsle om kritikkverdige forhold, mener Bernt.

Professor emeritus Jan Fridthjof Bernt ved Universitetet i Bergen trekker særlig fram fire forhold som han mener gjør at reglementet ikke bør vedtas i nåværende form:

– Det er for det første til dels uklart og egnet til å misforstås, og vil i praksis lett virke som en struping av informasjonstilgangen fra kommunen. Dernest er det en alvorlig svakhet at det ikke skiller klart nok mellom administrasjon og politikere, og fremtrer som bindende også for de siste.

Mer generelt er det problematisk at reglementet viser til noen litt diffuse forestillinger om hva som følger av lojalitet til kommunen.

Endelig går bestemmelsen om fremføring og kritikk av eget fagområde og arbeidsplass klart lengre enn det som er forenlig med arbeidsmiljølovens regler om vern av varslere, sier Bernt.

Tatt ut av en sammenheng

Kommunedirektør Mona Evensen Goa skriver i en e-post til Kommunal Rapport at hun mener kritikken kommer som en følge av at man leser pressereglementet selvstendig, og at det dermed er tatt ut av en sammenheng.

Kommunen har tidligere vedtatt etiske retningslinjer og føringer for bruk av sosiale medier og et tjenesteveikart. Kommunedirektøren mener disse dokumentene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

«Det er sikkert flere mulig forbedringspunkter her, ett åpenbart er å slå sammen disse tre dokumentene for å unngå misforståelser og for å sikre den fullstendige sammenhengen for eksterne og interne lesere. Da hadde man unngått tolkning av kun ett dokument ut av en sammenheng og konklusjoner på feil grunnlag», skriver kommunedirektøren.

Hun ønsker ikke å kommentere Bernts kritikk mer konkret, ettersom hun anser at han har svart uten å se de øvrige dokumentene i sammenheng, og derfor anses det som lite oppklarende å fortsette å svare på feil grunnlag.

Forskjell på folkevalgte og ansatte

Bernt viser til at kommunen ikke har anledning til å styre eller begrense ytringsfriheten til folkevalgte ut over det som følger av lovfestet taushetsplikt og etablert praksis om krav om høvisk opptreden i møter.

Ordfører og øvrige folkevalgte har som alminnelig regel rett til etter eget skjønn å gi informasjon og komme med synspunkter så lenge det ikke er tale om opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter [forvaltningslovens paragraf 13](#).

Bernt mener kommunen heller ikke har noe rettslig grunnlag for å kreve at politikerne skal rette seg etter eventuelle kommunale etiske retningslinjer og føringer for bruk av sosiale medier eller deltakelse i offentlig debatt. Det betyr ikke at man ikke kan kritisere folkevalgte for upassende eller uheldige utspill på slike arenaer, men kommunen som sådan har ikke noe mandat til å begrense lovlige ytringer og utspill fra disse. Dette er spørsmål om moralsk eller politisk ansvar.

For de tilsatte er situasjonen litt todelt, ifølge Bernt. De er bare underlagt kommunedirektøren, og kan ikke instrueres personlig av noen andre. Og heller ikke kommunedirektøren har noen generell myndighet til å bestemme hvem en tilsatt kan snakke med eller om hva.

– Påviselige skadevirkninger

Men kommunedirektøren har styringsrett over hva de tilsatte kan gjøre i arbeidstiden, og kan gi regler om hvem som kan opptre på kommunens vegne overfor mediene også i fritiden.

– Men når en tilsatt ytrer seg i fritiden om kommunale spørsmål, er det alminnelige utgangspunktet den samme ytringsfriheten som andre borgere, så lenge det er klart at her opptrer hen som privatperson, og ikke på vegne av kommunen. Den eneste begrensningen, ved siden av lovfestet taushetsplikt, er at ytringen ikke må ha et innhold som vanskeliggjør forsvarlig saksbehandling eller utføring av tjenester, og som ikke har legitim offentlig interesse. Hvis man kommer ut med informasjon eller synspunkter som har slike påviselige skadevirkninger for kommunen, kan det være grunnlag for tjenestemessig påtale og kanskje til og med oppsigelse, sier Bernt.

– Men da må kommunen kunne dokumentere konkrete skadevirkninger for kommunens legitime interesser. At kritikken oppfattes som ubehagelig og kan skape uro på arbeidsplassen eller politisk, er ikke tilstrekkelig.

– Mangler hjemmel i lov

Bernt mener at kommunedirektøren heller ikke kan kreve at de tilsatte skal ha kommunedirektørens tillatelse for å stille opp i en podkast.

– Det finnes ingen hjemmel verken i lov eller i tilsettingsforholdet for å kreve det. Det alminnelige prinsippet om at vi har ytringsfrihet i Norge, gjelder også for kommunalt tilsatte. Hva de sier i podkasten, skal bli vurdert i forhold til de begrensningene vi har vært inne på: Det må ikke være brudd på taushetsplikten, og må ikke være avsløring av interne forhold i administrasjonen, som man har en legitim grunn til å holde skjult, sier Bernt.

Ifølge det nye forslaget til pressereglement heter det at kritikk som gjelder eget fagområde og egen arbeidsplass skal søkes løst tjenestevei.

– Når kan man kritisere kommunen når man er tilsatt der? Jo, det kan man gjøre hvis man ikke utleverer informasjon om den interne saksbehandlingen man selv deltar i, og ikke bryter taushetsplikt. Man skal ikke opptre på en sånn måte at man gjør seg selv helt umulig som

medarbeider i kommunen. Men dernest er spørsmålet hvem man har lojalitetsplikt overfor. Litt tilspisset så er det jo velgerne som er de tilsattes arbeidsgivere.

– Bestemmelsen om dette i reglementet er derfor svært problematisk. Det er ikke illojalt av en tilsatt i kommunen å gå ut med informasjon som har en klar og betydelig offentlig interesse, om svikt i kommunenes virksomhet. Det er tvert imot lojalt overfor folkevalgt ledelse og velgerne. Et fungerende kommunaldemokrati forutsetter at allmennheten i størst mulig grad får innsyn i hva som skjer, og også vite hva som ikke fungerer, sier Bernt.

– Problematisk upresis

Han er enig i at det kan være en tjenestefeil ikke å ta kritikk opp tjenestevei først, før man går ut med denne, men fremholder at det vil være en mer alvorlig tjenestefeil hvis man ikke reagerer hvis man sitter med informasjon om kritikkverdige forhold og ser at der ikke blir reagert fra ledelsens side.

– Formuleringen i reglementet om dette er i alle fall problematisk upresis. Den er egnet til å skremme tilsatte fra å gå ut og fortelle om kritikkverdige forhold som de vet om, sier Bernt.

– Slik virker dessverre også de generelle reglene om varsling i arbeidsmiljøloven, men dette er enda mer alvorlig når det samme skjer i offentlig forvaltning.

Kommunedirektøren har møte- og talerett, men ikke formell forslagsrett

Kommunal Rapport 18.02.2025 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Har kommunedirektøren og representantene fra administrasjonen tale-, forslags- og stemmerett i administrasjonsutvalget selv om de ikke er personlig valgt av kommunestyret?

SPØRSMÅL: I reglementet for det partssammensatte utvalget (administrasjonsutvalget) i en kommune står det følgende om sammensetningen av utvalget:

«Partssammensatt utvalg skal ha 13 medlemmer. Formannskapetets 7 faste medlemmer representerer arbeidsgiver i utvalget. De ansattes 3 representanter velges av og blant de ansatte, for to år av gangen. Kommunens administrative ledelse, representert ved kommunedirektøren stiller med 3 representanter».

Er dette en lovlig sammensetning av dette utvalget? Har kommunedirektøren og representantene fra administrasjonen tale, forslags- og stemmerett i utvalget selv om de ikke er personlig valgt av kommunestyret?

SVAR: I [kommuneloven § 5–11](#) har vi bestemmelser om partssammensatte utvalg, også kalt administrasjonsutvalg. Alle kommuner skal ha et slikt, og i andre avsnitt står det om sammensetningen av slikt utvalg.

Sammensetningen av utvalget er det innen vide rammer opp til kommunestyret å fastsette, men i praksis vil dette gjerne være regulert i sentrale eller lokale avtaler med de tilsattes organisasjoner.

De tilsatte velger selv sine representanter til utvalget.

Representantene for arbeidsgiversiden – kommunen – skal velges av kommunestyret «selv». Det betyr for det første at det ikke kan overlates til andre å utpeke disse, og dernest at de skal velges etter bestemmelsene i kommunelovens kapittel 7, om valg til folkevalgte organer. Ved dette valget er alle valgbare som ikke er utelukket fra folkevalgte verv etter bestemmelsene i kommunelovens §§ [7–2](#) og [7–3](#).

Utelukket er her etter § 7–3 blant andre kommunedirektøren og hans stedfortreder, samt kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå.

Det er ikke adgang til å sette andre begrensninger for hvem som kan velges enn det som følger av disse bestemmelsene, og ikke lovlig å treffe vedtak om kombinasjon av dette vervet med andre folkevalgte verv, f.eks. ved å vedta at formannskapet skal utgjøre kommunens representasjon i utvalget.

Valget av kommunens representanter i utvalget skal foretas som forholdsvalg hvis minst ett medlem av kommunestyret krever det. Kommunestyret kan imidlertid vedta å velge alle kommunens representanter som en «pakke», ved avtalevalg etter [kommunelovens § 7-7](#), men dette vedtaket må da være enstemmig.

I møtene i utvalget er det som utgangspunkt etter [kommunelovens § 8-1](#) bare medlemmene som har møte-, tale- og forslagsrett, og stemmerett og stemmeplikt. I tillegg har, etter [kommunelovens § 6-1](#), tredje avsnitt, ordføreren møte-, tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett, i utvalget, personlig eller ved den hen utpeker til å møte i sitt sted.

Og i [kommunelovens § 13-1](#), femte avsnitt, er kommunedirektøren gitt møte- og talerett, men ikke formell forslagsrett – altså til å sette fram forslag som utvalget må votere over.

Medlemmer av administrasjonen som ikke er valgt som medlemmer, kan bare møte som «bisittere» for kommunedirektøren eller den som møter i hans sted, uten selvstendig tale- eller forslagsrett.

Det må med andre ord trekkes et skarpt skille mellom det å møte som representant for kommunen som arbeidsgiver, valgt av kommunestyret, og å møte som representant for administrasjonen med ansvar for saksopplysning og utredning, men uten medlemsrettigheter i utvalget.

Utvalgslederen har ikke noen form for «oppsigelsesvern»

Kommunal rapport 17.03.2025 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Utskifting av medlemmer i utvalget må imidlertid foretas ved fullstendig nyvalg av alle.

SPØRSMÅL: I vår kommune krever opposisjonen omvalg til vervet som leder av planutvalget på grunn av sterk misnøye med måten han har utøvet dette. Kan kommunestyret avsette en utvalgsleder på grunnlag av slik kritikk og velge en ny leder?

SVAR: Bestemmelser om kommunale utvalg er gitt i [kommuneloven § 5–7](#). Det fremgår her (andre avsnitt) at kommunestyret velger selv leder, nestleder og øvrige medlemmer. Valget er som alminnelig regel for hele valgperioden, men i siste avsnitt er det fastslått at «Kommunestyret og fylkestinget kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge utvalg».

I dette siste ligger at det når som helst kan foretas utskifting av både medlemmer og leder av utvalget. Det kreves ingen særlig begrunnelse for dette. Utskifting av medlemmer i utvalget må imidlertid foretas ved fullstendig nyvalg av alle. Og dette må etter [kommuneloven § 7–4](#) skje som forhold valg hvis minst ett medlem krever det, altså i praksis hvis det ikke er enighet om å bruke avtalevalg etter [kommuneloven § 7–7](#).

Etter at utvalg er valgt – eventuelt nyvalgt – velger kommunestyret leder ved flertallsvalg etter [kommuneloven § 7–8](#). Det kan også senere foretas nyvalg av leder for utvalget. Dette er et politisk verv, og lederen har ikke noen form for «oppsigelsesvern». Men valgbare som leder er stadig bare de som er medlemmer av utvalget. Ved en slik intern utskifting fortsetter den tidligere lederen som vanlig medlem av utvalget. Hvis kommunestyret i stedet ønsker å velge noen som ikke allerede er medlem der som ny leder av utvalget, må man gå veien om et fullstendig nyvalg av hele utvalget. Deretter kan kommunestyret velge det nye medlemmet som leder hvis det er ønske om dette.

Budsjettvedtak er en komplisert kabal der hensyn må veies mot hverandre

Kommunal Rapport 26.03.2025 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hvorfor er det ulike regler om stemmeplikt ved budsjettvedtak i Stortinget og kommunestyrene?

SPØRSMÅL: Vi ser og hører i mediene at det debatteres et forslag om å endre reglene om votering over forslag til statsbudsjett i Stortinget, etter modell av det som gjelder i kommunestyrer og fylkesting.

Hvorfor er det ulike regler om stemmeplikt ved budsjettvedtak i Stortinget og kommunestyrene, og hva er begrunnelsen for dette? Kan det tenkes andre løsninger på dette dilemmaet?

SVAR: Ja, dette er en ganske komplisert kabal av ulike prosedyrer og motstridende hensyn. Vi får begynne med det mest kompliserte; beslutningsprosessen i Stortinget. Bestemmelser om budsjettbehandling av statsbudsjettet er gitt § 43 i [Stortingets forretningsorden](#). Systemet er her at den kongelige resolusjon med forslag til statsbudsjett først (tredje avsnitt) går til finanskomiteen, som så legger fram forslag til «rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder».

Det som da vedtas av Stortinget, er (fjerde avsnitt) «bindende for den etterfølgende budsjettbehandlingen samme år».

Rammevedtaket danner så (femte avsnitt) grunnlaget for fagkomiteenes innstilling om bevilgninger på enkelte rammeområdene.

Fagkomiteenes budsjettinnstillinger legges deretter (sjette avsnitt) fram for Stortinget som treffer endelig vedtak om årsbudsjett innen rammen av disse innstillingene. Vedtakene i denne prosessen treffes etter bestemmelsen i Stortingets forretningsorden § 61 «ved vanlig stemmeflertall, dvs. over halvparten av avgitte stemmer». Hvis ikke noe forslag oppnår slikt flertall, er det ikke truffet vedtak i saken.

Det betyr i praksis at en mindretallsregjering kan være nødt til å gå i forhandlinger med andre partier i Stortinget for å få vedtatt et statsbudsjett. Budsjettvedtaket er nødvendig for at regjeringen kan bruke penger det neste året.

Kravet om at også budsjettvedtak må ha tilslutning fra et flertall av medlemmene, kan ses som en fordel for prosessen, ved at det gir en plattform for andre stemmer enn regjeringspartiet og å treffe et vedtak som et flertall i Stortinget har forpliktet seg på. Det kan både øke tiltroen til og respekten for prosessen, og danne grunnlag for et balansert og stabilt grunnlag for senere prosesser i Stortinget.

Ulempen ved denne modellen er at slike kompromisser oftest oppnås ved utvidelse av utgiftsrammene, typisk ved utvidelse av inntektsrammen ved større uttak fra oljefondet eller utbytteutdeling fra statsbedrifter, eller ved nedjustering av anslag for bundne utgifter – med andre ord utgifter som uansett må dekkes, enten fordi det er lovhjemlede rettigheter som

folketrygd, eller kontraktsmessige forpliktelser, typisk ved byggeprosjekter eller anleggsarbeid.

Tilsvarende problemer kan oppstå ved budsjettbehandlingen i kommuner og fylkeskommuner, både etter formannskapsmodellen og ved parlamentarisk styringsform. På samme måte som i staten er årsbudsjettet en bindende økonomisk ramme for virksomheten, se [kommuneloven § 14-5](#), første setning: «Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer», og [§ 14-10](#) første avsnitt: «All bruk av midler i årsbudsjettet skal ha dekning i årets tilgang på midler».

Budsjettbehandlingen i kommuner og fylkeskommuner er i tillegg mindre strukturert enn Stortingets. Ansvar for å sy sammen et helhetlig budsjettutkast ligger i første hånd hos kommunedirektøren eller kommune- eller fylkesrådet, se [§ 13-1](#) tredje avsnitt, første setning: «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet», og [§ 10-2](#) første avsnitt, andre setning: «Bestemmelser om kommunedirektøren gjelder på tilsvarende måte for kommunerådet og fylkesrådet hvis ikke noe annet er bestemt i lov.»

Det helhetlige budsjettutkastet går så til formannskapet eller fylkesutvalget, som ([§ 14-3](#) første setning) avgir innstilling til kommunestyret eller fylkestinget med forslag til samlet budsjett.

Også kommuner og fylkeskommuner må ha et gyldig budsjettvedtak for å kunne fungere, og i [§ 14-3](#) i første avsnitt er det fastsatt at «årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet».

Det treffes samlet vedtak om budsjettet som helhet, og på samme måte som for andre vedtak, kreves det etter [§ 11-9](#) andre avsnitt at dette er truffet «med flertallet av de avgitte stemmene».

Også her er det slik hvis det ikke lar seg gjøre å etablere et flertall for ett av flere fremsatte forslag, kan man risikere å bli stående uten budsjett for det kommende år. Ved kommuneloven av 1992 tok man derfor inn den regelen som vi nå finner i [kommuneloven § 11-9](#) tredje avsnitt om bundet avstemning.

Systemet er her at i stedet for å stemme for eller imot hvert av de fremsatte budsjettforslagene, slik man ellers gjør når det er flere forslag i en sak, skal man først votere alternativt over alle fremsatte forslag. Hvis ingen av disse får tilslutning av et flertall av de avgitte stemmene, foretas det deretter en ny votering der man må velge mellom ett av de to forslagene som fikk flest stemmer ved forrige votering.

Dette en regel som skapte en del uro, særlig i Fremskrittspartiet, som protesterte mot å måtte stemme for ett av to forslag som det er uenig i. Folkevalgte kan ikke forlate møtet for å slippe å stemme, se [kommuneloven § 8-1](#) første avsnitt: «Medlemmer av et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ plikter å delta i organets møter hvis de ikke har gyldig forfall». Og i motsetning til det som gjelder ved valg og tilsetting er det heller ikke adgang til å stemme blankt her, se [§ 8-1](#) tredje avsnitt: «Medlemmer som er til stede i et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ når en sak tas opp til avstemning, plikter å stemme».

Det har vært diskutert om det ikke hadde vært mulig med en litt mindre streng regel om dette ved budsjettvedtak både i kommunen og nå i Stortinget.

Her kunne man tenke seg en regel om at det vil være tilstrekkelig med relativt flertall ved en første og endelig votering, slik at det forslaget som da får flest stemmer, blir vedtatt, selv om det ikke får tilslutning fra et absolutt flertall.

En slik regel ved første avstemning er ikke helt problemfri, fordi den ville kunne tvinge mindre grupperinger til å fremme felles forslag til første votering uten mulighet for hver av dem til å synliggjøre sine primærstandpunkter.

Men hvis dette gjelder først ved andre votering, ville en slik regel kanskje gi god mening. Da vil den enkelte gruppering fortsatt ha hatt mulighet til å legge fram og få debatt om sine primære alternativer før første votering, og vil så i neste omgang kunne vurdere hvilket av de andre forslagene som den nå i stedet vil støtte. Dette vil gi klarere skillelinjer og kan også forrykke rangeringen av forslagene ved andre votering.

En slik modell ville da bli en tillempet variant av praksis med bruk av «prøvevoteringer» i andre saker der det ikke er flertall i første runde for ett av de alternative forslagene. Så langt det ikke ut som om det er flertall for en reform av disse stemmereglene i Stortinget, og debatten om votering for kommunebudsjett ser ut til å ha lagt seg. Men dette er nok en diskusjon som vil kunne blusse opp igjen senere.

Den felles underliggende problemstillingen er her, både i Stortinget og i kommunestyrene og fylkestingene, balansen mellom ønske om sterk ledelse fra toppen og et fungerende folkestyre i bunnen.

Behovet for effektiv økonomistyring er synlig og tungtveiende, men dette må altså veies mot behovet for å bevare kommunestyre, fylkesting og Stortinget som synlige og fungerende beslutningsarenaer. En fungerende opposisjon er et grunnvilkår for et levende demokrati.

Medlemmer har krav på å bli kalt inn med rimelig varsel

Kommunal Rapport 31.03.2025, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Det skulle vært kalt inn et varamedlem til kommunestyremøtet, men det ble uteglemt. Kan kommunestyremøtet likevel gjennomføres?

SPØRSMÅL: Et kommunestyremedlem meldte forfall, og ved en feil ble det ikke kalt inn en vararepresentant. Dette ble først oppdaget da ordfører spurte kommunestyret om noen hadde merknader til innkallingen. Kan da møtet gjennomføres lovlig, eller må møtet utsettes fordi ikke alle medlemmene har vært lovlig innkalt, jevnfør [kommuneloven § 11-3](#)?

SVAR: Medlemmer av folkevalgt organ har etter [§ 11-3](#) andre setning krav på innkalling til møte «med rimelig varsel». Dette gjelder også varamedlemmer som skal møte. Spørsmålet blir altså om møtet må utsettes hvis det viser seg det ikke er fulltallig pga. manglende innkalling.

Vi har ingen bestemmelser om dette i kommuneloven, og må da legge til grunn at kommunestyret i utgangspunktet kan gjennomføre møtet, selv om det er feil ved utsendelse av innkallingen.

I utgangspunktet er den utsendte saklisten som er rammen for møtet. Men det er her som ellers opp til det møtende kommunestyret å avgjøre om de på grunn av denne feilen vil utsette behandlingen av én eller flere saker til et nytt og riktig innkalt møte.

I motsatt fall må kommunestyret vurdere virkningen av feilen ved innkallingen fra sak til sak. Det er ikke noen særlige skranker for adgangen til å treffe vedtak i en slik situasjon, bortsett fra kravet i [kommunelovens § 11-9](#) om at «minst halvparten av medlemmene [må] ha vært til stede under forhandlingene og avgitt stemme i den aktuelle saken».

Men hvis kommunestyret ikke er fulltallig, og dette skyldes en feil ved innkallingen, vil det likevel kunne reises spørsmål om dette er en saksbehandlingsfeil som fører til at vedtak som treffes der, blir ugyldige. Høyesterett har lagt til grunn at i en slik situasjon med mangelfullt fremmøte, gjelder bestemmelsen i [forvaltningsloven § 41](#), om følge av saksbehandlingsfeil, tilsvarende.

Regelen er at selv om det er gjort slike feil, «er vedtaket likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold». Dette må da vurderes konkret fra sak til sak.

Svaret er uproblematisk hvis vedtaket er truffet med så knapt flertall at de fraværende medlemmers stemme kunne ha vært avgjørende. Her nytter det ikke å spørre fraværende medlemmer om hvordan de ville stemt. Man kan ikke utelukke at de ville blitt påvirket av debatten i møtet om de hadde vært til stede da.

Motsatt vil det normalt ikke være spørsmål om ugyldighet for et vedtak som ble truffet enstemmig, eller med et betydelig og klart urokkelig flertall av avgitte stemmer. Men hvis det derimot var betydelig motstand mot eller usikkerhet ved det vedtaket som ble truffet, kan man ikke bare vise til at det sto tilstrekkelig antall stemmer bak dette. Da må vi måtte holde fast ved prinsippet om at lovens krav om saksbehandling i møte, bygger på en forutsetning

om at vi ikke kan se bort fra at folkevalgte kan bli påvirket av opplysninger og synspunkter som kommer fram der.

Terskelen for at vedtak vil kunne bli ugyldig på grunn av manglende innkalling av medlemmer, vil derfor måtte være ganske lav. Og selv om man mener vedtaket her uansett er gyldig, kan det være klokt å behandle kontroversielle saker på nytt i et senere møte, for å unngå etterfølgende debatt, lovlighetskontroll og kanskje rettssak om saken og vedtaket.

Oppfølging av kontrollutvalgets vedtak

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

27/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/328 - 26

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar status for kontrollutvalgets vedtak og tidspunkt for behandling av saker til orientering.

Vedlegg

Oversikt over kontrollutvalgets vedtak som skal følges opp per 26.05.2025

Saksopplysninger

Det er utarbeidet en oversikt over kontrollutvalgets vedtak og status for disse. Saker som ble eller allerede var avsluttet ved forrige behandling er tatt ut av vedlagt oversikt. Saker hvor kommunestyret har bedt kontrollutvalget følge opp kommunestyret sitt vedtak inngår også i oversikten.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget må vurdere om tidspunkt for behandling eller oppfølging av sakene er hensiktsmessig. Om ingen endringer er nødvendig kan kontrollutvalget ta saken til orientering.

Oversikt over kontrollutvalgets vedtak som skal følges opp eller som er avsluttet siden siste møte					
Sak	Dato	Vedtak	Vedtatt tidspunkt eller forslag til tidspunkt	Kommentar	Utført
15/24	08.04.2024	1. Virksomhetsbesøk gjennomføres ved enhet for bosetning og inkludering til kontrollutvalgets møte, den 9. september 2024. 2. Sekretariatet forbereder besøk i henhold til prosedyrenes punkt 4.2.2. og plan for gjennomføring av besøket godkjennes i kontrollutvalgets neste møte.	Kontrollutvalgets møte 26.05.2025	Se vedtak i sak 4/25	Nei
4/25	10.03.2025	Kontrollutvalget ønsker å gjennomføre virksomhetsbesøk i tråd med vedtak i sak 24/24 og at dette legges til kontrollutvalgets møte 19.05.2025.	Kontrollutvalgets møte 26.05.2025	Plan for virksomhetsbesøket legges frem i kontrollutvalgets møte 28.04.2025	Nei
24/24	07.10.2024	Kontrollutvalget slutter seg til revisors prosjektplan, og ber revisjonen gjennomføre forvaltningsrevisjon med tema brukere med sammensatte behov i tråd med prosjektplanen.	Kontrollutvalgets møte 26.05.2025	Rapporten behandles av kontrollutvalget 26.05.2025	Nei
40/24	11.11.2024	Kontrollutvalget ønsker å delta på felles orientering om NAV-samarbeidet og vertskommunesamarbeidet.	Kontrollutvalgets møte 28.04.2025	Se vedtak i sak 7/25	JA
7/25	10.03.2025	Kontrollutvalget ønsker å få orienteringer og oversendt presentasjoner fra fellesmøtet som gjelder vertskommunesamarbeidet Nav. Kontrollutvalget ber om at dette legges frem i møtet 28.4.2025.	Kontrollutvalgets møte 28.04.2025	Presentasjoner og orientering fra møtet i Tynset kontrollutvalget legges frem i møtet 28.04.2024.	JA
3/25	10.03.2025	Kontrollutvalget oversender årsmeldingen til kommunestyret med følgende forslag til vedtak: Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.	Kommunestyrets møte 08.05.2025	Kommunestyret behandlet årsmeldingen i møtet 08.05.2025	JA

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

28/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/203 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Melding om politisk vedtak - Suppleringsvalg til kontrollutvalget

Melding om politisk vedtak - kontrollutvalgets årsmelding 2024

Protokoll fra kommunestyrets møte 24.04.2025

Protokoll fra kommunestyrets møte 08.05.2025

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for utvalget til orientering:

1. Melding om politisk vedtak - Suppleringsvalg til kontrollutvalget
2. Melding om politisk vedtak - Kontrollutvalgets årsmelding for 2024
3. Protokoll Kommunestyret 24.04.2025
4. Protokoll Kommunestyret 08.05.2025

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta de vedlagte referatsakene til orientering

Saksframlegg

Vår ref.: 25/1718 - 2	Dato: 10.03.2025	Saksbehandler: Siv Stuedal Sjøvold
Behandling av saken:		
Saksnr. 12/25	Utvalg Kommunestyret	Møtedato 20.03.2025

Fritak politiske verv

Kortversjon av saken:

Mari Lise Bakken er 1.vara til kontrollutvalget. Hun har bedt om fritak ut perioden

Saksopplysninger:

Mari Lise Bakken er 1.vara til kontrollutvalget. Hun har bedt om fritak ut perioden

Dette reguleres i kommunelovens §7-9 andre ledd, hvor det heter;

Hvis en folkevalgt ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne, kan kommunestyret eller fylkestinget etter søknad frita den folkevalgte for vervet midlertidig eller for resten av valgperioden. Når søknaden vurderes, skal det legges vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent på det tidspunktet da den folkevalgte samtykket i å bli valgt. Den som ikke har nådd stemmerettsalderen, har krav på fritak hvis han eller hun søker om det.

Saksvurdering:

Ønske om fritak begrunnes i hennes arbeidssituasjon. Arbeidsplassen er liten og det er sårbart ved fravær på kort varsel. Etter nærmere avklaringer fremkommer det at det er forhold som har endret seg når det gjelder arbeidsplassen og arbeidssituasjonen etter at hun påtok seg vervet. Med bakgrunn i dette vurderes det at hun innfrir vilkårene i §7-9 andre ledd og det innstilles på at hun fritas som 1. vara ut perioden

Valgutvalget må foreslå ny kandidat til kontrollutvalget og dette fremlegges i kommunestyremøtet

Kommunedirektørens innstilling:

1. Mari Lise Bakken fritas for sitt verv som 1.vara til kontrollutvalget etter §7-9 andre ledd, da det er forhold som har endret seg/ikke var kjent på det tidspunktet den folkevalgte samtykket i å bli valgt.
2. Valgutvalget foreslår følgende kandidat til kontrollutvalget:

Kommunestyret 20.03.2025

Behandling

Valgutvalgets innstilling, foreslått av Maren Riise Rusten, Sosialistisk Venstreparti

Nytt punkt 2:

Valgutvalget foreslår følgende kandidat som 1. vara til kontrollutvalget: Aud Inger Dalløkken

Før behandling av saken ba Kjell Dalløkken (SV) om å få sin habilitet vurdert. Kommunestyret fant Kjell Dalløkken inhabil etter forvaltningslovens §6C. Kjell Dalløkken fratrådte møtet under behandlingen av saken.

Kommunedirektørens innstilling med valgutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunedirektørens innstilling:

1. Mari Lise Bakken fritas for sitt verv som 1.vara til kontrollutvalget etter §7-9 andre ledd, da det er forhold som har endret seg/ikke var kjent på det tidspunktet den folkevalgte samtykket i å bli valgt.
2. Som ny 1. vara til kontrollutvalget velges Aud Inger Erlien Dalløkken

Saksframlegg

Vår ref.: 25/1852 - 2	Dato: 27.04.2025	Saksbehandler: Siv Stuedal Sjøvold
Behandling av saken:		
Saksnr. 30/25	Utvalg Kommunestyret	Møtedato 08.05.2025

Kontrollutvalgets årsmelding 2024

Kortversjon av saken:

Kontrollutvalget oversender årsmeldingen til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.

Vedlegg

Kontrollutvalgets årsmelding 2024	27.04.2025
Saksutskrift av sak 3_25	27.04.2025

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget utøver kontrollfunksjonen på vegne av kommunestyret. Kontrollutvalget rapporterer løpende til kommunestyret om resultatene av kontrollarbeidet. Rapporteringen skjer blant annet ved oversendelse av årsmelding, rapporter fra forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller og forenklet etterlevelseskontroll. I tillegg offentliggjøres kontrollutvalgets saker ved at disse publiseres på kontrollutvalgets hjemmeside. Kontrollutvalgets virksomhet for 2024 er oppsummert i en egen rapport. Formålet er å gi en oversikt over saker som ble behandlet av kontrollutvalget, herunder gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller, orienteringer, uttalelser til årsregnskap mv.

Saksvurdering:

Kontrollutvalgets årsmelding 2024 legges frem som sak for behandling i Tolga kommunestyre.

Vedtaketes konsekvenser for klima og miljø:

ingen

Fondsbehandling:

ingen

Råd og utvalg:

ingen

Kontrollutvalgets innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.

MØTEPROTOKOLL

Kommunestyret

Møtested: Digital Plattform

Møtedato: 24.04.2025

Tid: kl 19:00 - 22:00

Fremmøtte	Parti
Knut Sagbakken	Ap
Åsmund Nymoen	Ap
Einar Hilmarsen	Sp
Esten Kleven	Sp
Ingeborg Kirkbakk	Sp
Jo Esten Trøan	Sp
Kari Nordskogen Volden	Sp
Amund Tangen Bondal	SV
Anne-Gjertrud Rye	SV
Bjørnar Tollan Jordet	SV
Esten Inge Hilmarsen	SV
Kjell Dalløkken	SV
Maren Riise Rusten	SV
Terje Sundt	SV
Toril Østvang	V

Ved eventuelle merknader til protokollen, har den enkelte ansvar for å melde fra til kommunedirektør eller ordfører snarest, og innen 1 uke etter at møteprotokollen er mottatt. Jeg bekrefter med min underskrift at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Bjørnar Tollan Jordet
Ordfører

Saksliste

Saksnr.	Tittel
PS-23/25	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS-24/25	Referatsaker
PS-25/25	Høring tilleggsareal Fosen reinbeitedistrikt

23/25 Godkjenning av innkalling og saksliste

Kommunedirektørens innstilling:

Innkalling og saksliste godkjennes.

Kommunestyret 24.04.2025

Behandling

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak

Innkalling og saksliste godkjent.

24/25 Referatsaker

Kommunestyret 24.04.2025

Behandling

Vedtak

25/25 Høring tilleggsareal Fosen reinbeitedistrikt

Kommunedirektørens innstilling:

1. Tolga kommunestyre forutsetter at kommunenes momenter til forprosjektet , «*mandat*» for konsekvensutredning av Håmmålsfjellet-Sålekinna som vinterbeite for Fosen reinbeitedistrikt blir hensyntatt og utredet.
2. Tolga kommunestyre presiserer at dersom Regjeringen kommer til den slutningen etter forprosjektet, at fordelene er større enn ulempene ved å flytte Fosenrein til Håmmålfjell-Sålåkinna for vinterbeite, så skal det videre arbeide fortsette i en kommunal reguleringsplan etter plan- og bygningsloven.
3. Tolga kommunestyre forutsetter at kommunene blir involvert før forprosjektet legges fram for Regjeringen og at vi får sagt vår mening i saken.

Kommunestyret 24.04.2025

Behandling

Tilleggsforslag punkt 4, foreslått av Bjørnar Tollan Jordet, Sosialistisk Venstreparti

4. Tolga kommune merker seg at Sametinget mener at NIBIO sin vurdering av vinterbeite er tilstrekkelig som vurdering av områdets egnethet. Tolga kommune vil påpeke at det ikke er gjort

noen kartlegging av beitet vinterstid. NIBIO sin kartlegging baserer seg ikke på faktisk tilgang til beitet vinterstid og er dermed ikke tilstrekkelig som grunnlag for å si hvordan reindrift vil påvirkes av forhold i området.

Kommunedirektørens innstilling med tilleggsforslag fra Bjørnar Tollan Jordet (SV) ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Tolga kommunestyre forutsetter at kommunenes momenter til forprosjektet , «*mandat*» for konsekvensutredning av *Håmmålsfjellet-Sålekinna som vinterbeite for Fosen reinbeitedistrikt* blir hensyntatt og utredet.
2. Tolga kommunestyre presiserer at dersom Regjeringen kommer til den slutningen etter forprosjektet, at fordelene er større enn ulempene ved å flytte Fosenrein til Håmmålfjell-Sålekinna for vinterbeite, så skal det videre arbeide fortsette i en kommunal reguleringsplan etter plan- og bygningsloven.
3. Tolga kommunestyre forutsetter at kommunene blir involvert før forprosjektet legges fram for Regjeringen og at vi får sagt vår mening i saken.
4. Tolga kommune merker seg at Sametinget mener at NIBIO sin vurdering av vinterbeite er tilstrekkelig som vurdering av områdets egnethet. Tolga kommune vil påpeke at det ikke er gjort noen kartlegging av beitet vinterstid. NIBIO sin kartlegging baserer seg ikke på faktisk tilgang til beitet vinterstid og er dermed ikke tilstrekkelig som grunnlag for å si hvordan reindrift vil påvirkes av forhold i området.

MØTEPROTOKOLL

Kommunestyret

Møtested: Kommunestyresalen, Tolga kommunehus

Møtedato: 08.05.2025

Tid: kl 19:00 - 22:00

Fremmøtte	Parti
Knut Sagbakken	Ap
Åsmund Nymoen	Ap
Einar Hilmarsen	Sp
Esten Kleven	Sp
Ingeborg Kirkbakk	Sp
Jo Esten Trøan	Sp
Kari Nordskogen Volden	Sp
Amund Tangen Bondal	SV
Anne-Gjertrud Rye	SV
Bjørnar Tollan Jordet	SV
Esten Inge Hilmarsen	SV
Kjell Dalløkken	SV
Maren Riise Rusten	SV
Terje Sundt	SV
Toril Østvang	V

Kari Skancke Langen (SV), tiltrådte møtet i ordførers fravær i sakene 26/25-28/25.

Ved eventuelle merknader til protokollen, har den enkelte ansvar for å melde fra til kommunedirektør eller ordfører snarest, og innen 1 uke etter at møteprotokollen er mottatt. Jeg bekrefter med min underskrift at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Bjørnar Tollan Jordet
Ordfører

Saksliste

Saksnr.	Tittel
PS-26/25	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS-27/25	Referatsaker
PS-28/25	Tilstandsrapport barnevern for 2024
PS-29/25	Prosjekt for Merket for Bærekraftig reisemål
PS-30/25	Kontrollutvalgets årsmelding 2024
PS-31/25	Forskrift om gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med pyroteknisk vare og gjennomføring av tilsyn
PS-32/25	Oppnevning av valgstyre til årets Stortings-og sametingsvalg
PS-33/25	Fritak politiske verv
PS-34/25	Prosjekt mobildekning i Nord-Østerdalen

26/25 Godkjenning av innkalling og saksliste

Kommunedirektørens innstilling:

Innkalling og saksliste godkjennes.

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak

Innkalling og saksliste med tilleggsak og innmeldt skriftlig spørsmål godkjennes.

Som settevaraordfører velges Maren Riise Rusten.

27/25 Referatsaker

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

- arbeidstilsyn v/hjemmebaserte tjenester
- det er ansatt daglig leder Besøkssenter Forollhogna Nasjonalpark AS, oppstart 01.08.25
- Nord-Østerdalsting mandag 19.mai
- Oppvekst - status budsjettvedtak
- innmeldt skriftlig spørsmål
- avgang pensjon seniorrådgiver
- MHBR: arbeidsgruppe ser på ny sammensetning av styret, spørreundersøkelse kommer til eierkommunene (om styret og representantskap)
- Repr. skap KONSEK

Vedtak

28/25 Tilstandsrapport barnevern for 2024

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret tar tilstandsrapporten for barnevernet 2024 til orientering

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak**Kommunedirektørens innstilling:**

Kommunestyret tar tilstandsrapporten for barnevernet 2024 til orientering

29/25 Prosjekt for Merket for Bærekraftig reisemål**Kommunedirektørens innstilling:**

Tolga kommunestyre vedtar å delta som en aktiv bidragsyter i prosjektet å merke regionen som et Bærekraftig Reisemål, og forplikter deg til å følge opp de beskrevne tiltakene

Kommunestyret 08.05.2025**Behandling**

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt med redaksjonelle endringer.

Vedtak

Tolga kommune vedtar å delta som en aktiv bidragsyter i prosjektet å merke regionen som et Bærekraftig Reisemål, og forplikter seg til å følge opp de beskrevne tiltakene.

30/25 Kontrollutvalgets årsmelding 2024**Kontrollutvalgets innstilling:**

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.

Kommunestyret 08.05.2025**Behandling**

Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2024, til orientering.

31/25 Forskrift om gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med pyroteknisk vare og gjennomføring av tilsyn**Kommunedirektørens innstilling:**

Tolga kommune delegerer ansvaret for utsending og gjennomføring av høring av utkast til *Forskrift*

om gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med pyroteknisk vare og gjennomføring av tilsyn for kommunene Våler, Elverum, Trysil, Engerdal, Stor-Elvdal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset, Folldal og Åsnes i Innlandet til Midt-Hedmark Brann og redning IKS.

Etter endt høringsrunde skal Tolga kommune endelig vedta forskriften i egen sak.

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Tolga kommune delegerer ansvaret for utsending og gjennomføring av høring av utkast til *Forskrift om gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med pyroteknisk vare og gjennomføring av tilsyn for kommunene Våler, Elverum, Trysil, Engerdal, Stor-Elvdal, Alvdal, Rendalen, Tolga, Tynset, Folldal og Åsnes i Innlandet* til Midt-Hedmark Brann og redning IKS.

Etter endt høringsrunde skal Tolga kommune endelig vedta forskriften i egen sak.

32/25 Oppnevning av valgstyre til årets Stortings-og sametingsvalg

Kommunedirektørens innstilling:

1. Som valgstyre i Tolga kommune i forbindelse med Stortings-og sametingsvalget 2025, oppnevnes formannskapet.
2. Som leder velges Bjørnar Tollan Jordet.
3. Som nestleder velges Knut Sagbakken.

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Som valgstyre i Tolga kommune i forbindelse med Stortings-og sametingsvalget 2025, oppnevnes formannskapet.
2. Som leder velges Bjørnar Tollan Jordet.
3. Som nestleder velges Knut Sagbakken.

33/25 Fritak politiske verv

Valgutvalgets innstilling:

For Kari Nordskogen Volden velges følgende til:

Kommunestyret: xxxx rykker opp til fast medlem

Fiskefond: xxx vara for Esten Kleven
Fjellstyret: xxxx leder (Maren RR er vara for Kari)
Representantskapet MHBR: 1.vara for Ingar Gjeltten . Linda Merkesdal er 2.vara for Ingar.
Samarbeidsutvalget, Tolga skole: vara for Terje Sundt.
Vingelen nærvær: styrerepresentant. Vara: Toril Østvang.
Formannskap: 3.vara for Sp/V
Adm.utvalg: vara

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Valgutvalgets innstilling, foreslått av Esten Kleven, Senterpartiet
Søknad om fritak innvilges fra 16.07.2025
Vara for Esten Kleven i fiskefondet: Toril Østvang
Leder i Fjellstyret: Ingar Gjeltten
Nytt medlem i fjellstyret: Maren Riise Rusten
Vara for Maren Riise Rusten i fjellstyret: Esten Kleven
Vara for Ingar Gjeltten i MHBR: 1. vara: Linda Merkesdal, 2. vara: Jo Esten Trøan
Styrerepresentant Vingelen nærvær: Toril Østvang
Vara for Toril Østvang i Vingelen nærvær: Esten Kleven
3. vara til formannskap/adm.utvalg for SP/V: Ingar Gjeltten

Før behandling av sak 33/25 ba Kari Nordskogen Volden om å få sin habilitet vurdert.
Kommunestyret fant Kari Nordskogen Volden inhabil fvl. §6.

Kommunedirektørens innstilling med tillegg fra valgutvalget.

Vedtak

I tråd med kommunelovens §7-9 innvilges søknad om fritak fra 16.07.2025
For Kari Nordskogen Volden velges følgende til:
Kommunestyret: Ingar Gjeltten rykker opp til fast medlem
Vara for Esten Kleven i fiskefondet: Toril Østvang
Leder i Fjellstyret: Ingar Gjeltten
Nytt medlem i fjellstyret: Maren Riise Rusten
Vara for Maren Riise Rusten i fjellstyret: Esten Kleven
Vara for Ingar Gjeltten i MHBR: 1. vara: Linda Merkesdal, 2. vara: Jo Esten Trøan
Styrerepresentant Vingelen nærvær: Toril Østvang
Vara for Toril Østvang i Vingelen nærvær: Esten Kleven
3. vara til formannskap/adm.utvalg for SP/V: Ingar Gjeltten

34/25 Prosjekt mobildekning i Nord-Østerdalen

Kommunedirektørens innstilling:

Tolga kommune godtar tilbud fra Klive på framføring av strøm til mobilmast på Berghåmmårn.
Tilleggsfinansiering på kr. 500 000 til Tolga kommunes egenandel i prosjektet dekkes over 256080017
FOND KRAFTINNTEKTER.

Kommunestyret 08.05.2025

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Tolga kommune godtar tilbud fra Klive på framføring av strøm til mobilmast på Berghåmmåren. Tilleggsfinansiering på kr. 500 000 til Tolga kommunes egenandel i prosjektet dekkes over 256080017 FOND KRAFTINNTEKTER.

Skriftlig spørsmål fra SV/AP med svar:

Hei,

Spørsmål fra SV/AP som vi ønsker besvart i kommunestyret.

Viser til budsjettvedtaket:

Det arbeides med konseptendring for driften på Dølmotunet hvor 2025 vil bli et annerledes år. Det vil være noe drift på tunet (ev. vedlikeholdsarbeid). Rammen er økt med 40.000 for å kunne ivareta driften hensiktsmessig.

Hvilke planer foreligger for drift av Dølmotunet i sommer?

Når er det åpent for publikum? Hva kan vi forvente av tilbud til både barn og besøkende?

Det ble sagt av kulturleder på budsjettseminaret på Øversjødalen at det skulle evalueres tidligere drift, og legge planer for nye driftsformer i framtiden. Vi ønsker en oppdatering på hvordan denne evalueringen er i dag.

Vi får en del innspill og spørsmål fra innbyggerne om hva som skjer her i sommer.

Vi ønsker kort og greit en orientering om tilbudet på Dølmotunet, både i regi av kommunen og hva Dølmotunets venner bidrar med. Vi ser utfordringen om alt av tilbud skal gis på dugnad.

Med hilsen

Maren Riise Rusten, SV.

Spørsmål fra SV/AP som ble besvart i kommunestyret 8.mai-25:

Viser til budsjettvedtaket:

Det arbeides med konseptendring for driften på Dølmotunet hvor 2025 vil bli et annerledes år. Det vil være noe drift på tunet (ev. vedlikeholdsarbeid). Rammen er økt med 40.000 for å kunne ivareta driften hensiktsmessig.

Hvilke planer foreligger for drift av Dølmotunet i sommer?

1. Det er gjennomført innledende møte med bygningsvernrådgiver (Anno museum, som har ansvaret for at antikvariske prinsipper overholdes), kulturminneforvalter (Tolga kommune), driftsleder teknisk, enhetsleder teknisk og enhetsleder kultur. Da ble det sett på bygningsmassens tilstand. Ferdigstilling av mulighetsstudie innen utgangen av juni 2025. Målet; tilrettelegge for at Dølmotunet kan brukes som møteplass hele året. Med andre ord, å kunne gjennomføre arrangement ikke bare under Olsok men også resten av året.
2. Dølmotunets venner (DTV) har fått innblikk i drift og rutiner for gjennomføring av arrangement på Dølmotunet. Tolga kommune tilrettelegger for at DTV kan arbeide mer selvstendig med arrangement. Tolga kommune står som garantist og kontraktspart for arrangementene. Det er løpende dialog mellom DTV og Tolga kommune. Denne arbeidsmodellen skal evalueres i august. Da skal også vedtekter for DTV gjennomgås, og ny avtale signeres.
3. Sommersesongen driftes i år ved hjelp av flere aktører. Til sammen utgjør det et program med krokveld, onsdagskro, bruktmarked, kafedrift og leker på tunet (gardsunger). Driften er konsentrert rundt uke 29, 30, og 31, med mulighet for noe mer (enkeltdager/helg) utover dette.
4. Gardsunger/sommerjobb for ungdom. Det blir både en mediagruppe for ungdom som skal markedsføre Dølmotunet og bygge nettsider for tunet samt kafedrift med ungdommen.

Når er det åpent for publikum?

Se punkt 3 over.

Hva kan vi forvente av tilbud til både barn og besøkende?

Se punkt 3 over.

Det ble sagt av kulturleder på budsjettseminaret på Øversjødalen at det skulle evalueres tidligere drift, og legge planer for nye driftsformer i framtiden. **Vi ønsker en oppdatering på hvordan denne evalueringen er i dag.**

Se punkt 1 over.

Det er en utfordring med at bygningsmassen på tunet forfaller, og at Anno museum ikke har avsatt midler eller prioritert dette. Tolga kommune har tidligere budsjettet med kommunens andel i investeringsbudsjettet, men dette ligger nå ikke inne i nåværende investeringsplan.

Følgende arbeidsdokument ble forelagt kommunestyret og er oppdatert pr 8.mai-25:

Sommersesongen på Dølmotunet 2025

Uke	Dato	Type arrangement/aktivitet	Arrangør	Kontaktperson arrangør
uke 19	07.jun	Hagedag	Hagelaget	Birgit Svendsen
uke 25	22.jun	Gudstjeneste	Kirkelig fellesråd	Inger Elisabeth Saanum
uke 27		Bollekafe?	Sommerjobb ungdom?	Yngvild/Erle
		Mediagruppe	Sommerjobb ungdom?	Henrietta Taube
uke28		Bollekafe	Sommerjobb ungdom	Yngvild/Erle
		Mediagruppe	Sommerjobb ungdom	Henrietta Taube
Uke 29		Åpen kafe/servering 11:00-16:00	Skiforeningen	Dagrunn Urseth
	19.jul	Markedsdag	DV	Brage Holte
Uke 30	21-26.juli	Åpen kafe/servering 11:00-15:00	Frivilligsentralen	Rigmor Lundberg
	23.jul	Onsdagskro	DV	Brage Holte
	26.jul	Fjøs kro	Gammelskolas venner	Terje Bakken
		Mediagruppe	Sommerjobb ungdom	Henrietta Taube

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

29/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/203 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Saken erstatter det som tidligere ble omtalt som 'eventuelt'.

Eksempel på tema som kan tas opp er:

- deltagelse på kurs/konferanse
- endring av møtedato eller møtested
- forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektøren eller sekretariatet i et fremtidig møte

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet, dette for at møteleder skal kunne planlegge gjennomføringen av møtet leder, spesielt med tanke på varighet for møtet.

Vurdering og konklusjon

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

26.05.2025

Saknr

30/25

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 25/203 - 4

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra kontrollutvalgets møte, den 26.05.2025.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken. Om utvalget ser feil eller mangler vil sekretariatet rette opp disse.

Om det ikke lar seg gjøre å rette opp feil eller mangler i protokollen, må protokollen godkjennes i førstkommende møte.

Vurdering og konklusjon

Med mindre det foreligger feil eller mangler ved protokollen som ikke kan rettes i møtet, kan kontrollutvalget godkjenne protokollen.